

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
24 D
31

63 2

GEMMA PHRYSIVS

De principiis

ASTRONOMIAE ET COSMOGRAPHIAE, DEQVE VSV

Globi Cosmographici ab eodem editi.

DE Orbis diuisione & Insulis, rebusq; nuper inuentis.

EIVSDEM De Annuli Astronomici vsu.

~~IOANNIS SCHONERI~~

De vsu Globi Astriferi opusculum.

mor.

ANTVERPIÆ,
In ædibus Ioan. Steelsii. Anno
M. D. XLVIII.

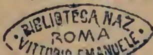
CANDIDO LECTORI

GEMMA PHRYSIVS

S. D.

ET si multos præclarosq; autores iamdudum non si ne magna omnium laude de Cosmographia deq; aliis id genus artibus scripsisse minime inficias ire possim, non tamen ob hoc candide Lector ὀψὲ ἐπιφύλακες vt aiunt erimus, aut arrogātiæ & temeritatis no ta digni censebimur, si post tātos tantæq; industriæ viros, quales fuere Ptolemæus, Strabo, Stephanus, Mela, Plinius & plures etiam nostræ ætatis viri doctissimi, tandem ali quid in lucem ædere tentauerimus, quandoquidem nō eo sunt à nobis animo incœpta, vt eos æquare ne dicam ex cellere conemur, quorum ego scripta sarta tectaq; (vt dici solitum est) semper habui. Sed quum indies nouæ terra rum partes lustrentur quarum hii autores non memine runt nec tamen ideo culpandi, deinde etiam alia atq; alia regionum nomina suboriantur, quod sane nō paululum tenebrarum studiosis offundit, demū quia iam nuper Glo bum cum summo labore ex autorum veterum descriptio nibus & Hispanorū Lusitanorumq; nauigationibus deli niatum ædcremus, multosq; qui eius præclarum atque iu cundum vsum ignorarent videremus: Hiis inducti ratio nibus vno quasi fasce non omnia sed præcipua autorū & veterū & recētium placita de regionū distinctionibus cō prehendimus, vsumq; nostri globi (Laconismo quodā) ex plicuimus, ne Lectoribus aut emptoribus Globi nostri id eueniret, qd Gallo gallinaceo apud Æsopū, aut Graculo cum fidibus vt solet dici. Scio tamē futuros, vt suus cuiq; mos est, qui meā breuitatem culpabūt, alios qui omniū de mōstrationes desiderabunt quorū hic mentionem facio, sed eos triti iamdudum prouerbii meminisse velim, quod dici solet: Vt possumus quando vt volumus non licet. Po tuissem equidem diffusissime omnium regionum naturas, vrbes, & minima quæq; ex diuersis autoribus collegisse, variisq; figuris libellum exornasse, verum non tulerunt temporis breuitas & negotiorum impedimenta. Hiis er go candide Lector (quantulacunq; ea sint) te quietum es se velim donec & temporis ratio & grauior ætas alia sup peditarint, Vale. Ex Antuerpia decimoseptimo Calen darum Octobris Anno M. D. XXX.

Primæ partis de
PRINCIPIIS COSMOGRAPHIAE,

CAPVT PRIMVM.

Vum omnis quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debeat à definitione proficisci, vt lepide ait Cicero officiorum lib. 1. videbimur nō abs re, definitiones aliquot & diuisiones eorum quorum sæpe mētionem facturi sumus (rem in pauca conferentes) præmittere, vt intelligatur id de quo narramus.

Mundus. Mundus igitur est cœlū & quicquid eius ambitu continetur. Eius duæ præcipuæ sunt partes, Ætherea ac Elementaris. Illa decem orbes continet, quorum superior ex ordine inferiorem sua peripheria complectitur. Extremus & decimus orbis primum mobile dicitur, id continuo cursu ab ortu in occasum per meridiem labitur, deinde per septentrionem rursus ad ortum, quem motum. 24. horarum spatio conficit, & secum omnes inferiores orbes impetu rapit. Inferiores verò in aduersum obliquo meatu nituntur, adeò vt qui longiori interuallo ab illo primo dissideant, ii velociori

Ætherea pars.

cursu

cursu motum suum aduersum peragant. Noni enim orbis (qui aliis cœlum aqueum vel cristallinum dicitur) insensibilis est motus contrarius, quippe qui. 49. millibus annorũ finiatur. Octaui verò qui & cœlum proprie dicitur, item firmamentum, vel ἀπλανὴς secundum Græcos à constantia motus vt putabant veteres, in. 7. milibus annorum. Supra etiam firmamentum nullos extare orbes Cicero & plures ante eum opinati sunt, quos tamẽ ratione motus Mathematicorum inuenit sagacitas. Reliqui orbes inferiores planetarum vel stellarũ erraticarum sunt, singuli vnam tantum circunferẽtes stellam, nam omnes aliæ in octauo cœlo fixæ sunt. Primus ab octauo Saturno tribuitur, Proximus Ioui, Tertius Marti, Quartus Soli, Sequens Veneri, Penultimus Mercurio, Infimus Lunæ orbis est, qui sua superficie concaua hunc mundum inferiorem aut elementarẽ partem ambit. Constat hæc ex quatuor elemẽtis, & oĩbus quæ actione horũ in inuicem ex ipsis conflantur. Elementorum supremũ ignẽ, proximum verò aërem esse etiam pueris notũ est. Aqua verò & terra simul vnũ corpus sphæricum efficiunt, prouidente id naturæ opifice, qui humanæ potissimum consulens commoditati fecit aliqua parte terram eminère, alia verò aquam, ita tamen vt Sphæram constituant vt euidentissime in defectu lunari videre licet. Habet autem sese terra ad cœlum veluti pun-

Elementaris pars.

ctum, nam cœlum vndiquaque non plus nec minus dimidia parte conspicuum est. Atque hæ præcipuæ partes sunt mundi, quas alii cum cœlo deorum quod supremum est, quindecim distinguunt.

CAPVT SECVNDVM.

De circulis Sphæræ.

Sphæra solidum est corpus, vna superficie contentum, in cuius meditullio punctum imaginamur quod centrum dicitur, à quo puncto omnes lineæ ad peripheriam ductæ æquales existunt. Axis. Axem sphæræ vocant autores lineam rectam quæ sphæram per æquas secat partes, & super cuius extremis terminis eadē motum perficit. Dicuntur quidem talia puncta, Poli. poli, cardines, aut vertices. Et quum duæ sint extremitates lineæ rectæ, altera polus Arcticus, ab arctis siue vrsis dicitur, altera polus Antarcticus siue Austrinus: circa tales vertices motus primi mobilis perficitur. Æquinoctialis Æquator. vel Æquator, est circulus secundum omnes sui partes æquali interuallo ab vtroque polorum distans, & rectos angulos cum Axe mundi constituens, sic dictus, quia sol sub eo motus, vbique gentium, diem nocti æqualem facit. Zodiacus. Zodiacus, signifer, aut obliquus circulus est, qui cum Spheram & Æquatorē per æqualia secet vna ipsius pars versus Septentrionem

altera versus Austrum declinat ab Æquatore spatio. 23.partium & semisse quasi, vbi longissime dissidet. Diuiditur hic in duodenas partes quæ signa dicuntur, sunt autē hæc nomina Aries, Taurus, Gemini, Cācer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces. Signorum quodlibet in.30. partes aut gradus distinguitur, fit hinc vt totus circulus. 360. partibus constet, Gradus deinceps in 60.minuta, Minutum in.60. secunda, Secundum in totidem tertia, & sic deinceps ad decima diuiditur: Simili fere modo quilibet circulorum maiorum Sphæræ diuiditur in quatuor quadrantes, Quadrans in.90.gradus, Gradus rursus vt prius. Sub signifero autem in aduersum primo mobili luctantur omnes orbes inferiores super axe & polis propriis distantibus à polis mundi. 23. gradibus & semisse, atque hic motus diuersitatis temporum anni causa est, & augmenti & decrementi dierum, denique generationis ac interitus omnium rerum naturalium vt philosophice loquamur. Signa.

Item Zodiacus præter omnes circulos Sphæræ, latitudinem habere intelligitur, propter errantium syderum vltra citraque digressionē, est autem hęc latitudo secundum alios. 12. secundum alios.16.graduum. Mediam vero latitudinē linea diuidit quā Eclipticā vocāt eò quòd sol & luna cū cōiunguntur vel opponūtur sub ea linea, defectū luminis pati dicantur, Ecliptica.

Sol tamen (quod nulli planetarum faciunt) lineam eclipticam aſſiduo ſequitur, adeò vt ne digitum quidem latum egrediatur. Quatuor ſunt in zodiaco puncta, duo ſcilicet in duabus ſectionibus Æquatoris & zodiaci, videlicet in principiis Arietis & Libræ, hæc Æquinoctialia vocantur. Sol enim ſub ipſis conſtitutus

Æquinoctium. æquinoctium conſtituit. Reliqua duo puncta inter media in principiis Cancri & Capricorni, Solſtitialia appellantur, eò quòd ſol cum eo peruenerit cõſiſtere videatur, horum quod ſeptentrionale eſt nobis æſtiuum, auſtrinum verò hybernum dicitur, Antipodibus contraria

Coluri ratio eſt. Coluri duo ſunt circuli per polos mũdi protracti, Sphæram ipſam & ſe inuicem in duo æqualia ſecantes. Horum alter per puncta æquinoctialia ductus, æquinoctiorũ: alter per

Horizon. ſolſtitialia ſolſtitiorũ dicitur. Horizon vel finitor (vt ipſum nomen ſonat) eſt circulus qui conſpectam mundi partem ab inconſpecta dirimit. Duplicem diſtinguũt: Rectum qui æquales angulos cum Æquatore conſtituit, Obliquum qui inæquales efficit: qui vero talem habent hiis ſol & reliqua aſtra obliquo aſcẽdunt & deſcẽdunt motu. Variatur autem obliquus horizon in infinitum pro diuerſa hominum habitatione. Punctum verticis, quod autores Ze

Zenith. nith appellant, eſt quod ſecundũ perpendiculum alicui loco in cœlis ſupraponitur, quodq́ æquali interuallo ab omni parte horizõtis diſſidet,

ſidet, vnde & polus horizontis dicitur. Meri- dianus circulus dicitur qui per polos mundi & punctum verticis cuiuſcunq; regionis du- citur, in quem quum Sol inciderit ſupra hori- zontem, meridiem, infra verò horizontem, me diam noctem efficit. Dicti verò circuli maio- res dicuntur, eo quòd ſphæram per æqualia di- uidere intelligantur ſuis ſuperficiebus. Mino- res verò quatuor ſunt, Duo polares eo quòd circum polos mūdi per polos zodiaci ducan- tur, Vicinus polo arctico Arcticus dicitur, al- ter Antarcticus, Reliqui duo tropici vocan- tur, ab vtraque parte æquatoris, æquali tamen ſecundum omnes ſui partes ab eodem diſtan- tia circumducti. Horum qui ab æquatore ver- ſus arctos recedit Tropicus Cācri dicitur, quia Sol in initio Cancri cōſtitutus talem circulum motu raptus deſcribit. Alter, circulus vel Tro- picus Capricorni ob ſimilem rationem dici- tur. Hii duo circuli limites Soli ſtatuti ſunt quos ille nunquam tranſcendit, licet iidem li- mites ex motu trepidationis octauæ Sphæræ varientur: Verum eam rationem motus cum noſtro non conueniat inſtituto in præſentia- rum miſſam facimus.

Meridianus. Circuli Polares Tropici Cancri cir. Capricorni.

FIGVRA CIRCVLO-
RVM SPHAERAE.

CAPVT TERTIVM.

De Zonis & Climatibus.

OMnes itaque iam dicti circuli vt in cœlo finguntur, ita in subiectæ terræ superficie eos describi imaginandum est. Fit hinc vt quatuor minores circuli quinque spatia in cœli & terræ superficiebus distinguant, quæ propter similitudinem zonæ nominatæ sunt. Zonæ. Duas extremas circulis polaribus interclusas, antiqui non habitabiles ob rigidum perpetuo cœlum asseruere, Mediam similiter ob intemperatum Solis ardorem, est enim inter duos tropicos interclusa, Verum nostræ ætatis scriptores eam non solum habitabilem sed temperatissimam esse & rationibus contendunt, & experientia comperti sunt, reliquas verò duas zonas inter polares circulos & tropicos interceptas habitabiles temperatasq; esse liquido constat. Distinguitur etiam terræ superficies secundùm aliam rationem, quanto enim aliqua regio latius ab Æquatore in alterutrã Climata. partem declinauerit, tãto plus æstate diei longissimæ, & vicissim hyeme noctis quãtitas augetur, adeo vt quæ maxime distet scilicet. 90. gradibus, ea diem longissimã sex mensium habeat, noctemq; diei æqualẽ: qui verò sub ipso Æquatore consistunt, perpetuo diem nocti æqualem. 12 horarum habent. Ratio huius diuersitatis ex Sphæra materiali ob oculos poni potest. Ptolemæus igitur & alii classicorũ

scripto•

ſcriptorum pro diuerſa quantitatis dierum variatione, diuerſas plagas terræ ſeu climata diſtinxére, ita ſcilicet vt tale ſpatium dimidiæ horæ quantitatem contineat, & in modum zonæ per totum orbem ab occaſu in ortum protendatur. Loca verò talibus climatibus ſubdita ipſis nomina indidére, vt primum clima ab Æquatore verſus polum arcticum δια μεϱόης vel per Meroen vocatur, eo quòd medium huius climatis per Meroen (quę eſt inſula Aphricæ Nilo circumfuſa) tranſit. Secundũ per Syenen. Eſt autẽ Syene vrbs Ægypti tropico Cancri ſubdita. Tertium per Alexandriam vrbem ſcilicet in ora Aphricę ſitã. Quartum per Rhodum. Quintum per Romã vel per Helleſpontum. Sextum per Pontum. Septimum per Boriſthenis hoſtia. Hic verò fuit finis climatum antiquioribus, quippe regiones vlterius ignotæ erant. Addunt alii octauum per Ripheos vel Meotidis paludes, Nonũ per Daniam &c. Augetur quidem horum climatum diei prolixioris quãtitas vna ſemihora, hoc eſt, quotum quodq; eſt clima, tot ſemihoris dies eius maxima, ſuperat duodecim horas vt in initio primi climatis dies longiſſima continet. 12. horas, & ſemiſſem, In fine verò qui idem eſt cũ initio ſecundi climatis. 13. horas. Sic ſi deinceps vnam ſemihorã addiderimus pro ſingulis climatibus habebimus ſemper quantitatem diei maximæ pro tali climate. Quod nunc diximus

mus de Climatibus ſeptentrionalibus eadem ratione de auſtrinis intelligi volumus, niſi quòd hæc propriis non appellantur nominibus, ſed per contrarium vt ἀντὶ διὰ μερωές, ἀντί Διὰ συένες. &c.

CAPVT QVARTVM.

De Parallelis.

Paralleli ſunt circuli æquo à ſe inuicem diſſidentes interſtitio, adeo vt ſi in infinitum protrahi intelligantur nunquam ſeſe mutuo contingant. Varii poſſunt adſignari in Globo paralleli, verum Ptolemæus, quem in omnibus nobis imitandum ſtatuimus. 21. parallelos ſeptentrionales deſcripſit, ea ferè ratione qua Climata diximus terminari, niſi quòd Climata per mediæ horæ ſpatia procedant, Paralleli verò per quadrantes tantum: hoc eſt, ſicut initium vnius climatis, præcedentis initiũ vincit vna ſemihora, ita parallelus præcedentem quadrante ſuperat, vſq; ad decimumquartum parallelum, cuius longiſſima dies eſt quindecim horarum & ſemiſſis, vt ex ordine parallelorum quiuis facile ſupputauerit. Hinc verò per medias horas ad vndeuigeſimum vſque parallelum inceditur, cuius maxima dies continet. 18. horas. Demum additione integræ horæ ad. 21. parallelum deuenitur, qui per Thylen inſulam tranſit. Huius diei maximæ quantitas 20. horas continet. Vlterius Ptolemæus non diſtinxit, quandoquidem ignotum erat quicquid

quid telluris ab Aquilone vltra parallelum per Thylen protractum deſcribitur, licet tamen vlterius quantitate vnius horæ addita ad vigeſimumquintũ, deinde menſis exceſſu ad 30. parallelum deuenire. Quantum verò paralleli & climata ab inuicem & ab æquatore diſtent, lucidiſſime in Globo noſtro videre licet. Poſſemus alioqui id per tabulas et figuras ob oculos ponere.

CAPVT QVINTVM.

De Longitudine locorum.

DVplices ſunt in Globo quem ad ſimilitudinem terræ effingimus circuli, Pars enim per polos mundi deinde per cuiuſuis loci punctum verticis protrahi intelligitur, tales meridianos appellari non eſt dubium, omneſq; in polis mundi coire, & per quemcunq; locum duci poſſe, eoſdemq; terminos eſſe longitudinis regionum. Longitudo itaque regionis aut cuiuſcunq; loci, eſt portio Æquatoris inter meridianum talis loci, & meridianum qui per inſulas fortunatas ducitur, intercœpta: Nam ab hiis inſulis initium longitudinis ſumitur, progrediendo ab eis verſus ortum vſque in eundem locum. Noſtro autem Globo. 24. meridianos inſcripſimus, quorum bini quilibet proximi ſpatium vnius horæ intercludũt: Et loca talibus ſubiecta meridianis, vnius horæ interuallo diſſidere certum eſt: Hoc eſt

Longitudo.

orien-

rientalior eorum, meridiem, mediam no-
em, eclipses lunæ, coniunctiones & opposi-
ones luminarium, vna hora prius habebit
uàm occidentalior. Si verò per duos meri-
ianos descriptos distiterint, vel si.30.gradi-
us in longitudine ab inuicem elongata fue-
int, duarum horarum talis differentia oppo-
tionum constituetur: Vnus denique gradus
lifferentiæ longitudinis quatuor minuta ho-
aria constituit. Ex hiis paululum etiam in-
tituto Arithmetices disciplinis cætera colli-
gere dabitur, siue.10.siue.40.graduum hæc di-
stantia, quæ differentia longitudinis dici con-
sueuit reperiatur.

CAPVT VI.

De Latitudine locorum.

Altera pars circulorum Globi, circum polos mundi, & æquali vndique secundum Æquatorem & se inuicem protractu circumducitur. Tales quidem paralleli dicuntur, & simili ratione per quemcunque locum secundum loci ipsius ab Æquatore recessum describi possunt, & hii latitudines regionum finiunt. Est autem latitudo, arcus meridiani cuiuscunque loci, inter Æquatorem & parallelum qui per eiusdem loci punctum verticis ducitur interclusus, Hanc æqualem esse eleuationi polari supra horizontem nemo dubitat: Nam si quis sub Æquatore consisteret (cum me-

paralleli qui transuersi currunt.

Latitudo.

medium cœli tantum conspicuum sit) vterq; polorum horizonti applicaret: Si verò idem in alterutram partium puta septentrionem vel austrum digrederetur, tantum ipsi alter polorum supra horizontem emineret, quantum iam punctum verticis ipsius ab Æquatore declinaret, quippe si punctum verticis ad polum vsque deuentum esset: hoc est, si quadrante circuli ab Æquatore dissideret: iam Æquator vice mutata vndique horizonti applicaretur. Patet ergo eandem esse latitudinem regionis & eleuationem poli supra horizontem, differre tamen ratione: Nam eleuatio poli, est arcus meridiani inter polum mundi & horizontem cuiuscunque loci interceptus, latitudo autem dicta est. Latitudo igitur regionum ab Æquatore in austrum vel septentrionem supputatur, quanuis Glareanus dixerit à septētrione in austrum, longitudo autem ab occasu in ortum.

Eleuatio Poli.

CAPVT VII.

De *diuersis habitationum nominibus.*

EX vmbrarū ratione tria habitationum nomina oriuntur, Amphiscii scilicet, Heteroscii, & Periscii. Amphiscios vocant autores, quorum vmbræ in vtramq; partem, puta Austrū & Boream iaciūtur. Heteroscios quorum vmbræ in alteram tantum vergunt partem. Periscii verò sunt quibus vmbræ in modum molarum circumgyrātur. Sunt autē tales qui-

Amphiscii. Heteroscii. Periscii.

Amphiscij
Heteroscij
Periscij

quicunque ſub zonis extremis habitant,vt Pilappi & vicini. Heteroſcii verò ſunt quicunque in zonis temperatis ſcilicet inter circulos polares & tropicos habitant,vt Itali, Hiſpani, etc. Amphiſcii demum ſunt quorum inter duos tropicos aut ſub torrida zona habitatio eſt,vt Æthiopes,Arabes, & Indi. Rurſus populi ad inuicem collati,aut dicuntur Periœci, Periœci. aut Antœci vel Antipodes. Periœci vel circumcolæ dicuntur, qui ſub eodem climate & parallelo, & ſub eodem meridiano continentur,ſed inter eos mediat polus mundi: Hiiq; eandem rationem temporũ anni habent,quippe cum illis hyems eſt,etiam hii hybernantur: Verum in horarum ſpatiis multum diſtant,nã cum illis media dies eſt, hiis cõcubia nox ingruit. Tales ferè ſunt inſularum fortunatarum incolæ cũ Sinarum populis. Antœci ſunt quorum ſitus eſt ſub meridiani alicuius eadem Antœci. medietate: Verũ parallelus vel latitudo vnius regionis tantum ab Æquatore verſus Auſtrũ, quantum alterius punctum verticis vel latitudo verſus Septentrionem cedit. Sic Ægyptii cum extremis Aphricæ habitatoribus Antœci dicuntur. Et hii ſimul in contraria anni tempora incidunt,hiis enim hyeme exiſtente, illi æſtate fruuntur: Verùm quum eadem longitudo ſit vtriuſque, eodem eis momento meridies & media nox apparet. Demum Antipodes dicti quòd inuicẽ veſtigia obuertant: Antipodes

eidem meridiano & cõtrariis parallelis æquali tamen interstitio ab Æquatore descriptis, subiiciuntur: Hiis contraria omnia accidunt, hyems & æstas, dies ac nox, ortus & occasus, habent eundem horizontem, sed opposita hemisphæria, Ita Americæ extremi versus meridiem habitatores Antipodes dicuntur Tectosacibus Schithiæ populis. Verum tales reipsa existere, multi præcipue Augustinus & Lactantius præter fidem esse contendunt, licet iam experientia compertum sit. Lactantius alioqui philosophus non vulgaris, ea ratione potissimum moueri videtur, quod cœlum terra inferius esse non possit, cum interim quid inferius sit aut superius respectu totius machinæ mundi, videatur ignorasse.

Lactantii opinio.

CAPVT VIII.

De Ventis.

Solent etiam regiones ad inuicem comparatæ per ventorũ situs aut secundum plagas mũdi describi. Vt cum dicimus: Hispania habet ab ortu Pyrenæos montes & Galliam. Item Germania clauditur ab occasu Rheno fluuio, &c. Tali via Geographi ferè omnium locorum situs describunt, & huius cognitio plurimum ex re nautarum est, qui longinquas adire regiones conantur. Cosmographi verò ex superiorum consyderatione regiones distinguunt, ceu per parallelos, meridianos, & similia: vt quum dicimus, Roma habet latitudinem.

Cosmographi.

dinem.41.partium & .50.minutorum,longitudinē.36.partium & trientis.Talem differentiā Cosmographiæ & Geographiæ Ptolemæus libro.1.cap.1.adsignat. Est autem Ventus secundum Physicos,exhalatio calida & sicca,lateraliter secundum terram mota:Sortiuntur verò sua nomina pro diuersis à quibus impelluntur mundi partibus. Vbi notandum quòd cuiusque regionis horizon in. 12. spatia diuiditur, quæ ventorum nominibus inscribuntur. Quatuor principales sunt venti, Apheliotes vel Subsolanus,flans ab ea parte qua sol in æquinoctiis oritur,hic idem Leuans nautis dicitur.Zephyrus vel Fauonius ab occidente irruit,hūc nautæ Ponentem vocant. Aparctias vel Septentrio à polo procedit, Hydrographis Transmontanus dictus. Auster vel Nothus à meridie oritur. Horum autem quilibet binos socios sibi collaterales habet: Subsolanus enim Cæciam vel Hellespontium versus Septentrionem, Eurum vel Vulturnum ab alia parte iunctos habet. Zephyro Lips vel Aphricus ab Austro iungitur, Iapyx vel Corus ab alio latere. Septentrioni Boreas vel Aquilo vicinus est versus ortum: Thracias, Circius vel Gallicus versus occasum. Austro Libonotus ab occasu,Euronotus vel Euro Auster ab ortu adiacet. Nautis alia ratio ventorum est,Hij enim horizontē in.32.partes diuidunt aut in.16 vētosque suis noīb⁹ distinguūt. De qualitatibus

Ventus.

Leuans

Ponent.

Ventorum qualitates

autem ventorum hoc ſciendum eſt, Subſolanum cum duobus ſociis calidæ & ſiccæ eſſe naturæ: Zephyrum frigidæ & humidæ: Auſtrum cum vicinis vtrinque ſociis calidum & humidum, ideoq; tonitruoſum, peſtiferum, & inſaluberrimum: Septentrionem econtra frigidum & ſiccum, & omnibus modis animantibus, frugibus non æque ſalubrem.

CAPVT NONVM
Generalia quædam ſubnectit.

QVum terræ ſuperficies non vna ſit, ſed diuerſis marium ſinubus perfoſſa, atque adeò penitus interrupta: Autores eam partem quæ vndique maiori ſuperficiei coniuncta ſit, Continentem vocauerunt vel terrā fixam, vt ſunt Europa, Aſia, & Aphrica. Inſulam autem vocauerunt plagam terræ vndiq; Oceani fluctibus circūfuſam, & à maiori parte habitabilis portionis diſſectam, vt Anglia, Sicilia, Creta, etc. Peninſulam verò quaſi pene inſulam, quia nō tota mari circundata eſt, ſed anguſti protractu maiori parti terræ habitabilis connectitur:. Huius exempla ſunt Italia, Peloponneſus, Taurica cherſoneſus, etc. Partem denique eam qua Peninſula continēti adhæret, Iſthmum appellari vidimus. Eſt enim ἰσθμός anguſtus quidam terræ tractus inter duo maria comprehenſus. Sunt infinita præterea nomina Geographis vſitata, quæ omnia definire Grammaticorum magis eſt

Continens

Inſula.

Peninſula.

Iſthmos.

quàm

quàm Cosmographorum: vt sunt Regio, Regnum, Prouincia, Gens, Populus, etc. Item Mons, Promontorium, Vallis, etc. Rursus aquarum multiplicia nomina, Oceanus, Mare, Fluuius, Flumen, Riuus, Palus, Lacus, Sinus, & similia.

SECVNDA PARS

DE VSV GLOBI.

CAPVT PRIMVM.

De Globi partibus.

Elibatis theorices huius artis principiis, ad praxim accingimur, quam & si variis multisq; instrumẽtis possemus docere, cùm tamen inter omnia nullum tam perfectum, tam generale sit, quod tantum præstare possit, quantum corpus sphericum ad similitudinem vniuersi confectum, omissis omnibus aliis hoc arripiemus, quod citra omnia ferè alia, omnẽ huius artis vsum indulgere possit. Principio itaque tale corpus sphæricum, quale summa diligentia, nec minori artificio nuper construximus, omnes circulos sphæræ habet, alios tamen vt Æquatorem, Tropicos, Parallelos, etc. Circuli sphæræ.

in ipsa superficie conuexa globi: Super quibus quanto potuimus studio Regiones, Insulas, Montes, & Fluuios, adscriptis passim nominibus, seruataq; horum exactissima ad inuicem symmetria, produximus. Præterea vt ampliori vsui foret, stellas imposuimus, non quidem omnes, sed tantum potiores, quæ scilicet Astronomis & Cosmographis inseruiunt.

Regiones.

Porrò iuxta primum Meridianorum qui per insulas fortunatas ducitur, adsignauimus gradus latitudinum ad polos vsq; Iuxta eosdem verò gradus in parte Septentrionali, climata & parallelos secundum suas ab Æquatore distantias, qui eandem etiam rationem distantiæ versus Austrum habere debent intelligi. In Australi verò parte eiusdem meridiani adiecta sunt miliaria Italica tribuenda vni gradui longitudinis extra Æquatorem, secũdum diuersam latitudinis rationem: ex quibus proportio parallelorum ad Æquatorẽ colligi potest: Quanto enim Parallelus remotior ab Æquatore fuerit, tanto strictior euadit. Per hæc etiam ex itinerum interuallis, longitudinis aut latitudinis, cognito altero horũ & angulo positionis, quantitas haberi potest, licet difficili modo ac via. Sed talis globus parum vtilitatis præstiterit, nisi accedant præterea orbes ænei vel ex quauis alia materia firma cõstructi, in quibus talis globus moueri possit.

Latitudo.

Hos autem extra corpus sphæricum applicare oportebit. Primum itaque necesse est vt ex ære ferro vel ligno construatur meridianus, diuisus in quater. 90. gradus, quibus etiam possent adsignari climata & paralleli, nisi hæc in globi superficie locassemus. Huic meridiano affigetur globus axe quodam ferreo vel duobus clauiculis tali arte, vt si globum circumducas, etiam axis cum globo rapiatur. Præterea ad eundem meridianum cyclus quidam pro arbitrio magnus adaptabitur circum polum mundi Arcticum, diuisus in vigintiquatuor horas, diceturq; ob hoc cyclus horarius. Insuper cum axe & globo, circumagetur index horarius per cycli horarii spatia. Apposcit hic Meridianus Horizontem ligneum, in quo secundum eleuationem poli circumduci possit. Continebit idem in sua superficie quæ lata erit duodecim plagas mundi, Mensium dies, cum zodiaci signis & gradibus correspondentibus. Deest iam operi quadrans circuli ex lamina ænea secundum globi gibbositatem formatus, hunc alij quartam altitudinis vocant. hic instrumento quodam exemptili quod puncti verticis vicem adimplebit, meridiano affigetur. Item circulus positionis qui semicirculus est affixus horizontis & meridiani duabus sectionibus, exemptilis etiam, vt ab vna medietate in aliam trasferri possit:

Meridianus.

Cyclus horarius.

Index.

Horizon.

Quarta altitudinum.

Circulus positionis.

hic Astrologorum iudiciis inseruit. Demum angulus sphęricus pro vmbra Solis iacienda. Profecto talia instrumenta non tam apte describi quàm demonstrari ad oculum possunt. In fronte libelli omne ferè depinximus.

Angulus sphæricus.

CAPVT SECVNDVM.

De usu Globi generali.

QVantum vtilitatis, quantum delitiarũ ac iucunditatis adferat Globus hunc in modum instructus, difficile fuerit credere inexperto: Nam super alia quæuis instrumenta facilem vsum eumq; amplũ præbet Astronomis, Geographis, Historiographis, Legumperitis, Grammaticis, Naucleris, & cuiuis hominum generi vtilis, & præter hęc gratissimus sua forma existit. Vt autem alienis partis meo nõnihil parcam labori, magnam vsus partem explicabit libellus quidam Ioannis Schoner de vsu Globi astriferi, quicquid enim ibi suo Globo adscribit id totum, imò plus hic noster efficiet. Docet enim ille libellus qua arte per Globũ inueniantur locus Solis in signifero, Eleuatio poli, Linea meridiana, Horę diurnæ ác nocturnæ, Quãtitas dierũ, Ortus solis & occasus, Ascensiones rectæ ac obliquæ, Declinationes, Horæ inæquales, Quam partem mũdi sol vel quoduis syderum occupet. Quomodo cognoscantur nomina stellarum visu è cœlo apprehensarum. Docet item duodecim cœli domicilia distinguere, Deinde secundum ea

signifi-

significatorem dirigere, Demum horoscopia aut in plana horizontis superficie, aut in muri ad perpendiculum erecti planitie describere, & plura quæ venustius describi vix possent nisi fortassis compendiosius. Verum quum noster Globus multo plura præstare poterit, & præterea ille quædam omiserit quæ aut faciliori via inueniri, aut quæ per nostrum Globum commodius quàm per alium haberi possint, visum fuit nobis nō incongruum omnem huius instrumenti vsum quâm poterimus breuissimis regulis subnectere, nec quidem hoc illi ignorantiæ, aut mihi arrogantiæ ducendum volo: Fit enim plerunq; vt non omnia possimus omnes, faciliusq; sit rei inuentæ aliquid addere, quàm latentem primitus adinuenire.

CAPVT TERTIVM.

Quomodo locetur Globus secundum plagas mundi.

DOcet hanc rem Ioannes Schoner per meridiei obseruationem, itemq; horoscopii cuiusdam quem compassum dicunt adiumento: Verum quouis tempore diei sole tamen radiante absq; compasso votis tuis poteris, cognitis tamen latitudine regionis & loco Solis sub signifero. Hiis igitur concessis, meridianum mobilem cum Globo eidem affixo circumagito, donec polus tot gradibus supra horizontem emineat, quot latitudo tuæ regionis cōtinet, adiunctoq; stilo anguli sphæ

rici, aut quocunque alio secundum angulos rectos super loco solis in Globo signato, sedem Globi cũ globo huc atque illuc circumducito, donec stilus è regione Soli locatus, nullam penitus vmbrã in globi superficie conuexa proiiciat: tum enim omnes plagas mundi ex eisdem in horizonte descriptis, aut per meridianum exteriorem cognosces. Preterea omnem situm cœli, sydera ascendentia & submergentia, horam diei, duodecim domicilia & multa alia. Illud tamen studiose obseruasse oportuit, vt latus Globi orientale soli, dum ab ortu ad meridiem incedit, obiiciatur: Occidentale verò eidem meridiem relinquenti. Vbi verò semel huiusmodi situm exactissime adinueneris, licebit secundum eum in infima parte sedis globi compassum dirigere ac firmare, vt deinde perpetuo die ac nocte artem hanc locandi globum secundũ cœli aspectum respondentẽ, in promptu habeas. Hæc Ioannes Schoner non habet in suo libello, quum tamen mihi periclitanti primum compassum sitũ inuenire, plurimum fecerit negotii.

Obseruandum.

CAPVT QVARTVM.

De loco Solis inueniendo.

IN horizonte descriptos esse ventos, signa zodiaci & menses cum suis diebus diximus: ex hiis igitur locus Solis petendus est: quodcunque enim signum, & quicunque gradus signi diei tuæ in qua locũ Solis quæris responderit,

derit,is eſt locus Solis eo die & eo menſe: Verum in anno biſſextili ſi poſt vigeſimumoctauum diem Februarii locum Solis quæras,ſemper vnus dies adiiciendus eſt diei præſcripto: vt ſi quæras locū Solis vndetrigeſimo Februarii,accipias gradum qui reſpondet primo diei Martii,ſcilicet vigeſimum Piſcium &.50.mi. Et ita deinceps agendum ad finem vſq; anni.

Ex radiis ſolaribus ſimiliter inuenitur locus Solis,verum non tam exacte,hoc pacto. Conſtituatur globus in plano vt ei ſecundum perpendiculum inſiſtat (quod facile per perpendiculum animaduertitur quod ſedi globi con ſueuimus addere) deinde vbi meridiem Sol pertigerit, locato globo ſecundum eleuationem poli,& ſecundum plagas mundi,applicetur Gnomo ſphæricus lineæ eclipticæ apud meridianum circulum, & eo vſq; circumagatur globus ſede immobili permanente, donec ſtilus gnomonis omni vmbra careat, eo tamen obſeruato quòd gnomo inter voluendum ab ecliptica & à meridiano non recedat,ſed lineam eclipticam vel aſcenſu vel deſcenſu imitetur: præterea vt ea medietas eclipticæ ſoli obuertatur quem ſol eo tempore peragrat, ſcilicet vel à Capricorno ad Cancrum vel hinc ad Capricornum. Vbicunque autem ſtilus gnomonis conſtiterit in ecliptica linea nullam proiiciens vmbram, ibi eſt locus Solis eo die. Ex radiis ſolaribus.

CAPVT QVINTVM.

De latitudine Regionum.

LAtitudinem regionis eandem esse cum eleuatione poli diximus: quam sic inuenies. Obserua donec Sol meridiem attigerit, deinde Sole lucente globum in plano constitue quàm rectissime & eo vsq; cum sede circumducas quo meridianus circulus Soli obiiciatur, hoc est, vt nullam vmbrã in latus proiiciat, sed sub se: quibus actis locũ Solis lineæ meridianæ, & gnomonem sphæricum loco Solis applica, demum sede globi permanẽte, globum cũ meridiano et gnomone sphærico sursum deorsumve circumagas, donec gnomon sphæricus nullam vmbram in latus proiiciat: Tunc enim si gradus numeraueris, qui sunt inter horizontem & polum arcticum globi, habebis eleuationem poli regionis propositæ.

Noctu. Noctu verò si idem per stellas fixas libet inuenire ita agito. Accipe per quadrantẽ aliudue instrumentum altitudinem alicuius stellæ cognitæ maximam, hoc est dum ea circa meridiem constituta fuerit. Quã vt accepisti fac vt eadem stella in globo descripta, eandem altitudinem supra horizontẽ habeat, quam eam in cœlo habere cõperisti, extollendo scilicet globum cum meridiano, vel deprimendo; donec tot sint gradus meridiani inter stellam ipsam & horizontem, quanta fuit altitudo illius cœlestis inuenta, & quot rursus gradus nume-

raueris

rauerіs inter horizontē & polum à parte ſeptentrionis,tanta eſt latitudo regionis in qua hæc experiris. Addam iam aliquid quo citra lineæ meridianæ exactā obſeruationē aut horarum cognitione,quouis momēto noctis eleuationem poli licet addiſcere.Hoc tentaturus accipio duarum vel trium ſtellarum altitudinem per quadrantem,eodē momento, earum inquam ſtellarū octaui orbis, quarū vna verſus ortū altera verſus occaſum ſita eſt,& quarum ſitus in globo cōſtituti ſunt. Acceptis igitur altitudinibus curo vt eædē ſtellę in globo ſimul habeant ſuā quæq; altitudinē, per eleuationem globi cū meridiano ſusq; deq;,& per applicationē quartæ altitudinis ad ipſas ſtellas,& quot fuerint gradus in meridiano inter polum & horizontem tanta eſt latitudo regionis. Hoc tamen ſciuiſſe oportuit pro auſtrinis regionibus globū vertendū eſſe, vt polus antarcticus ſupra horizontem conſtituatur.

CAPVT SEXTVM.

De longitudine,latitudine,declinatione,aſcenſione recta & obliqua ſyderum.

Longitudo ſtellarum,eſt diſtantia earum in Zodiaco à principio Arietis. Latitudo verò diſtātia ab ecliptica verſus polos Zodiaci,vnde duplex diſtinguitur:Septentrionalis & auſtrina.Si igitur ſydus aliquod in parte ſeptentrionali ſitū fuerit, Remoue à meridiano quartam altitudinis cum inſtrumento cui Lōgitudo Latitudo.

adhæ

adhæret, hoc autem instrumentum applica polo zodiaci septētrionali, ibiq; fixum vna manu tene, altera manu volue quartam altitudinis ad stellam cuius longitudinem quæris & latitudinem: Gradus igitur eclipticæ in quem extremum quartæ altitudinis desinit, indicat longitudinem stellæ, latitudinem verò supputabis ab ecliptica vsq; ad stellę locū in quarta altitudinis. Similis est ratio in austrinis. Atque hac industria depingimus loca planetarū in globo habita longitudine & latitudine ex tabulis, voluendo deinde scilicet quartam altitudinis ad gradum longitudinis in ecliptica, latitudinem verò in quarta altitudinum quærendo, ibi enim est locus planetæ: qui aut cera aut carbone notādus est vt possit facile deleri, nam hæc loca indies migrant. Declinatio Solis vel stellæ cuiuslibet est distantia eius ab Æquatore versus polos mundi: Atq; hęc itidem duplex est, septentrionalis & meridionalis, secundum duos polos mundi. Inuenitur ex globo admouendo stellam vel locum Solis ad circulum meridianum, numerandoq; gradus meridiani inter Æquatorem & locum Solis vel stellę interceptos: nam hii declinationem definiunt: quæ an septentrionalis an meridionalis sit facile est videre. Nunc de ascensionibus. Ascensio recta alicuius syderis quæ et gradus medii cœli dicitur, est gradus Æquatoris, qui cum tali sydere emergit supra horizontem

Planetarū loca.

Declinatio.

Ascensio recta.

zontem in sphæra recta, siue qui cum eo peruenit ad meridianum circulum. Huius inuentio facilis admodum est nulliusq; negotii, Nam permoto loco Solis quocunq; vel syderis alterius ad circulum meridianũ, confestim idem meridianus inter gradus Æquatoris ascensionem rectam vel gradũ medii cœli indicabit. Ascensio verò obliqua, vt nomen ipsum sonat, est gradus Æquatoris qui cum sydere quocunq; exoritur supra Finitorẽ in Sphæra obliqua vel supra horizontem obliquum. Atque hæc non multo maiori negotio addiscitur q̃ illa: Constituo enim globum secundum eleuationem poli, & locum Solis vel stellæ ad Finitorem versus ortum, quicunque tum gradus Æquatoris simul exurgit pro ascensione obliqua habendus est. Descẽsio autem obliqua nõ in ortu sed in occasu inuestigatur. Hæ interdum multum inter se distant, sed descensio recta semper eadem est cum ascensione recta. Ascensio obliqua. Descensio.

Quanto iam tempore aliquod integrum signum vel quicunq; arcus zodiaci peroriatur aut penitus occidat, ita videndum est. Applicandum est prius principium eius signi ad finitorem, & simul index horarius ad. 12. Postea finis eiusdem signi ad horizontem peruoluendus, & index indicabit quanto spacio temporis tale signũ omnino exoriatur. Atq; hæc de ascensionibus obliquis. pro rectis cum meridiano quod iam de horizonte diximus agito.

Verum

Verum vt lector facilius capiat, vnico fere exemplo totum caput declarabo. Statuo Caniculam, cuius longitudinē & latitudinē cupio ex globo discere. Remoueo ergo quartam altitudinis cum instrumento cui connectitur à meridiano, & applico ad polum Zodiaci antarcticum, quia stella est meridionalis. Deinde voluo quartā altitudinis vsq; in locum stellæ. Video ergo longitudinē ipsius in ecliptica. 19. gradus cancri cum semisse fere, latitudinē verò in quarta altitudinis. 16. graduum, & 10. minutorum. Promoueo eandem stellam ad meridianum circulum, & ibi numero inter ipsam & æquatorē sex gradus declinationis septentrionalis, & simul video meridianum secare æquatorē in 107. gradu cum triente, qui sunt ascensio recta ipsius stellę. Si nunc eandem ad finitorem direxero versus ortū eminet simul 100. quasi gradus æquatoris qui est ascensio obliqua ipsius in latitudine. 50. graduū. Si verò ad occasum finitori applicuero, video descensionē obliquā. 115. graduū. Similis via est de loco solis quocūq;, vel gradu eclipticæ, vel sydere quouis alio. Sciendū tamē est (quod fere omiserā) nonnullos initiū graduum ascensionū, siue æquinoctialis statuere in principio Capricorni. Verū quoquo modo numeres, idē erit modus agēdi, nisi qđ hic. 90. semper gradus addas ad ascensionē inuentā: quod verò vltra 360. excesserit, penitus reiicias.

Exemplum

CAPVT

CAPVT SEPTIMVM.

De quantitate diei, ortu, & occasu solis, & stellarum.

PRimum constituatur globus per meridianum circulum secundum eleuationẽ poli regionis tuæ, de qua hæc addiscere intendis. Deinde pro ortu aut occasu cuiuscunq; syderis habendo, adiunge locum solis in ecliptica notatum circulo meridiano, & simul indicem cycli horarii qui circũ polos mouetur, ad duodecimam horam: Post hæc volue globum cum indice, donec sydus ipsum cuius ortum quæris, à parte orientis lineæ horizontis, aut superficiei supremæ horizõtis exactissime respondeat. Aut si tempus ortus solis quæras, cum loco solis, eodem modo age. Tum enim index cycli horarii indicat inter horas, quota hora idem sydus oriatur. Si verò occasum mauis, volue ipsum sydus dum horizontem contingat versus occidens: Videbis ex eodem indice horam occasus: atq; hęc de ortu & occasu vulgari dicta sint. Aliter Poetæ loquuntur, vt Vergilius: — Occasus.

Multi ante occasum Maiæ cœpere, sed illos
Expectata seges uanis elusit auenis.

Hunc ortũ cosmicum vocat Io. de sacro busco. Si igitur libet enuntiare, quo tempore anni aliquod sydus oriatur cosmice, loca ipsum sydus ad horizontis superficiem in oriente, & simul consydera quotum gradum, cuiusq; si- — Ortus Cosmicus.

gni gradum horizontis ſuperficies in eclipti-
ca linea ſecet: Eundē vero gradum, eiuſdem-
que ſigni gradum quære in horizontis margi
ne interiori, & facile videbis quo menſe ac
Occaſus coſmicus quoto die ipſum ſydus oriatur coſmice. Pro
occaſu autem habendo, volue idem ſydus ver
ſus occidens ad horizontē, quicunꝗ tum gra-
dus zodiaci in oriēte emergit, is eſt, quē dum
ſol occupat, ſydus dicitur occidere coſmice.
Item de ortu & occaſu chronico aut tempo-
raneo, quem dicunt eſſe dum ſol aut occidit
Ortus chronicus. aut oritur, hoc ſciendum eſt: Locandum pri-
mum ſydus ad horizontem verſus orientem,
quicunꝗ tum gradus zodiaci occidit, is indi-
cat tēpus, quo ſydus dicitur oriri chronico or-
tu. Si verò ipſum admoueas horizonti verſus
occidētem, gradus ſigniferi qui tum oritur, in-
dicio eſt quo tempore anni ſydus dicatur occi
Quantitas diei. dere chronice. Pro quantitate diei habenda,
volue globum quoad gradus ſolis eius diei cu
ius quantitatem quæris, oriatur ex oriente, &
ſimul colloca indicem cycli horarii ad duode
cimam horam mediæ diei: quo facto circum
duc globum verſus occidens dum idem gra-
dus ſolis occidat, ſi iam horas ſupputaueris
quas index cycli horarii à principio pertran-
ſierit, habebis quantitatē diei quæſitæ, Quā ſi à
24. horis ſubduxeris, relinquetur proculdu-
bio quantitas noctis. Similis via eſt ad inueni
endam moram alicuius ſyderis alterius ſupra

no-

nostrum hemisphæriū, si scilicet ipsum orienti applicueris, et indicē ad duodecimā, deinde ad occidentē peruoluas, numeresq; horas ab indice transactas, talem moram nonnulli arcū diurnū vocāt. Quomodo autē hęc eadē paulò exactius sed difficilius multo per ascensiones rectas perficiantur, impræsentiarum ob breuitatis studium missum facio.

CAPVT OCTAVVM.

De aurora & crepusculo.

AVroram appellamus tempus ante solis exortum, quo sol lucem suam in nostrū hemisphæriū incipit diffundere. Crepusculum verò quo post occasum desinit nostrum aërē illustrare, tunc inquam est principium auroræ & finis crepusculi vespertini: idq; fit semper quum sol duo de viginti gradibus sub horizonte nostro mouetur. Igitur si huius cognoscendi desiderio tenearis, compone ante omnia globum ad eleuationem poli, deinde locum solis eius diei quo tempus crepusculi cupis inuenire, iunge meridiano circulo, et simul indicem horariū duodecimæ horæ. Post hæc volue gradum oppositū loco solis versus occasum cùm quarta altitudinis, ita vt sub.18. gradu ipsius quartæ locetur, tum indice indicante videbis quota hora mane incipiat aurora. Si simili modo voluas eundem gradū oppositum ad ortum sub.18. gradibus quartæ altitudinis, indicabit idem index horam,

qua vesperi desinet crepusculum. Globo sic stante permoueas indicem rursus ad duodecimam meridiei, deinde circumduc globum quousq; gradus solis contingat horizontem in occasu,& oppositus in ortu tum per indicē tempus aut moram crepusculi cognosces.

CAPVT NONVM.

De cognitione stellarum globo inscriptarum.

HIc primum aut vnā stellarum fixarum, aut horam cognitam habere oportet. Composito igitur globo secundū latitudinē regionis,si vna stella cognita sit,eius quære altitudinem per quadrantem, & simul aduerte in quā parte cœli constituta sit.Secundū hæc verò globum dispone,vt scilicet stella cognita eandem plagam mundi & æqualem altitudinem occupet in globo sub quarta altitudinum quibus ita manentibus elige quamcunq; stellarum ignotarum,ei applica primum quartam altitudinis,& numera eius altitudinem in eadem quarta,deinde consydera diligenter in qua sit mundi parte, scilicet an in oriente occidente,meridie vel septentrione. Versus ergo talem plagam mundi oculos coniicias, & quadrante arrepto, vide quænam stella in ea parte mūdi tantā habeat altitudinē, quantam ex globo percepisti:nam ea erit stella eadem quā in globo vidisti.Aut contraria lege visa stella in cœlo potes eius nomen ex globo po-

stea discere. Si verò nulla stellarum fixarum tibi cognita sit, oportet (diximus) horã præ nofcere,qua cognita,admoue gradũ solis meridiano,& indicem ad duodecimã horã:post hæc volue globum quoad index horarius ad horam peruenerit,globoq́ꝫ sic fixo operare vt iam diximus.

CAPVT DECIMVM.

Docet quota sit hora diei uel noctis.

SEd quum variæ nationes, varie suas horas supputent, oportet distinguere paulu lum. Athenienses enim diẽ ab occasu solis inchoantur,numerantes.24.horas vsq; in occasum sequentẽ. Babylonii ab ortu similiter ad ortum sequentem, similiter nõnulli in Germa nia. Nostrates ferè omnes à media nocte ad mediam noctem, sed hi bis duodecim numerant,cum alii.24.numero distinguant. Astronomi à meridie in meridiem.Sed omnium ferè eadẽ ratio est inueniendi. Primum igitur si quota sit hora à meridie inuenire sit animus, iunge gradum solis (globo primum secundũ inclinationẽ poli dispofito) ad circulum meridianum. Si ab ortu libeat incipere,hoc est,si placeat scire quot sint horæ transactæ ab ortu solis,applica eundẽ gradũ solis in linea ecliptica notũ,horizõti ad partẽ orientalem. Si ab occasu,iunge eundem horizonti versus occidentem,quocunq; autẽ modo agas semper indicẽ cycli horarii cõstitue ad duodecimã ho

ram meridiei. Deinde interdiu applica gnomonem sphæricum loco solis in signifero, & circumduc globum cũ sede, aut globum absq; sede quousq; stilus gnomonis nullam diffundat vmbram: Tunc enim index inter horas cycli horarii tibi satisfaciet. Sed interim nõ omittendũ, quod ea pars globi soli obiicienda est, quam idem tempore proposito occupat, scilicet orientalis vel occidentalis, quod facile ex vmbrarum dimensionibus colligitur: Nam si hæ minuuntur, nondum sol meridiem peruenit: Si contra, iam relicta meridie in occasum prolabitur. Nocturnæ horæ, aliter inueniũtur, obseruato tamen eodem quod diximus de indice dirigendo ad horam duodecimam: quo obseruato, accipienda est noctu alicuius stellæ fixæ cognitæ, et quæ in globo descripta est, altitudo: vel per quadrantem, vel aliud instrumentum. Et simul diligenter animaduertendum an stella eadem citra vel vltra meridiẽ consistat: hiis compertis, circumducendus est globus (applicando semper quartam altitudinis loco stellæ) donec stella eadem in globo in simili parte orientali, vel occidentali cõstituta, tantam sub quarta altitudinis altitudinẽ occupet, quantam habere per quadrantem experti sumus, & rursus index horarius quæsitã horã manifestabit. Hæc paulò exactius docere statuims, eo quod in longitudinis regionũ inuentione opus sit perfecta horarũ & minutorum

Nocturnæ horæ.

torum cognitione: Primū igitur si horas à meridie cupio scire, voluo globum donec locus solis ad meridianū perueniat: & simul video quotus gradus æquatoris in meridianū incidat: hunc numerū scribo (vocant autē Astronomi ascensionē rectā), deinde ago cum gnomone sphærico pro horis diurnis, aut cū stellis fixis & quadrante, pro nocturnis eo pacto quo iam dixi, & rursus consydero quotus gradus æquatoris à meridiano seccetur, & hunc similiter scribo. Si ergo fuerit post meridiē, subduc primū numerū, scilicet ascensionē rectam à secundo, si possibile sit, quod verò relinquitur, reducendū est ad horas, et horarū minuta, hac lege. Partire primum hunc numerū per .15. numerus qui producitur horas indicabit, si deinde post partitionē aliquot restent graduum, eorū singuli quaterna minuta horaria valent, dimidius verò gradus duo. Quod si nō possis primū à secundo subducere, quod fit vbi primus secundū excedit, adde secundo .360. gradus, & deinceps operare per subductionē & multiplicationem, vt docuimus. Si deniq; fuerint horę antemeridianę, subducēdus est secūdus numerus à primo si possit fieri, sin minus, adiiciendi sunt rursus .360. gradus ad minorē: deinde subducendū, differētia verò relicta reducēda simili modo est ad horas et minuta, numerus deniq; horarū auferēdus ex .12. quod tādem restat, numerus est horarū ante meridiē.

Noctu autem quomodo cognoſcatur an ſint horæ ante meridiē vel poſt, vel an ſit ante vel poſt noctem mediam, facile eſt videre: Nam ſi gradus oppoſitus loco ſolis in globo tranſcenderit meridianū, iam certū eſt ſolem mediam noctem liquiſſe, horamq́ꝫ eſſe antemeridianam: Si contra, contrarium eſt.

CAPVT VNDECIMVM.

De horis inæqualibus.

Naturalis dies. DIem Aſtronomi diſtinguunt in naturalem & artificialem, Naturalem vocant moram eam quæ eſt àb ortu ſolis ad exortum ſequentem, vel eſt reuolutio æquatoris vna circa terrā cum tanta portione zodiaci, quantam interim ſol motu proprio pertranſiit. Artificialis dies. Artificialis verò dies eſt, mora quæ intercipitur inter ſolis exortum & occaſum ſequentē, hos dies inuicem inæquales eſſe, luce clarius conſtat. Inde fit vt horæ, quibus tales dies dimetiri conſueuimus inæquales appellentur. Reliquæ verò æquales vel æquinoctiales. Iam vt ad rem veniamus, ſi quantitatem diei artificialis, (quam ſupra docuimus inuenire) diuiſerimus in.12. partes, habebimus quantitatem vnius horæ inæqualis, quandoquidem Aſtronomi omnem diem artificialem & ſimiliter noctem, diuidunt in.12. portiones: quarum cuilibet tribuunt dominium vnius de ſeptem planetis, ſequentem verò ſequenti adſignant planetæ. Hinc dierum nomina orta ſunt:

Nam primæ horæ ab ortus solis die lunæ, tribuunt Lunam, sequenti Saturnum: & ita deinceps ad viginti quatuor horas, post quas prima hora cedit Marti, qui nomen dedit sequenti diei. Vt autem exactius hæ horæ distinguantur, reducatur quantitas diei ad minuta, & productus numerus diuidatur per 12. numerus qui inde oritur erit quantitas vnius horæ inæqualis. Deinde si omnes horas æquales libeat reducere ad inæquales, Reducātur semper horæ æquales quæ transierunt ab ortu solis ad minuta, & totus numerus diuidatur per quantitatē vnius horæ inæqualis, videbimus facile quota sit hora inæqualis, & quotus planetarum ei præsit horæ: Noctu similiter agendum est diuisa quantitate noctis in 12. si deinde animaduertamus quota sit horarum æqualium ab occasu, reductumq; numerum horarum diuidamus per quātitatem horæ inæqualis noctis. Hæc cum parui sint momenti, leui quod aiunt brachio pertranseo.

CAPVT DVODECIMVM.

A qua parte oriatur, uel occidatur sol, uel quælibet stellarum.

Solem non semper eodē oriri vel submergi loco, neminem puto nescire: inde fit vt triplex oriens, & similiter occidens distinguatur apud Gellium & omnes autores: Æquinoctiale vocant vnde sol emergit quū in æquatore consistit, quo verò occidit, occidēs æqui- *Oriens triplex, æquinoctiale, æstiuum, hybernum.*

noctiale. Æstiuum vocant vbi sol horizõtem contingit cùm iam Cancrum ingrediens, solstitium æstiuum efficit. Hybernum verò cũ in Capricorni principium inciderit. Quantũ verò hæ plagæ orientis & occidentis ab æquinoctiali oriente dissideant, incertum est diffinire, cũ in quauis regione varietur. Sed per globum nostrum hac arte discutiemus. Disposito priùs globo secũdum eleuationẽ poli, efficio, vt locus solis eius diei quo distantiam ipsius à vero oriente vel occidente scire cupio, contingat finitorem ab oriente: deinde video facile, à qua parte mundi oriatur sol, aut quot etiã gradibus distet à vero oriente, vel versus Aquilonem, vel versus Austrum, numerando gradus finitoris qui sunt inter ipsum oriens verũ & locum solis. Ioannes Schoner talem distantiam ab oriẽte vel occidente (nescio qua ratione) vocat zenith ortus, vel occasus. Vbicunq; autem circulus Cancri finitorem cõtingit ab oriente, ibi est oriens æstiuum: vbi verò in occidente coierit, ibi est occidens æstiuum. Contra tropicus vel circulus Capricorni, distinguit oriens & occidens hybernum. Æquator autẽ verum oriens, quod semper in eodẽ est loco. De ortu autem stellarum, & occasu non alia ratio est q̃ de sole diximus: Sed plures stellæ in quibusdam regionibus nunq̃ oriuntur aut occidunt, quod facile erit deprehendere si voluamus globũ quo stella incidat in

Stellarum ortus.

meridianũ circulum versus Aquilonẽ: si enim cernatur ibi supra horizontem nunquã ea occidet in tali regione, secundũ cuius latitudinẽ eodem tempore globus compositus est.

CAPVT XIII.

De altitudine syderum.

ALtitudinem vocamus nõ vt vulgares quot scilicet stadiis sol à terra sit remotus, sed quot gradibus centrum eius horizontem sub se relinquat. Aptato igitur globo pro latitudine qualibet, si solis vel syderis cuiusuis altitudinem desideras maximam, quum scilicet in meridianum incidit, admoue tale sydus in sphærico corpore designatum, ad circulum meridianum, pro sole verò locum solis adhibe. Deinde applica eidem quartam altitudinis, in qua videbis altitudinem quæsitam, vbi scilicet locus solis aut alterius syderis eam cõtingat. Quocunqꝫ verò tempore si libet altitudinem habere, Siste primo gradum solis in zodiaco notatum, ad circulum meridianũ, & simul indicem cycli horarij ad.12.meridiei horã. Post hoc circunduc globum, quoad index ad horam peruenerit qua altitudinem ipsius syderis petis, globoq́ꝫ paululum fixo, adiunge loco solis aut syderis cuiusuis quartam altitudinis, & voti cõpos eris. Vt sole existente in. 15. gradu Arietis, si eius altitudinem maximã siue meridianam placet habere, collocetur.15. gradus Arietis ad circulum meridianum, & coniunga-

Exemplum.

iungatur ei quarta altitudinis, videbitur altitudo .44. graduum, & .56. minutorum in latitudine .51. graduum. Rursus globo permanente in tale situ, locetur index horarius super duodecima hora meridiei, hinc circũagatur globus, quousque index horam quartam pomeridianam contingat, si tunc altitudo solis petatur, applicando quartam altitudinis loco solis, videbitur .23. graduum & .15. minutorum. De reliquis syderibus & horis idem esto iudicium.

CAPVT XIIII.

Docet in qua parte cœli sydus aliquod situm sit, & quot gradibus à meridiano absit.

HVius inuentio parum à superiori differt, nam constitutis omnibus vt ibi docuimus de altitudine inuenienda ad singulas horas, ipsius quartæ altitudinis extremum iuxta horizontem indicabit in qua parte cœli sydus ipsum consistat. Quantũ verò absit à meridiano ita inuestigabis, seruatis oĩbus quæ diximus. Notetur gradus æquatoris qui sub meridiano est, deinde voluatur globus donec sydus de quo agitur sub meridiano collocetur. Si iam numerentur gradus qui inter meridianum & punctum notatum intercipiuntur, habebitur distantia ipsius à meridiano, quorũ graduum .15. vnam horam conficiunt, reliqui quaterna minuta: atq; in tanto tempore ipsum sydus meridianum perueniet, aut si vltra meridianum fuerit, tot horis prætergressum est.

CAPVT XV.

In qua parte sydus quoduis situm sit, & quantum à uertice distet, & alia.

LOcato loco solis sub meridiano & indice horario ad duodecimam: Si deinde circumagas globum, vt index horarius horā propositam contingat, locoq; solis aut cuiusuis syderis quartam altitudinis applicueris, vidsquare debis in horizonte versus quam partem cœli tale sydus consistat indicante quarta altitudinis vbi horizontem contingit. Si verò ipsum sydus meridiano adiūxeris, videbis quot gradibus à vertice distet, cùm ipsum erit in maxima altitudine, numerādo inquam gradus meridiani qui sunt inter punctum verticis & syderis locum. Rursus de syderibus quæ raro occidunt, si talia meridiano applicueris versus septentrionem, deinde globum cum meridiano circumagas, donec tale sydus horizōtem cōtingat, videbis lucide eleuationem poli regionis eius in qua quidem tale sydus in horizonte conspicitur, sed tamē non submergitur. Itē de syderibus quæ nobis nō veniunt in conspectum. vt sunt Canopus, Centaurus, &c. si ea meridiano coniunxeris versus meridiem, deinde deprimas per meridianum polum arcticum versus horizontem quoad talia sydera supra horizontem appareant, videbis inter horizōtem & polum gradus latitudinis eius regionis, in qua talia sydera conspici possunt.

Quæ latitudo cuius sit regionis facillimi est iudicii. Nam si tot gradus ab Æquatore versus polum in meridiano supputaueris, & loco latitudinis talis stilum admoueris, stiloq́ꝫ ibi manu retento si globum circumagas, quascunqꝫ regiones stilus ille trãsierit, illæ sunt in quibus talia sydera interdũ videri possunt supra horizontem.

CAPVT XVI.

Qua arte locus Lunæ uisæ, uel cuiuscunque stellæ ignotæ situs deprehendatur.

ANimaduerte an sydus visum (sit in exemplum luna) orientale sit an occidẽtale, hoc est, an citra vel vltra meridianam lineam consistat: idqꝫ facile efficies locato globo secundum cœli partes, per capitis tertij legem. Deinde altitudinem eiusdem supra horizontem addisce, artificio quadrãtis, vel cuiuscunqꝫ alterius instrumenti astronomici. Præterea eiusdẽ lunæ distãtiam ab aliquo alio syderum octauæ sphæræ, quod quidem in globo fixum est, tibiq́ꝫ cognitum, huiusq́ꝫ syderis altitudinem supra horizontem. Distãtiam autem syderum per baculum astronomicũ, cuius formationem Io. Vernerus in paraphrasi super. 1. lib. Ptol. & post eum Petrus Appianus docet, inuestigabis. Aut si talis forte tibi negetur, quoquo modo per circulum diuisum in. 360. partes cum indice volubili rem expedies: Si scilicet hunc circulũ ita figas alibi, vt superficies

Distantia syderum.

ipsius

ipsius (aspectu diiudicante) per vtriusque sy-
deris locum transire intelligatur. Visa etenim
per pinnacidia indicis primo Luna, locoq; in
circulo notato, si deinde indicem ad alterum
dirigas sydus circulo fixo permanente, in gra
dibus circuli apparebit distantia inter eadem
His habitis, & globo secundum eleuationem
poli composito, stella fixa sub sua altitudine
inuenta, & in latere debito constituatur per
quartam altitudinis: mouendo scilicet globũ
cum quarta altitudinis, donec stella fixa suæ
subiiciatur altitudini inuentæ: Deinde globo
fixo permanente, quartam altitudinis ad latus
globi quod Luna occupat, applica, & altitu-
dinem eiusdem Lunæ prius inuentam in ea-
dem signo quouis nota. Post hæc circinum se
cundum gradus Æquatoris dispesce, ad quan
titatem distantiæ syderum inuentæ, & pedem
alterum circini super loco syderis noti in glo
bi superficie loca: alterum verò versus quartã
altitudinis dirige, ipsamq; quartam remoue,
vel adduc donec notam altitudinis Lunæ cũ
libero pede circini coniungere possis. Tum
nota altitudinis locum Lunæ in globo osten
det. Quod de Luna diximus, de quouis syde-
re ignoto dictum volumus. Aliter absq; alti-
tudine syderum. Quære distantias Lunæ à du- Alius mo-dus.
obus quibuscunque notis syderibus, & super
vtroque, secundum Lunæ distantiam circulũ
obscurum in globi gibbositate ducas: secabũt
ergo

ergo se hi circuli in duobus locis tantum,quarum sectionum altera locum lunæ indicabit, Vtra verò pro loco habenda sit,facile ex aspectu iudicare fuerit: Hac arte oĩa sydera quæ inferiori hemisphærio infiguntur, Ptolomæo, aliisq; incognita per nostri sæculi nautas in globum depingi facile possent. Et per eandẽ Planetarum loca inueniuntur, tam secundum latitudinem,quàm longitudinem.

CAPVT XVII.

De longitudine regionum inuenienda.

INuento loco Lunæ,consyderanda est hora qua eadem talem locum occupet. Deinde ex Ephemeridibus, aut tabulis Alphonsi quota hora Luna in alia regione,aut oppido alio,cuius longitudo nota est,ipsa Luna eundem locum signiferi ingrediatur: Reductis deinde horis a d.24.minor numerus horarum de maiori subducendus. Quod verò relinquitur ex horis & minutis ad gradus reducendũ est,hac lege. Multiplica horas per. 15. minuta verò horaria partire per.4. prouenient gradus æquatoris inter duos meridianos intercepti. Minuta si quæ post partitionem supersint,per 15.multiplica, prouenient minuta graduum. Hanc verò differentiam longitudinis inuentam,adde ad longitudinem regionis cognitã, si eius loci horæ fuerint plures: aut deme ex eadem longitudine si minores fuerint, colliges tandem longitudinem loci ignoti, ab insulis fortu-

fortunatis. Facilius quidem & promptius idẽ per globum inuestigatur geometrice, hac arte. Locũ cuius nota est longitudo in globo inuẽtum sub meridiano collocato, indicem qui circum polum mouetur ad horam qua Luna locum præfinitum in tali regione occupat dirigito, deinde globum conuertito donec index horarius ad horam peruenerit, qua quidem tu locum lunæ ignotum quæsieras: gradus æquatoris à meridiano mobili intercisi longitudinem regionis quæsitam aperient. Certissima tamen via qua longitudinum differẽtiæ inueniuntur ea est, quæ per idem aliquod quod in omnibus regionibus eodem momento apparet, vtpote per eclipses lunæ procedit. Cognitis enim diuersis horis quibus hæc in diuersis regionibus contingit, non alia ratione longitudo aut arithmetice aut geometrice, quàm per præcedentem proxime canonem inuenitur. Verùm quum hæc neq; semper neq; omnibus appareat, deinde præcedẽs modus sic satis difficilis sit, neq; idem semper promptus propter lunæ coniunctiones, atque adeò interdum nõnihil à rei veritate deficiat, propter diuersitatem aspectus, & latitudinem lunæ: fit vt longitudines multarum regionum præcipue earum quas nuper Hispani adiuêre, incertas aut penitus nullas habeamus: neque enim ex itinerum dimensionibus flexuosis certi quicquam colligi potest, confirmante id Ptolomæo lib. pri.

Aliter per globum.

Certissima ratio per Eclipses.

D Cosmo

Cosmographiæ. Subnectam igitur aliquid domi nostræ natum, quo facili via & quouis tempore longitudines regionum inter proficiscendum inueniuntur.

CAPVT XVIII.

De nouo modo inueniendi longitudinē.

NOstro sęculo horologia quędam parua adfabre cōstructa videmus prodire, q̄ ob quantitatē exiguā poficiscēti minime oneri sunt: hæc motu continuo ad 24. horas sæpe perdurant, imò si iuues, perpetuo quasi motu mouebuntur. Horum igitur adiumento hac ratione longitudo inuenitur. Primo curādum vt priusquam itineri intendamus, exactissime horas eius loci obseruet à quo proficiscimur. Deinde vt inter proficiscēdum nunquam cesset. Completo itaque itinere 15. aut viginti miliarium, si quātum longitudine distemus à loco discessus libeat addiscere, Expectandum donec index horologii punctum alicuius horæ exactissime pertingat, eodemq; momento per astrolabium, aut globum nostrum inquirēda est hora eius loci in quo iam sumus: quæ si ad minutum conuenerit cum horis quas horoscopium indicat, certum est nos sub eodem adhuc esse meridiano, aut sub eadem longitudine, iterq; nostrum versus meridiē vel Aquilonem confecisse. Si verò differat vna hora, aut aliquot minutis, tum hæc reducenda sunt ad gradus, vel graduū minuta, vt in precedēti

capite

capite docuimus,& ſic longitudo elicienda. Hac arte poſſem longitudinem regionum inuenire,etiam ſi per mille miliaria inſcius eſſem abductus, ignota etiam itineris diſtantia: ſed tum prius latitudo (vt ſemper) eſt addiſcēda.

CAPVT XIX.

De locorum diſtantiis.

LOcorum intercapedines nullo ferè negotio ex globo deprehendimus. Extenſum namq; circinum ab vno locorum in alterum, applicamus deinde æquatori,& quot gradus comprehenderit notamus. Hos gradus in 15. miliaria germanica vel. 60. Italica ducimus,& producitur numerus miliarium inter duo loca contentorum. Iam vnum miliare Italicū conſtat mille paſſibus vel octo ſtadiis. Stadiū 125. paſſibus. Paſſus. 5. pedibus. Pes. 4. palmis: palmus totidem digitis. Demum digiti latitudo quatuor granis hordeaceis in latus diſpoſitis æquatur. Ex his facile fuerit miliaria in paſſus, vel in quodlibet genus menſuræ reducere. Quod ſi oppidorum diſtantiæ dimetiendæ veniant eorum,quorū globus ob anguſtiā loci capax minimè eſt, cōſule tabellā ciuitatū huic noſtro libello inſertam, aut tabulas Ptolomei: Ex his lōgitudines,& latitudines locorū addiſce, quorū diſtantias dimetiri animus eſt,& ſecūdū eas in globo loca pūcto delebili deſcribe hoc ſcilicet pacto. Lōgitudinē ipſius loci in æquatore nota: deinde circūduc globū,

vt talis longitudo ipsi meridiano subiiciatur. Latitudinem verò in eodem meridiano inuenies, sub qua in globi superficie punctum describes, quod eius loci situm ostendet. Eadem etiam ratione cuiuscunque alterius loci situm in globo deprehendes, & deinde distantiam dimetieris vt iam docuimus. Atque hæc de distantiis rectis intelligenda sunt. Alioqui distātiæ tales per partes metiēdæ essent, quod cùm cuiuis facile erit, omittimus.

CAPVT XX.

Versus quam partem una regio ab altera uergat.

CONsueuerunt hydrographi & nautæ, in plano, terræ protractum deliniare, dissecantes eandem mille lineis, in nullum alium vsum, quā vt ex tali descriptione in promptu habeant quorsum quæuis regio spectet, vt tanquā in scopum eo suam proram dirigant. Verùm id multo cōmodius exactius & certius artificio globi efficiemus. Nam hic ab omni loco in omnem partem lineas ducere possumus quod illic non sine magna rerum confusione fieri potest. Adde etiam quod nunquam tanta arte in plano regiones describi possint, quin aut distantiæ locorū, aut longitudines regionum multum à rei veritate absint, aut locorū situs ab inuicem (quos marini plurimū curāt) omnino negligātur, idq; si rectis lineis, vt ipsi conantur, hæc describere velint. Horum autē

Cartę marinæ falsæ.

nullum

nullum in globo accidit, imò omnia optimã symmetriam seruãt. Vt igitur ad rẽ veniamus. Primum locũ in quo sumus, aut cui aliam regionem conferre volumus, sub meridiano mobili locamus, & secundum latitudinem ipsius polum globi supra horizontẽ extare facimus. Deinde affixa quarta altitudinis ad meridianum, ita vt instrumentum cui adhæret, regioni præscriptæ immineat, globoq; fixo perstante, circunducimus quartam altitudinis versus alteram regionẽ cuius sitũ à priori desideramus. Pes ipse quartæ altitudinis in horizonte inter ventos ostendet quorsum hæc regio ab altera spectet. Hac arte inuenio quod Hispaniola insula ab Hispania ferè in occidentem verũ sita sit, hoc est, decima parte quadrãtis versum meridiem ab occidente, quam in cartis marinis video quarta parte quadrantis ab occidente recedere. Imò si seruata adhuc esset latitudo q̃ penè sex gradibus ab obseruationib⁹ Hispanorũ abest, multò plus aberraret à situ vero.

CAPVT XXI.

De maris augmento, & decremento.

FIdem excedit, Lunæ vim tantam inditã esse, vt quæ tanto remota interstitio, Oceanũ tamen omnem penè secum ducere videatur. Id enim pro cõperto habemus in nostris regionibus maritimis luna exoriente mare intumescere, & versus interiora regionũ & continentis vndabundum irruere, donec eadẽ me-

 ridia-

ridianam lineam occupet. A qua dum versus occasum delabitur, oceanum rursus pedetentim regredi & cōsidere, vsq; dum luna nostrū conspectum egressa, antipodibus oriatur. Nā tunc denuò mare æstuat, ac si aluum suū egressurum foret. Cum rursus luna mediæ noctis lineam peruenerit, indeq; ad nostrū hemisphæriū ascendit, oceanus compositis fluctibus sese in locum suū recipit, fitq; hoc pacto vt. 25. horarum spacio ferè plus minus bis oceani accessum & recessum videamus. Si ergo tēpus augmenti maris & similiter decrementi ex globo colligere placeat, in primis locum solis & lunæ in promptu habeas, aut ex tabulis, aut quocunq; ingenio. Quibus datis volue gradū solis in linea ecliptica inuētum, ad meridianum, itaq; paululum permanente, siste indicem horarium super linea duodecimę horæ: Post hęc circumduc globū, vt locus lunæ (secundū longitudinem & latitudinē in globo designatus) in exortu supra horizontem emineat. Interim index inter horas indicabit qua mare intumescet. Si deinde cum loco Lunæ ad meridianū pergas, videbis per eundem indicem tempus recessus. Rursus si locū lunæ ad occasum perducas, tempus accessus patefiet. Deniq; si oppositum gradum ad meridianum colloces, decrementi certior eris. Id tamen notandum puto, ex motu lunæ veloci (nisi aliquid addas ipsi) magnam sæpe diuersitatem accidere. Igitur pro sin-

pro singulis binis horis quas index inter mouendum percurrit loco lunæ vnũ gradum adiicias, itaque nullus error euidens cõmittetur. In vasto tamen pelago non eandem omnino rationem motus obseruari audiuimus. Nam sæpe ventorum impetu versus quamcunque partem mundi mare rapitur: Sæpe etiam natura loci eadem perpetuo labitur via. Nonnunquàm contrariis fluctibus ex diuersis partibus confluit & conflictatur. Demum etiam hi qui interiora regionum colunt, vt si Mechlinienses ad Antuerpianos cõferamus, posterius accessum & recessum percipiunt quàm maritimi, sed talis scilicet differentia vbi semel animaduersa fuerit facile perpetuo obseruatur.

CAPVT XXII.

De signo ascendente, & reliquis domiciliis cœlestibus.

VEteres ferè omnes totã machinã cœlestẽ in duodecim partes, seu domos sex circulis diuiserunt, quorum duo sunt meridianus & horizon, reliqui per ipsas sectiones meridiani & horizontis trãseunt, hoc est, per duo puncta horizontis in quibus cũ meridiano circulo coit, atq; in tãta ab inuicem distantia, vt in tricesimo æquatoris gradu ab horizõte deorsum sit initiũ secũdæ domus, in sexagesimo initiũ tertiæ, in meridiano sub horizonte, quarta domus incipit, deinde in tricesimo à meridiano versus occasum quinta: in .60. deinceps

ſexta, in horizōte verſus occaſum ſeptima: deinde. 30 gradibus octaua, &c. Sunt tamen qui aliter paulò diſtinguant, hoc eſt, eas diuiſiones quas nos in æquatore cōſtituimus ipſi in circulo ſumūt q tranſit per punctū verticis, & per oriens verū & occidens. Vtroq; autē modo potes per globū operari. Si priori modo, quē rationalē appellant procedere placet, primū loca ſolis gradū ſub meridiano circulo, & indicē cycli horarij ſup. 12. hora meridiei, deinde circūduc globū cū indice ad horā, qua aſcendēs ſignū & reliqua domicilia diſtinguere cupis, globoq; ita fixo videbis in exortu in linea ecliptica gradū & ſignū aſcendens, & initium primæ domus. Sub meridiano vero gradū medij cœli, qui idē eſt initiū decimæ domus. Hi idē gradus ſed ſigni oppoſiti ſunt initiū quartæ domus aut anguli noctis, vt ipſi dicūt: gradus verò qui cōſpicitur in horizōte occiduo, eſt initiū ſeptimæ domus. Pro reliquis domibus ita agito. Diximus opus eſſe pro pfectione huius globi ſemicirculo æneo, qui duabus ſectionibus horizōtis, & meridiani ſit affixus tali arte, vt aut eleuari aut deprimi poſſet, & etiā in vtrumq; latus trāſferri: affigatur itaq; ad partem orientalem, & globo perſtante, vt prius numerentur in æquatore. 30. gradus ſupra horizontem, quibus adiungatur hic ſemicirculus poſitiōis, qui in linea ecliptica initiū duodecimæ domus diſtinguet, cuius oppoſitū

initium

initium eſt ſecundæ domus. Progrediendo deinde adhuc.30.gradibus in æquinoctiali cum circulo poſitiõis, habebimus initiũ.11.domus, cuius oppoſitũ eſt initium tertiæ domus. Quarta et decima domus dictę ſunt. Pro reliquis domibus transferatur circulus poſitionis ad partem occidentalem globi, et ſimili ratione agatur qua diximus. Pro poſteriori denique modo qui non tam eſt in vſu applicetur primo circulus poſitionis vt prius, & quarta altitudinis dirigatur ad verum oriens in horizonte, in qua numerentur.30.gradus pro duodecima domo 60.pro vndecima, & his addatur ſemicirculus poſitionis, vt in priori modo. Deinde transferatur & ſemicirculus poſitionis & quarta altitudinum verſus occaſum et procedatur ſimili via qua prius. Hæc ad iudicia ſpectant.

CAPVT XXII.

De directionibus.

HÆc cum non vulgaria ſint, ſed iis tantum neceſſaria qui in Aſtronomiæ vulgares multis paraſangis poſt ſe reliquerunt et qui facile intelligunt, paucis perſtringã. In primis pro gradu reuolutionis cuiuſcunque principii inueniẽdo, ita agas. Gradum aſcendentem talis principii ad horizontem in oriente loca, & nota gradũ æquatoris, qui meridiano ſubiacet, quibus pro ſingulis annis futuris, adiice gradus.87.& mi.18. Pro denis ſingulis.153.gradus, mi.9. Pro.20.annis, gradus.306.mi.10. Pro Gradus reuolutionis

centenis annis, grad.91.mi.33.numerus autem hinc collectus si vltra.360.excreuerit, abiice 360.quoties possibile fuerit, numerus demum relictus, in æquatore inuentus, collocetur iam sub meridiano, & quicunque gradus supra horizontem exurgit, est gradus reuolutionis pro tempore quæsito & eleuatione poli, secũdum quam globum composueras. Pro directiõe significatoris ad locum præscriptum sic procedas: Constituto ascendẽte in horizonte, applica circulum positionis significatori, si nõ sit in aliquo angulorum, nam alioqui opus non est, & fac vt aut cera, aut alio instrumento circulus ita figatur, & nota gradum æquatoris qui ab eodem circulo positionis secatur. Quo facto, semicirculoque positionis permanente, volue globum, aut secundum signorũ seriem, si significator fuerit progressiuus: aut cõtra signorum ordinem, si significator fuerit retrogradus, donec locus promissoris sub eodem circulo positiõis collocetur, & vide quot gradus æquatoris sint in æquatore à circulo positionis, ad notatos prius gradus secundũ eum ordinem quo significator progreditur: Nam illi directionem quæsitam ostendunt. Composito globo vt iam diximus, si libet inuenire ad quẽ gradum zodiaci directio significatoris peruenerit, posito primũ ascendente in horizonte, & semicirculo positionis super loco significatoris: adde ad gradus æquatoris qui sub meridiano

Directio significatoris.

Ad quẽ locũ directio significatoris peruenerit.

diano sunt, tot gradus quot sunt anni à principio natiuitatis, idq; pro directiõe directa: aut deme ab eisdẽ pro directione retrograda: deinde numerũ graduum æquatoris postremũ, colloca sub meridiano, & videbis sub circulo positionis ad quem locum zodiaci directio significatoris peruenerit. Quantum deniq; eleuetur polus mundi supra circulum positionis, potes aut circino dimetiri, aut regula papiracea, aut affigendo polo mundi laminam æneam similem quartæ altitudinis diuisam in 90. gradus à polo inchoantes. Sapienti dictum sat est.

TERTIA PARS
DE ORBIS DIVIsione.

CAPVT PRIMVM.

ORbis habitabilis portio, à veteribus omnibus in tres diuisa fuit præcipuas partes: scilicet Europam, Asiam, & Aphricam: quibus nunc quartam adiungimus cæteris nõ imparem Americam. Europam licet omnium minimam primum describere solent Geographi, quum ob frequentiores in ea cultores, tum ob præclara eorum gesta qui hanc incoluere.

Europæ descriptio.

Aliæ

Aliæ enim partes licet maiores ac vaſtiores pateant,minus tamen ſunt habitatæ,adeo quidem vt quæ de Aſiæ maiori parte tradantur, fabulæ loco habeantur: Similiter de Aphricæ parte quæ in Auſtrum vergit. Americæ verò quaſi Megarenſium nulla apud eos fuit mentio facta. Terminatur autem Europa vndiq; ferè pelago: ab occidentis enim parte oceanum habet occidẽtalem aut Vergiuum,deinde mare Cantabricum: à boreali Aquitanicũ & Britannicum: à ſeptentrione Germanico alluitur oceano & hyperboreo:pars oriẽtalis ab Aſia

Tanais fluuius. Tanai fluuio dirimitur, qui ex montibus Hyperboreis prorumpẽs in paludem Mœotidis decurrit. Idem hic fluuius à Barbaris Silis dicitur & Vola:Deinde palude ipſa Mœotidis clauditur,poſtea Cimmerio Boſphoro,ponto Euxino:hinc propontide & Helleſponto: ſequitur deinde mare Ægeum.Partem quæ Auſtrum aſpicit mare mediterraneum ab Aphrica ſciungit:quod varia tamen interim pro locorum,nationum,inſularum, euentorumq; diuerſa ratione nomina ſortitur.Poſt Ægeum ſequitur Mirtoum,deinde Lybicũ vel Punicum, deinde magis in occidentem & boream mare Hadriaticum vel mare Superũ vel Venetum:Sub Italia mare Tyrrhenum aut inferum, Liguſtricum,Sardoum, Siculum à Sicilia,Balearicum,ab inſulis illius nominis: poſtea Ibericum ab Hiſpania,quæ Græcis Iberia ab Ibe

ro flu-

to fluuio dicta fuit. Demum quod angusta via Iberiam à Mauritania separat mare, Herculeum fretum à geographis dicitur, nunc verò strictum Sibiliæ. Hęc de Europæ descriptione aut circunscriptione animo hærere oportet, vt sciamus, & in promptu habeamus quæ regio, aut quis mons, cuius sit partis mundi, si forte aut scribere aut dicere aliquando animus fuerit, quod quidem Momi auribus dignum erit. Figura autem continentis ipsius Europæ, draconis ferè effigiem reddit, cuius caput in occidentem spectat, & vtrinq; in Austrum aduersamq; partem alas expandit, quæ sunt Italia, & Cymbrica Chersonesus. Partes autem Europæ præcipuæ sunt Hispania, Gallia, Italia, Rhætia, Vindelitia, Pannonia, Dacia, Græcia, Sarmatia &c.

Strictum Sibiliæ.

Partes Europæ.

CAPVT SECVNDVM.

De Hispania.

HIspania quæ & Iberia, prima pars continentis vndique oceano clauditur, nisi vbi Pyrenæi montes ipsam à Gallia separant ac disterminant ab ortu videlicet: ab occasu enim habet oceanum occiduum: à septentrione Cantabricum: ab opposita parte mare mediterraneum. Ptolemæus hanc in tres diuisit partes, sicut etiam Strabo, & pleriq; veterum: scilicet in Bethycam, Lusitaniam, & Tarraconensem. Nonnullis in sex, aliis in quinq; diuiditur partes: vt in Carpentaniam, Bethycam,

Tres Hisp...

Bethica Lusitaniam, Caleciã, Tarraconensem, & Cartaginensem. Bethyca aliis Betica à Bethy fluuio qui mediam abluit nomen sortita est, nũc regnum Granatæ vocatur. Disterminatur autem à Lusitania, fluuio Ana: deinde recta linea ad Balearem vsq; ciuitatem: reliqua latera mari occiduo & Herculeo freto includuntur. Hanc regionem Plin. lib 3. Italiæ confert, quod pulchritudine regionis, ingeniorum fœcunditate, fructuum magnitudine facile cæteras regiões antecellat: tum quia in vicino fortunatæ insulæ adsunt, tum etiam quia quarto climati subest, quod optimam ad omnia temperiem præstat. Hæc item regio Plinio in vlteriore Hispania continetur cum parte aliqua Lusitaniæ, Huic vicina est in mari occiduo non longe à continenti insula fertilis oleastri Gades, græcis Γαδείρα: Dionysio Cotynusa, volunt alii dictam fuisse Erythream. Lusitania à lusu Liberi patris dicta, habet à Septentrione Tarraconensem Hispaniã diuisam ab ea Durio fluuio: hinc linea ad Anam fluuium latus orientale finit: Anas verò fluuius meridionale: demum occidentalis pars oceano alluitur occiduo. Hanc nostra ætas Portugaliam vocat: vnde & hodie ad insulas Moluccas sub India sitas nauigatur. Vnicus in ea est mons lunæ, in latere occiduo situs, vnde promontorium Lunarium. Tarraconensis Hispaniæ tertia pars, habet à meridie mare Balearicum, ex aduer-

Granata.

Gades insula.

Lusitania

ortugalia

Tarraconensis

aduerso Cantabricum: ab occasu occiduum, & partem Lusitaniæ: ab ortu Pyrænæos montes qui Galliæ obiiciũtur. Tota hæc pars quinque iam regna complectitur, Gallitiam primã ab occidentali parte, regnum Nauarræ statim à Pyrænæis montibus supra Durium fluuium, qui nunc Dorias dicitur: Regnũ Castellæ, aliis Castiliæ inter Gallitiam & Nauarræ regnum in gradibus longitu. 12. lat. 42 Regnum Catelloniæ supra Baleares insulas ad mare nostrũ, siue Ibericum. Regnum Tarraconense, quod alii omissa vnica litera Aragoniæ dicunt, proximum etiam à mõtibus Pyrænæis, verum ad partem meridionalem, ita vt mare nostrũ ipsum alluat. Fluuii Hispaniæ partim dicti sunt. Est preterea Tagus fluuius notus ab auri arenulis. Item Iberus fluuius ex Vindio monte in mare Balearicum progreditur. Idem mons nunc Ronciuallis dicitur & Rauanella. Demum sub Tarraconensi Hispania, duæ iacent insulæ non longe dissitæ Baleares, quarũ quæ magis spectat in occidentem maior aut maiorica dicitur, reliqua minor aut minorica.

Gallicia. Nauerra. Castella Catelloniç. Tarraconiç Tagus flu. Iberus flu. Baleares. Maior Minor.

CAPVT TERTIVM.

De Galliæ terminis.

DEscriptis Hispaniæ limitibus nõ solum secundum Ptolemęi, Plinii, Strabonis, aliorumque scriptorum classicorum opiniones, verum etiã secundũ neotericorũ assignationem

tionem, occurrit proxima Hiſpanis Gallia: cuius latus occidentale Pyrænæis montibus ab Hiſpania, oppoſitum Rheno fluuio à Germania diſterminatur. Reliqua duo latera oceano & noſtro mari includuntur. Atq; hic fuit antiquioribus limes Galliæ, nunc non eouſq; protenditur, verum magna pars Germaniæ inferiori acceſſit: vt Hannonia, Flandria, Brabantia, &c. Cæſar omnem Galliam in tres diuiſit partes, Aquitaniam, Celticam, & Belgicam.

Diuiſio Galliæ.

Aquitaniam diſtinxit à Celtis Garūno fluuio, Has à Belgis Sequana fluuio, Belgas demum à Germanis fluuio Rheno. Ptolemæus verò, ac poſteriores Geographi quatuor adſignant partes Galliæ: ſcilicet, Aquitaniam, Lugdunenſem, Belgicam, ac Narbonenſem.

Aquitania.

Aquitaniæ fines deſcribunt, ab occaſu oceanus Aquitanicus: à ſeptentrione & ortu Liger fluuius: à meridie tum Pyrænæi montes, tum etiam Narbonenſis Gallia. Diſtinguitur hodie in has prouincias, Auerniam, Guaſconiā, Andegauiam, Borboniam, Armiacum, Barim.

Auernia.

Populi verò eius ſunt Bituries, Vaſcones, Auerni, Lemouici, Pictones & nonnulli alij. Lugdunenſis Gallia finitur oceano Britannico à ſeptentrione: ab occaſu partim oceano, partim Aquitaniæ dictis terminis: ab ortu Sequana fluuio: ab auſtro Narbonenſem Galliam habet diuiſam ab ea Iura monte. Huius populi olim fuére Cenomanni, Rhedones, Nānetes, Curioſolitę, Nunc

verò

verò Normandiam ad partem orientalem & septentrionalem, iuxta Sequanam fluuium cõtinet: Item Britanniam (cuius etiam Plinius mentionem facit) ad occidentem et boream: sub hac verò Turoniam, & populos Consopitenses & Ambios. Belgica veterum descriptione à septentrione Britannicum oceanum: ab occasu Lugdunensem Galliam discretam ab ea flumine Sequana: ab aduersa parte Rhenũ fluuium: Deinde à meridie Narbonensem Galliam habet. Diuiditur nunc in plures prouincias: scilicet in Picardiam proximam à Sequana fluuio ad oceanum ferè Britannicum: In Campaniam deinde magis australem apud eundem fluuium: In Borgondiã, quæ ferè Narbonensem attingit Galliam apud fluuiũ Ararim qui Rheno coit, in quo situ Ptolemæus Mediomatrites, Lingones, Sequanos, & Eluetios posuit: Picardiæ loco Ptolemæus Ambianos posuit, Atrebates, & Cameracenses: Pro Campania. Bellouacos, Vessonos, Rhenos locauit & Romandros. Continet autem Belgicã plures alias prouincias, quas nostra ætas Germaniæ attribuit inferiori, vt Flandriã & Hannoniam ad oceanum Germanicum, vbi Ptol. Morinos & Tongros descripsit, atque vt ait Volateranus, Bellocassios. Postea magis in ortũ & aquilonem Hollandiã: subqua Brabantiam Menapiorum loco, sub grad. long. 26. mi. 30. la 51. min. 30. Geldriam vel Sicambros ma-

Normandia. Britannia Turonia. Belgica Picardia Campania Hollandia Brabantia Geldria.

gis in ortum. Hinc ad austrum Lutzenburgensis ducatus continetur apud Rhenum fluuium, vbi Ptol. Nemetos descripsit. Hinc adhuc magis in Austrum Lotaringia est, cuius populi Raurici dicti sunt. Item Alsatia vini optimi ferax, neq; frumenti indiga, in grad. 28. lat. 48. Hinc etiam atque etiam versus meridiem apud fontes Rheni atq; Alpes, Suitia siue Suiceri, veteribus Heluetii Marte clari. Hæ verò posteriores prouinciæ: Germania superioris sunt partes: Illæ verò, inferioris: cuius populi moribus ac linguis proxime accedunt ad Germanos: imò vult Pli. hanc Galliæ partem per M. Agrippam populis transrhenanis occupatam fuisse. In hac Galliæ parte ingens est sylua (Arduennam vocant) 30. miliaribus ab austro in septentrionem protensa, cuius medium habet grad. lon. 26. mi. 40. lati. verò. 49. mi. 24. Sequitur nunc quarta Galliæ pars Narbonensis, quæ & Transalpina Cæsari dicitur, ab occasu montibus Pyrænæis contenta. E regione Alpibus: à septẽtrione Lugdunensis & Belgicæ Galliæ parte: A meridie mari Gallico. Continet nunc regiunculas, Prouinciam et Delphinatum, apud Alpes & mare Ligusticum. Deinde magis in occasum vltra Rhodanum fluuiũ, Longodocham, in quo loco Pto. Tectosaces & Volcas describit: Demũ apud Galliæ Belgicæ limites, Sabaudiam: cuius olim gentes Allobrogæ Ptolemæo dictæ fuisse videntur.

Vastum renum.

Lotaringia

Suitia.

Arduenna sylua.

Narbonen

Prouincia Delphinat9

Longodocha.

Sabaudia

dentur. Montes præcipui Galliæ sunt Cemeni vel Cameni, nunc Cauerna, in grad. lon. 22. lat. 46. Vogesus mons alpibus iunctus. Fluuii Garumpna, ex Cemenis montibus in mare Aquitanicum fluens: Liger ex eodem monte versus mare Britannicum: Sequana ferè ex Vogesio in Britannicum oceanũ: Rhodanus ex Alpibus in mare Ligusticum, constituens interim lacum Lemanum ingentem, cuius accolæ Alemani sunt & regio Alemania dicitur.

Cauerna mons

Fluuii.

Alemaniæ

CAPVT QVARTVM.

De insulis Britannicis.

GAlliæ iamiam à nobis descriptæ, superimminẽt à Septentrione insulæ duæ Britannicæ, quarum quæ magis in occasum vergit Hybernia dicitur hodie Iirlandt. Gens est immanis, ferox & inculta. Equos mittit oneribus ferendis quàm aptissimos. Hinc versus Boream sita est insula Islandia ad mare glaciale, cuius incolæ Ichtiophagi sunt. Albion insula Britannica Hyberniæ ad ortum sita, naturaque (vt ait Cæsar) triquetra, cuius latus imum contra Galliam est, habet à septentrione oceanum Deucalidonium: ab ortu Germanicũ, ab austro Britannicum, ab occasu Vergiuum. Hæc insula iam nomine mutato in duo diuisa est regna, Angliam & Scotiam, limite (vbi arctior est) duorum plus minus passuum.

Iirlandt. sive Hybernia

Islandia.

Anglia

Scotia

Angliam autem ab angilis Teutonorum populis qui eam occuparunt,nomen ſortitam eſſe ſcribit Volateranus.Contendunt hic multi præcipue noſtri ſæculi geographi,ſuperiorem angulum Scotiæ nō eo modo in ortum prominere quemadmodum Ptol.ac noſtri globi deſcriptio habet. Verum his (quum nihil habeāt quo id edocere poſſint) temere fides adhibenda non eſt.Imò ipſimet Scoti nobis inquirentibus in orientē ſolem latus extare feſſi ſunt.Addebant iidem ſinum quendam verſus aquilonem extare,in quo tres inſulæ vēto agitante huc atque illuc fluctuarent,ſed ob anguſtiam oris non poſſe egredi.Huius item extremitati in aquilonē obiectæ ſunt Orchades inſulæ.30.numero in orbem quaſi collatæ, quæ regi Scotiæ ſubiectę ſunt, ſub gradibus longi. quaſi.30.la.gra.61.mi.30.Ebudę inſulę ferè inter Scotiam & Iberniam ſub gra.lon.16.la.62. Magis ad Arctos inſula Thyle, nūc Cambria ſita eſt,veteribus vltimum orbis habitati, quā nunc ſequitur Engroenelandt pars continentis,de qua poſterius dicemus.Cōtra Flandriæ ſeptentrionale latus inſulæ ſunt aliquot Rheni oſtiis obiectæ,in quibus ſal paratur,nūc Zelandiam vocant. Creduntur partes olim continentis fuiſſe, mariſq; fluctibus auulſæ, Earū populi ferè Cimbri olim dicti fuerunt, ſitæq; ſunt ſub gra.lon.26.la.53.

Orchades

Ebudæ inſulæ.

Thyle.

Engroenelandt

Zelandia.

CAPVT

CAPVT QVINTVM.

De Germania.

GErmania cognomine magna, versus occasum Rhenum attingit, à Septentrione oceano alluitur Germanico. Ab ortu Vistulam fluuium habet & Carpatum montem: Reliqua pars Danubio fluuio & Alpibus clauditur. Dicta autem est Germania eo quod eius gentes germani siue fratres viderentur Gallorum. Regiones eius nominibus parum cũ veterum descriptione nunc conueniunt. Plinius vniuersam Germaniam in quinq; diuidit genera, Isthæuones proximos Rheno, deinde in Hermiones, Ingeuones, Vindelos, & Peucinos. Ptolemæus in tres præcipuas diuisit partes, scilicet in Germaniam superiorem, Inferiorem, ac magnã. illæ iam dictæ sunt. Restat tertia Germanię pars, cuius à septentrione circa Rheni hostia, prima regio occurrit Phrysia vel Frisia, nomen adhuc vetus retinens. Nunc in tres diuisa partes, occidentalem, orientalem, & mediam Grueningensem. Proxima est Saxonia sub Cymbrica Chersoneso aut sub Danis, cuius populi proximi à Danis Saxones apud Ptol. lib. 2. dicuntur: reliqui verò Teutonarii, Cauchi, Angriuarii &c. Habet deinde Saxonia ab occasu, prope Rhenũ flu. Busactores paruos, quos Plin. Isthæuones appellat, In eo loco nũc Vuestphaliæ regio iacet, cuius populi

Germania vnde dicta.

Phrysia.

Saxonia

Vuestphalia.

puli rudes admodum ſunt & ſeruitiis ferè addicti. Hæc quidem dicimus nõ certa fide nos aſtringentes, ſed quantũ coniectura conſequi poſſumus facta collatione nouæ deſcriptionis orbis cum Ptolemæi chartis coſmographicis. Ab hiis autem in auſtrum magis, ſequũtur Tegatri, Ineriones, Longobardi ſecundum Ptol.

Haſſia. qui nunc Haſſiæ populi putãtur, ſub gra.lon. 30.&.30.mi.lat.50.& ſemiſſe. Poſt hos paulò plus in meridiem, apud Rhenum fluuium ſunt Intuergi, Vargiones, & Carithni, populi nunc

Franconia. Franconiæ nobilis Germaniȩ regionis, in gra. lon.30.la.50.ferè: Huic regioni adiacet verſus

Turingia orientem ſolem Turingia regio, vbi Ptole. habet Caſuaros & Cauttas. Terminis orientali-

Miſnia. bus Turingiæ connectitur Miſnia ad Albim flu. Populi eius Nertanæ, ſub gra.lon.36.ferè, la. 51. Rurſus apud Rhenum & Danubii ortum

Sueuia Sueuia eſt nomen adhuc vetus retinens, quã nonnulli apud Albim flu. deſcribunt: verum Straboni noſtra deſcriptio & hodierna reſpõdet, Ptol. tamen Sueuorum ſitum ſtatuit vbi nos Saxoniam deſcripſimus apud Angilos et Longobardos. Huc vſq; in Germaniæ deſcriptione à ſeptentrione in meridiem inter duos fluuios Rhenum atq; Albim proceſſimus, nũc eodem ordine regiões quȩ ſunt inter Albim & Viſtulam fluuios percurremus. Extremum igitur continentis in Arctos extenſum Cymbrica Cherſoneſus eſt: Cuius populi Cymbri,

Cymbrica Chersonesus

Cha-

Charudes,Phundusii,Cobandi; & Chali dicti sunt, à Ptolemæo, nos verò vno nomine Danos dicimus,& Chersonesum,Daniam alii Iuciam & Holsatiam.Qui magis austrum & ortum spectant populi, Veruni sunt & Pharodini,Mechelburgēses à neotericis dicti,sub gra. lon.37.lat.56.ferè. Deinde ad Vistulam vsque fluuium Pomeriana regio extenditur, quam incolebant olim Sidini & Ruticlii.Marca antiqua regio sic dicta apud Albim ponitur, Cuius populos Ptol.Sennones, Loccobardos,& Batinos appellat.Hiis orientaliores Lutyburi sub Marchia noua continentur in gra.lon.40 ferè graduum, latitu.53. Sequitur ab Austrum Schlesia & Vratislauia regiones sic satis agrorum vbertate præditæ,quarum populi Danduti & Cogni dicti sunt, sub gra.lon.40.la.50. & mi.40.Inde ad Albis fontes occurrit Boemia regio montibus & syluæ Herciniæ parte interclusa,frumentiq; ferax,sub grad.lon.36.minut. 20.la.49.mi.40. In eodem ferè situ Ptol. Boemos describit, verum paulò magis versus Danubium flu. Postea paulò plus ad ortū & Danubium Morauia regio est, in mōtes vsq; Sarmaticos extensa,vini frumētiq; fertilitate gaudens, huius populi Marcomanni Ptolemæo dicuntur, sub gradibus longitud.40.latit.48. & semisse. Hæc de Germaniæ regionibus & populis maxime celebratis huc vsque.

Dania & Holsat

Mechelburgenses.

Pomeriana

Marca.

Marchia

Schlesia & Vratislauia

Boemia.

Morauia.

Montes. Montes Germaniæ præcipui sunt Alpes qui eam ab Italia seiungunt, sub gra.lon.30.la.45.46.&.47.Carpathus mons sub grad.lon.44.45.46.&.47.la.48.Abnobius mons sub gra.lon.30.minutis totidem,la.37.ferè.Prope hunc Danubius flu.erumpit. Est insuper Germania multis ac densissimis syluis consita, Præcipua tamen vnde omnes aliæ ortum habere viden-

Hercinia sylua tur Hercinia sylua est,aut secundum Ptol.Orcinium nemus apud fontes Danubii & Abnobium montem orta,& circa Boemiam,deinde per totam Germaniam ac per Samariam Europæ serpens ad hyperboreos vsque montes extenditur : verum interim diuersa pro diuersis regionibus nomina accipit.In principio enim Nigra sylua dicitur,deinde alia atque alia in successu admittens nomina. Est item alia ingens sylua Semana à Ptol. dicta circa Thuringiam orta & in diuersas etiã partes Germaniæ diffusa.

Fluuii Danubius Fluuii hii sunt: Danubius prope Abnobium montẽ ortus multisque assumptis fluuiis sex hostiis in pontum Euxinum erumpit.Rhenus Rhenus ex alpibus in ea parte vbi Adula est mons eminentissimus in oceanum Germanicum inter Phrysiam & Hollandiam pluribus hostiis

Mosella. egreditur. Obrincus flu.qui nunc Mosella putatur circa Vogesium montem fontes habens

Mosa Rheno coniungitur.Mosa etiam non longe à Vogesio ortus itidem cum Rheno se admiscet

Amasus circa Brabantiam. Amasus per Phrysiam in Vuest-

Vuestphalia ortus in mare Germanicum profluit. Visurgus in Thuringia incipiens in mare Germanicum desinit, hic nunc Besera dicitur. Besera. Albis fluuius propè Boëmiam exortus in mare Germanicum Daniam à dextris linquens sese exonerat. Sueuus fluuius, quem nunc Spre vocant, in montanis Boëmiæ & Schlesiæ ortus in mare Sarmaticum propè Daniam egreditur. Spre flu. Sequitur hunc ad ortum Viadus flu. aut Odera: Demum Vistula flu. in montibus Sarmaticis ortus Germaniam à Sarmatia disterminans in mare Sarmaticum defluit.

Albis

Viadus

Vistula

CAPVT SEXTVM.

De *Sarmatia Europæ*.

SArmatia Europæa cuius gentes omnes cum Sarmatiæ Asiaticæ populis Scythas, veteres vocauére, deinde Sauromatas tantum quas nunc Sarmatas dicimus: ab Arctis habet mare Sarmaticum cum sinu Venedico, ab occasu Vistulam fluuium, secernentē eam à Germania, ab opposita parte Thanaim flu. cū palude Meotidis, deinde meridionale latus terminat Carpatus mons cum Sarmaticis mōtibus.

Plurimas nunc continet regiones Poloniam maiorem & minorem, illa à Pomeriana incipiens vtrunque latus Vistulæ occupat & versus occidentem ad Oderam fluuium vsq; protenditur, huius gentes Vandali & nonnullis Vindali dictæ fuerunt sub grad. lon. 45. lat. 52. Polonia.
Altera versus Austrum in mōtes Sarmaticos

& Carpatum montē incidit, propriū habēs regem sub gra. lon. 46. la. 51. huius olim gētes fuere Burgiones, Cistoboci, & Visburgi. Regiones autem sunt non multum frequentes habitatoribus. Magis ad mare Sarmaticum in ora continentis post Pomerianam ad ortum sita

Prussia. est Prussia gentibus feris & incultis habitata, quæ Gothones olim dicebantur, sub gra. lon. 47. mi. 30. lat. 54. Sequitur versus orientem &

Russia. meridiem Russia rubea vel Rhutenia, cuius gentes Roxolani Plinio dicuntur. Post ad Ta

Podalia. naim flu. Podolia, hæ regiones mel & ceram affatim gignunt, populi verò earum à Pto. Cariones, Gillones, Amazobii & Exobigitæ dicuntur sub gra. lon. 55. la. 52. Huic Podoliæ cōnectitur Isthmo penitus arcto Taurica Chersonesus cōtra Achillæum promontoriū Asiæ: inde nomen sortita, quòd quidā ibi boues primus aratro iungere tentauerit, Peninsula est vt ex descriptione nostra videre licet, nunc

Tartaria minor. minor Tartaria dicta, aliis barbaris Gazaria

Gazaria. sub gra. lon. 62. lat. 48. Deinde rursus ad Ocea

Lituania num pauloq; plus ad ortum sita est Littouia

Samogitia. quæ eadem Samogitia neotericis dicitur vel Lituania, vbi Pto. Alauni Scythas describit & Sturnos. Idem Vbiones, Aribos, Scauros, Boruscos, & Voltas ad montes Ripheos locauit, scilicet inter Thuruntum & Chersinum fluuios, quorum ille ab aris Alexādri, aut à Tanai flu. hostiis, in mare Sarmaticum delabitur.

Hæc

Hæc regiuncula Curlandia quibusdam est, nō adeò ciuitatibus atque syluis consita. Liuonia vltima Sarmatiæ regio maximeq; in septentrionem extenta Hyperboreis coniuncta est, cuius populi Pagirithæ & Carcothæ nominātur sub gradibus longitud. 63. latitud. 60. minutorum. 40. Sequuntur hinc in Septentrionē adeò vt circulum Arcticum transgrediantur regiones vastissimæ rigidissimæq;, quarum incolæ procero candidoq; sunt corpore, nisi iidem syluestres aliquando essent, Ptolemæo veteribusq; omnibus incognitæ permanserūt. Et ibi fere perpetua glacies adeo fortiter cōcreta: vt super ea equites in bellis manum conserere valeant, aptiorq; sit hyems bellis gerendis quàm æstas. Sunt autem regiones ferè tales Scamia & Dacia sub grad. lon. 47. latitud. 60. Gottia meridionalis sub grad. lon. 48. latitud. 62. Suecia quam & alii Gottiam occidentalem dicunt, hæc auri fodinas habere perhibetur sub grad. longitud. 45. latitud. 65. fere. Noruuegia aut Norbegia sub longitu. 43. latitud. 66. Hæc longe extenditur versus Thylen insulam quę huic regioni perpetua fere glacie in modum continentis coniungitur. Gronelandt aut Engronelandt extra circulum arcticū. Deinde Pilappia & VVillappia omniū regionū frigidissimæ, eò quòd maxime ad arctos accedāt, qbus interdū sol toto mēse supra horizontē perdurat vt ratio sphæræ indicat.

Curlandia. Liuonia. Scamia. Suecia. Gottia. Norbegia. Gronelādt. Pilappia. VVillappia.

Suntq;

Suntq; in hac parte, quæ etiam nunc ignota permansit, homines atrocissimi & syluestres qui Christianos fortiter à suis limitibus abarcent: ibiq; interim fertur sese spiritus malignus aërio corpore ob oculos hoim(terribile visu) ponere. Demũ ab hiis regionibus versus occasum incerta tamen designatione Pygmæi cubitales habitare perhibentur, sed quid de ea re sit incertum est, nisi quod semel atque iterum nauis coreacea forte vi ventorum in littus impulsa cum Pygmæis capta sit. Insulæ circa Germaniæ littora paucæ sunt numero eo quòd ab vna tantum parte oceano alluatur qui Sarmaticus dicitur: in quo sitæ sunt insulæ Scandiæ vocatæ, nunc mutatis aliquot literis Selandia, quo nomine maxima appellatur quæ est sub gra.lon.45.la.58. Femara propè littora Cymbricæ Chersonesi sub gra.lon.40.mi.20. la.57. Sunt & aliæ ignotæ circũfusæ Lalant, Falster, Teonia, &c. Mare autem ipsum Sarmaticum neoterici Pontum Sabulosum appellant.

Pygmæi.

Insulæ.

Nota de spiritibus immundis apparentibus.

Selandia

Femara

pontus sabulosus

CAPVT SEPTIMVM.

De Rhætia, Vindelicia, &c.

RHætia (vt ait Volaterranus autoritate Trogi) à Rhæto duce Hetruscorum dicta, qui expulsi à Gallis in proximis Alpibus consedere, ab occasu Heluetiis seiunctis ab ea monte Adula, qui ab Alpibus in Boream extenditur, deinde linea quæ coniungit capita duorum amnium Rheni & Danubii: A septẽtrione

trione Danubio vſque in gra.lon.32. la.47.& 10.minutorum: Ab ortu Lico fluuio, cuius finis auſtralior gradus habet.34.la.45.15. Ab auſtro alpibus finitur. Hæc nunc cum parte aliqua Vindeliciæ Sueuia dicitur, quæ etiam vltra Danubium protenditur, Regio & vini & frumenti ferax multum: huic proximæ ſunt regiunculæ quę Germanię attinent, Hannecampia, Algauia, Comitatus Palatini, Rheni & alię. Sueuia. Algauia.
Vindelicia ab occaſu Rhætiam habet, à ſeptētrione Danubium vſq; in gra.lo.34. vbi Ænus flu. ex Danubio in meridiem vergit Noricum à Vindelicia diſterminans iuxta orientale latus, meridionale latus alpibus terminatur, huius pars aliqua Riſa nunc dicitur, reliqua Sueuiæ attinet. Rirſa.
Noricum cuius populi Tauriſci à Strabone dicuntur; Boi verò à Pto. vnde Boiaria vel Bauaria videtur dici: nam eo nomine nunc cum parte Vindeliciæ appellatur. Ænus flu. ab occidente, Danubius ab arctis. Cetius mons qui ex alpibus in ſeptentrionem ad. 30. quaſi miliaria extat ab ortu: ipſimet alpes ab auſtro terminant. Regio non æque vini atque frumenti ferax ſub gra.lo.36.mi.30.la.47. fere. Ab hac inter alpes Tyrolenſium regio cōtra magis vini quàm frumenti ferax. Boiaria.
Pannonias duas deſcripſit Pto. ſuperiorem ac inferiorem. Illa ab occaſu Norico: à ſeptētrione Danubio: ab ortu Pannonia inferiori clauditur, quæ ab eadem diſtinguitur, linea quæ per.41. gradus longi-
Alpes Tyrol... Pannoniæ duæ.

longitudinis à Danubio ad montem Bebium ducitur: Mons autẽ hic Bebius ab alpibus versus Græciam procedit. Hæc eadem est quam nunc Austriam dicimus, regio non inamœna: fontium, piscium, ac lignorum copia nobilitata, sub gra. lon. 39. lat. 47. Pars deinde quæ alpibus coniuncta est Stiria dicitur, regio ferri diues atque etiam argenti fodinis non penitus orbata. Ab hac verò plus in occasum vltra Cetium montẽ Carinthia est & Forum Iulii ducatus: regiunculæ eò quòd alpibus proximæ sint aquosæ: niues enim quæ inter alpes copiosissimæ sunt, cũ calore solis resoluuntur, aquæ magnam vim in has regiones mittunt. Pannonia inferior ab occasu præscripta linea distermi natur, à septẽtrione & ortu Danubii parte, deinde Bebii mõtanis, dicitur nunc ferè tota Hũgaria, ab Hunnis qui æstum mari fugientes ex Sarmatia Europę, huc aduentasse ferũtur: eius regionis rex inclytus Ferdinandus quinti Caroli Imperatoris frater & Christianæ fidei propugnator & Athleta strennuissimus, continue sumptibus ac laboribus inenarrabilibus bellum gerit aduersus Turcos, qui tantis viribus in has regiones irruunt, vt ægrè resisti possit, imò totam hanc regionem fere vastam nostro æuo reddiderunt cũ magna copia vsque ad Viennam vrbem nobilem Austriæ, nostro magno timore & accolarum destructione miseranda peruenerãt, vnde tamen Dei auxilio

Austria.

Stiria

Carinthia.

Forũ Iulii.

Pannonia inferior

Hungaria.

& Christianorum præclara & memoratu digna victoria profligati sunt. Huius demũ Pannoniæ pars quę Dalmatiæ coniungitur & mõtibus, Croatia regio dicitur. Dictæ autem iam iĩ regiones à Pto. seorsum descriptæ nunc Germanię annumerantur, nam & germanica lingua vtuntur, & moribus non sunt dissimiles, Montes verò & fluuii earum inter describendũ enarrati sunt. Illyris vel Liburnia duobus iis ex æquo nominibus vocata, nunc vocatur Sclauonia, Ptolemæo etiam Dalmatia, quam Glareanus seorsum versus meridiem & ortũ describendam censet. Cingitur hæc ab occasu Histria, à septentrione vtraque Pannonia siue Austria & Hungaria, intercedente monte Bebio, qui deinde mutato nomine Sardonius à Pto. dicitur partemq; ortũ aspicientem à Mysia superiori diducit, reliquum latus mari Hadriatico aut supero alluitur. Populi sunt inculti & inertes, nisi quòd bello apti sint, qua in re nobis aduersus Turcorum impetũ non paruo sunt adiumento. Dicti sunt olim Delmatæ à Delminio, quem Scipio Nasica Cons. deuicit, hinc Dalmatia: deinde Sclaui vel Sclaueni ex gente Scythica quæ Illyricum occupauit, & hinc Sclauonia, sub est gra. lon. 42. lat. 44.

Croatia. Sclauonia. Dalmatia. Nominis ratio.

CAPVT OCTAVVM.

De Italia, & Insulis uicinis.

Italia cũ oĩm regionũ celeberrima, tũ etiã fertilitate soli nulli posthabẽda, cingitur ab occi-

occidente mari Thyrreno, quod etiā Inferū dicitur, à ſeptētrione alpium iugis, ab ortu mari Hadriatico Veneto vel Supero, reliquam verò partem Ionium mare & Lybicum alluunt. Strabo eam tibiæ demortui hominis, Pli. querno folio adſimilat. Dicta autem eſt ab Italo rege, Gel. li. 11. ex Tymęo, & M. Varrone dicit à Gręco vocabulo Ιταλοὶ quod boues ſignificat dictam eſſe, quorum ibi copia fuit. Trogus Saturniam appellat, Liuius Auſoniam, Dionyſius Oenotriam, demum Ver. Heſperiam magnam in differentiam Heſperiæ, id eſt, Hiſpaniæ. Pars eius alpibus proxima Gallia Ciſalpina & togata dicta fuit, cum altera Gallia Trāſalpina & Brachata diceretur, nūc Longobardia dicitur, regio fluminibus & lacubus innumeris exornata, huic attinet etiam regiuncula Venetia & Teruiſa apud ſinum Hadriaticum. Populi Taurini Cenomanni & Inſubri ſecundum Ptol. Regionis mediū eſt ſub gra. lon. 31. mi. 30. la. 44. & 30. minut. Sequitur in Iſthmo Italiæ Flaminea regio quæ & Romandiola & Emilia & Liguria dicta fuit, alii partē Lōgobardiæ faciunt ſub gra. lon. 32. & ſemis, latitud. 43. & ſemis. In medio verò Italiæ Tuſcia regio & Latium eius eſt Roma, populi Aborigenes, Rutili, Volſci, Hernici, Equi. Tuſcia eadem & Hetruria dicta fuit, regio omnium rerum fertilis ferè quæ ad vitam neceſſariæ ſunt, habet gradus long. 35. lat. 42. & ſemis.

Longobardia.

Tuſcia.

Vana Italie nomina

Romandiola

Tuſcia

Itcm

Item Vmbria cuius gentes Vmbri & Sabini propius ad sinum Hadriaticum vltra Apenninum montem sitæ sunt, vocatur nunc Ducatus Spoletanus sub gra.lon.36.la.43. Picenum Marchia Firmiana nũc Anconitana sub gra. lon.36.& semis,la.43.graduum. Campania Latium sequitur sub gradibus lon.30. minut.40. lat.41.dicitur nunc Terralaboris, regio vt omnis Italia multarum rerum fertilis. In extremo Italiæ Apulia regio & Aprutium vbi Ptole. Ætolos descripsit, regiones auri, argenti, frugũ, vini, oleiq; ditissimæ, sub gra.lon.41.& triente la.40. Deinde Calabria Fauonios & Siciliam respiciens sub lon.40.gra.& semis,la.39.& semis. Demum vt semel finiam tota Italia adeò est vrbibus consita, tã est cœli temperie prædita & frugifera, vt facile omnẽ Europæ prouinciã superet. Mõtes Italiæ præcipui hii sunt: Primum Apenninus ab Alpibus exorsus totam Italiam dirimit, perinde atque spina tergum hominis, hinc omnes alii oriuntur quorũ est Garganus in Apulia diui Michaëlis miraculo celebris. Vesuuius mõs igniuomus Campaniæ. Eiusdem est Phalernus mons vini fertilitate celebris. Fluuii & si multi sunt non tamen adeò celebres: Præcipui sunt Tyberis flu. ex Apẽnino per Romã in mare Thyrrenum decurrens. Padus siue Eridanus ex alpibus tribus hostiis in sinum Hadriaticum egreditur, Italiæ etiã attinet Istria aut tantum vna pars, reliqua

Vmbria. Spoletani Anconitana. Campania. Apulia. Calabria. Montes. Garganus. Phalernus. Istria.

reliqua Sclauoniæ tribuitur: lingua vtuntur Italica, Habet hæc ab occidente Galliæ Cisalpinæ partem, à septentrione Rhætiam, ab ortu Illyridem siue Dalmatiam, deinde mare Hadriaticum, sub gra. lon. 37. la. 45. & triente.

CAPVT IX.

De Sicilia, Corsica, Sardinia, &c.

Sicilia

Ætna. ADiacet Italiæ à sinistris si arctos aspicias insula Sicilia nobilis à fertilitate soli, & monte Ætna memorabilis qui perpetuis flagrat ignibus. Habet autem ab occasu Thyrrenum mare & à septentrione, ab ortu Ionium & Italiam, deinde mare Africum. Dicta fuit Sicilia à Sicanis Hispaniæ populis qui ferè primi eam incoluere, & adhuc partem, quæ occidentem respicit incolunt. Habet autẽ tria promontoria autoribus trita, & hinc Trinacria fuit dicta, appellantur hoc modo. Pelorus Italiam & septentrionem aspicit, Lelibæũ occasum, Pachynus Græciã, vnde quidam naues ex Carthaginensium portu prodeuntes videre potuisse fertur. Hic regem egit Æolus q ventorum deus habitus fuit. Cyrnos à Græcis dicta Latinis Corsica, sub gra. longit. 31. la. 40. & 40. minut. insula vini fertilis, agrorumq; fertilitate prædita. Sardinia sub Corsica versus Africam, agrorum fœcunditate ipsa Corsica beatior, habet gra. lon. 31. la. 38. Hæc quia plantam humani pedis ferè refert Ichnusa dicta fuit, ἴχνος enim vestigium significat. In stricto

Nominis origo.

Æolus.

Corsica.

Sardinia.

Ichnusa.

mari

mari quod inter hanc & Corsicam interfluit insulæ sunt paruæ cuniculariæ à Plinio dictæ. Ab hac Sardinia profectum est adagium Sardonicus risus: Herbam enim quãdam profert lappæ similem qua vescentes ridendo emoriuntur. Sunt etiam in sinu Hadriatico plures insulæ quarum præcipuæ sic dicuntur: Tragurium, Arba, Pharus, vel Parus, aut Pharia Ptolemæo circa gradus longitud. 36. & minut. 30. latitud. 44. & semis. Deinde Lissa vsque ad nostra tempora sic dicta. Item Chissa secundum alios Gissa, quæ nunc putatur Pago dici sub long. 38. latit. 44. Meliten quæ apud Pto. Meligina vnde canes Melitei. sub lon. 40. gra. mi. 40. latitud. 43. & semis. Apsorrus quæ nũc Querle videtur, sub lon. 42. & lat. 42. Absyrtides insulæ paruæ sub lõ. 43. la. 41. Portunaca quæ & Vigilia sub longitud. 44. lat. 41. & 20 minutorum.

Tragurium Pharus. Lissa. Meliten. Absyrtides. Portunaca per Vigilia

CAPVT DECIMVM.

De Dacia, Iazygibus, & Mysiis.

IAzyges metanastæ quorũ regio hodie Septem castra dicuntur, inter Danubium occiduum & Tibiscum orientalem & inter Sarmaticos montes continetur, Carpato monte australior, nunc Germaniæ adiicitur, in grad. long. 45. & 30. minutorum, latitud. 48. Dacia sequitur Orientale latus Iazygium post Tibiscum fluuium. Regio ingens & vasta cuius gẽtes Ptolem. Bastarnas & Getas dicit, Pli. eas à

Septẽcastra Tibiscus. Dacia

Romanis Dacos, à Græcis Getas appellari autor est: alii Dacos occiduos esse, Getas orientalem plagam incolere contendunt, dicitur nunc VValachia, sub lon. 51. la. 48. & Transylvania, sub lon. 50. grad. la. 49. fere. Cingitur autē Dacia ab occasu Iazygibus & Tibisco flu. A septentrione Sarmatia Europæ, Ab ortu Danubio, qui hinc Ister dicitur & sex hostiis in pontum Euxinum exit. A meridie rursus Danubio. Mysia duplex est, Inferior quæ nunc Bulgariam, Bossinam, & Rasciam regiunculas complectitur, septentrionalior est superiori. Ab occidente habet VValachiam, Ab ortu pontum Euxinum, A septētrione Sarmatiam, deinde Thraciam. Mœsiā dici contendit Volaterranus, eam verò quæ est in Asia Mysiam, medium huius regionis habet gra. lō. 55. la. 47. Ptole. has adsignat nationes Bulensios, Epiarensios, Triballos, Troglodytas, Peucinos inter hostia Danubii, qui hic Ister (vt diximus) vocatur, hiis autem hostiis obiecta est Peucen insula. Mysia superior à septētrione Danubio & Dacia, ab occasu Dalmatia, ab aduersa parte Thracia, deinde Macedonia clauditur. Eius gentes Pto. lib. 3. enumerat, qui sunt Tryconesii, Pycensii, & Darsani, nunc partim Bossina dicitur, & Zeruia: partemq; Rasciæ complectitur, sita est sub long. 47. graduum & semissis, latitud. 44. fere.

Walachia. Trāsyluana. Bulgaria. Bossina. Bossina. Zeruia.

CAP.

CAPVT VNDECIMVM.

De Thracia & reliquis Graeciæ partibus.

THracia nunc Græciæ portio, quæ & Sython dicta fertur, circūscribitur hoc modo. Ab arctis Istro fluuio & Mysia inferiori, ab occasu Mysia superiori, ab ortu solis ponto & Propontide, à meridie mari Ægeo. Eius gentes sunt pugnaces & feritate præditæ, dictæ Bessi, Odones, Odrysii, & Bryges, qui deinde transeuntes in Asiam Phryges dicti sunt. Montes habet insigniores, Ænum & Rhodopen, hii nostri dicuntur Cathena mundi. Flumina sunt Nessus & Hebrus in mare Ægeum: Bythinus & Athyra in propontidem sese exonerantes. Medium regionis habet gradus longit. 54. la. 42. & semis. Adhæret Thraciæ pars quæ proprie Chersonesus dicitur, in qua est vrbs Sestus & Calipolis. Macedonia in medio duorū marium, Ionii ab occasu, & Ægæi ab ortu continetur. Latus autem septentrionale, partes Dalmatiæ, Mysię superioris, & Thraciæ terminant: Reliquum Epirus & Achaia. Pars eius quę inter montes Camelęos & mare Ionium clauditur Albania dicitur, cuius est Dirrachium emporiū nobile. Sequuntur hinc versus ortum Orestæ populi. Annumerant alii plures harum regionum prouincias, vt Pelasgiam, Æmathiam siue Pharsaliam, quarum Lucanus sępe mentionem facit, nam hic ferè con

Cathena mūdi mōs.

Fluuii.

Chersonesus.

Albania.

Dirrachiū.

Æmathia.

Calus
Stimphalia

ſeruere manus Pompeius & C.Cæſar. Itẽ Calcidicã,Pieriam Stimphaliam Pto. & alias incerta ferè deſignatione. Volaterranus Edones pop.adſignat ad partem orientalem ſtatim à Thracia,vnde ſinus Edonicus nomen habet. Idem Peones adſignat mediterraneos.Omnia autem hæc ſub Græcia continẽntur nunc Turchia: Regiones ſanè non infœlices, auri enim argentiq; venas habent.Suntq; multum autoribus decantatæ. Medium earum eſt ſub gra. lon.47.30.la.40.

Theſſalia. Theſſalia apud Pto. ſub Macedonia continetur, ab aliis tamen ſigillatim deſcribitur. Eſt igitur pars Macedoniæ vel Græciæ,proxima Epiro & Achaiæ, vndiq; ferè montibus theatrali (vt ait Pli.)modo inflexis cincta. Ab oriente Pelion & Oſſam poëtis celebratos habet montes. Ab Aquilone Olympum,ab occidẽte Pindum:ex quo Peneus amnis mediam ſecans regionem,præter Oſſam in Ægæũ mare prolabitur.Deucalion Pyrrheam appellauit,vt ait Strabo: Hemon verò Hemoniam,eius filius Theſſalus Theſſaliam. Huius eſt Emonia regio & ciuitas: Item Æthices gens, Demetrias regio ab euictore dicta, Dolopes à Mercurii filio , Lapithæ populi, Myniæ,Maliẽſes,Pelaſgi,Æſtioti, &c.

Montes. Montes Macedoniæ præclariores,quibus ferè tota cingitur,atq; ob id crebris laborat terræmotibus, ſunt Candauiæ vel Camelæi ab occaſu: Bertiſcus Ptolemço,à parte Thraciæ. Cittarius qui

à mon-

ā montibus Achaiæ in ſeptētrionem aſſurgit. Athos mons in promontorio maris Ægei. Mediterranei verò, Olympus mons altiſſimus, & Pelion. Item Pindus, iuxta Epyrum cũ Othry: qui Lapitharũ ſedes fuére vt ait Pli. li. 4. Sunt item Oſſa, & Pieris & Oeta, vnde Sperchius fluuius inter Macedoniam & Achaiam tranſiens, in mare Ægeum exit. Sunt præterea fluuii Strimon, Axius Erigonon, Demum Peneus amnis, hic (vt ait Pli.) ortus iuxta Gomphos, interq́ Oſſam & Olympũ nemoroſa conualle defluens. 50. ſtadiis dimidio eius ſpacio nauigabilis, deinde in ſinum Thermaicum egreditur. Hæc eſt illa Macedonia (vt idem Plin.) terrarum imperio potita quondam: hęc Aſiã, Armeniam, Iberiam, Albaniam, Cappadociã, Syriam, Ægyptum, Taurum, Caucaſum tranſgreſſa: hæc in Bactris, Medis, Perſis dominata, toto oriẽte poſſeſſo: hęc etiam Indiæ victrix, per veſtigia Liberi patris, atque Herculis vagata: hæc eadẽ eſt Macedonia, cuius vno die Paulus Æmilius Imperator noſter. 72. vrbes direptas vendidit.

Pieris. Peneus Fluuii.

CAPVT XII.

De Epiro, Achaia & Peloponneſo.

EPiri termini ſunt, Albania & Theſſalia deſcriptę ab aquilone, mare Ionicum ab occaſu, linea verò à monte Oetha aſcendens ad hoſtium Acheloi fluuii ab ortu, reliquum

Epirus

latus mari circũſcribitur Ionio. Regiones eius particulares ſunt Chaonia montana apud Ionium pelagus: Theſprota mediterranea: deinde Caſſiopeia & Acarnania verſus Achaiã, Gentes ſunt Dolopes, Tymphæi, Amynæi, Amphilochi, Caſiopi, Moloſſi, vnde tota Epirotarum regio Moloſſa: Item Amyctæ, Argyriui, & Chauni apud montem Oetham: vnde

Montes. Achelous fluuius originem ſumit. Montes Epiri, Acroceraunia ab Ionio pelago imminẽtia: Pindus à parte Theſſaliæ: Leucathes vel Acti

Fluuii. um promontorium verſus peninſulam. Fluuii, Achelous qui ex monte Pindo in mare Hadriaticum deſcendit: Acheron verſus Corcyram inſulam incedit: Aractus inter duos tran

Achaia. ſit. Achaiam deſcribit Pto. lib. 3. cap. 15. habere ab occaſu Epirum, ab aquilone Macedoniam ſecundum limites præſc. ab ortu autem partẽ Ægæi maris, à meridie mare Hadriaticum, deinde Hiſtmum & mare Creticum, Pars Græciæ eſt, nũc Turciæ attinet: Regiones eius par

Ætolia. ticulares ſunt. Ætolia ab Ætolo Endymionis filio, hæc ſita eſt apud Acarnaniam intercedente Acheloo fluuio, huius Ætoliæ gentes Ephyri, Aẽniẽſes, Dolopes, Atraces. A qbus Atrax amnis Ionio mari infunditur. Sub Achaia etiã Pto. cõprehendit Locros vel Locrenſes quo-

Locris. rum regio Locris: idem Ozolæ vel Epicnemidii cognominati ſunt: ſiti apud ſinum Corinthiacum, cuius eſt Caſtalius fons, amnis Cephi

ſus,

ſus, oppidum liberum Delphi. Poſt Locrenſes ad ortum adiacent Phocenſes & Phocis regio: & Dryopes iuxta Parnaſſum montem. Phocis

Bœotia in medio Achaiæ, Doris. Poſtea Megaris & Megarenſes in prouerbiis triti: huius ſitus eſt ab Iſtmo ad ortum. Extremum autē Achaiæ verſus ortum occupat Attica, in qua Athenæ vrbs præclara. Montes Achaiæ Callidromus, qui deinde Corax. Parnaſus mons biceps vt teſtatur Perſius. Citheron muſarū habitatio, vbi Orpheus cantare ſolebat. Fluuii, Euenus flu. ex Callidromo ortus verſus ortū Cephiſſi nomen accipit: Hic idem ab iiſdem montibus ortus, cum Aſopo & Iſmeno flu. in mare Ægeum delabitur. Peloponneſus, Apia, Pelaſgia, Danaa, & peninſula appellata nunc Morea dicitur: haud vlli terræ nobilitate poſt ferenda, inter duo maria Ionium & Ægeum contenta, anguſta ceruice Achaiæ connexa, duobus vtrinque ſinubus, quorum occiduus Corinthiacus, oppoſitus Saronicus. Regiones continet multas quæ ſunt. Corinthia ſtatim ab Iſtmo, in qua Corinthus, Ephyra ſiue Heliopolis ciuitas nobilis, vnde prouerbium: Non cuiuis homini contingit adire Corinthum, & Κορινθιάζειν, laſciuire. Deinde Sicyonia regio inter Corinthum & Achaiam proprie, proxime ſequentem in eadem peninſula; in hac multæ oleæ. Meſenia verò ad occaſum ſolis & meridiem peninſulæ vergit: Supra quam Helida,

Megaris

Attica.

Montes

Fluuii

Peloponeſu
Morea

Corinthia.

Sicyonia

Meſenia.

Hellas. Helis vel Hellas regio. In medio verò penin-
Arcadia sulæ Arcadia, ab Arcade Iouis filio dicta: eadem & Parrhasia, Lycaonia, Azania, Pania, et Pelasgia appellata fuit: Regio montuosa, & quæ asinos præstantes mittit. Post hanc versus ortum solis & meridiem Laconica vel Lace-
Lacedæmonia dæmonia. In ipso autem Istmo Argia, vnde
Argia Argiui & Argi: hæc etiam Doricū Hippium & Dixium appellata fuit. Montes Peloponē-
Montes si Pholoē, Stymphalus, Minoē, Taygeta: qui ab Aquilone per occasum in austrū tendunt, imitando literam C. ab altera parte scilicet orien-
Fluuii tis Cronicus mons, & Zarex. Fluuii, Asopus, in sinum Corinthiacum ex Cronio profluens. Syos, ex Phole in eundem sinum. Aphæus amnis per mediam peninsulam in mare Ionium, interim cōgressus cum Paniso flu. qui idem in austrum digreditur. Postremo Inachus flu. cuius fons in Stymphalo monte, hostium ad mare Creticum.

CAPVT XIII.

De insulis maris Ionii, & Ægei.

PRimum ab Ionio pelago incipiemus, in quo apud Epyrum Corcyra insula, nunc
Corfuniū Corfunium: sedes Pheacium ad quos Vlysses naufragium passus, appulit. habet gra. lon. 45. 36. lati. 37. 45. Cephalenia, quondam Melena, apud sinum Ambratium, lon. 47. 40. la. 37. Ericusa, sub gra. lon. 46. 40. la. 38. Echinades, ab

Cephalenia

ab Echinorum copia,apud sinum Ambratiũ, lon.48.10.la.37.15. Ab hac versus Austrum parua insula Ithaca,in qua mons Nerithus.Zazynthus,à Dardani filio Zazyntho, hæc etiã Hyriæ, sub grad.lon. 47.minut.30.la.36.30. Apud hanc parua insula Letoia versus occasum. Apud Peloponnesum Strophades duæ ab aliis Plotæ dictæ,sub longit.47.30.latitud. 36. Spasia vel Spagia (vt habet Plinius) sub longitud.48.la.35. Cythera antea Porphyris, sub longitud.50.latitudin.34.40. Aegina antea Oenone sedes Myrmidonum in sinu Megarico, sub grad.longitu.2.minut.20.latitu.36. minut.45. Ab hac versus austrum parua insula Salacis. Hic obiter notandum volo, quod in adsignatione longitudinis & latitudinis regionum,primus numerus significat longitudinem,alter latitudinem : Si verò prior duplex reperiatur,prior pars gradus,altera minuta valebit,si verò vnicus in priori ordine sit numerus,gradus significare certũ est.Similis est ratio de posteriori ordine siue latitudine. Sequuntur nunc insulæ maris Ægæi,quarum maxima Creta quæ nunc Candia dicitur terminatur à septentrione Cretico mari, à meridie Punico, ab ortu Carpathico, Extensa in longum. 270000. pass. Habet multas præclarasq; ciuitates.100.enim vrbium clara fertur, hinc ἑκατόμπολις dicta fuit ab Homero, Mittit vinum optimum. Habet montes insignio

Ithaca

Strophades

Candia.

Montes.

ſigniores Idæū vel Idam, Leucos, Cadiſcum, Dictam vel Dictæum. Fluuios Maſaliam, Heſectram, Lithæum, & Pycnum. Medium inſulæ eſt ſub longitu. 54 lat. 34. 45. Cretæ adiacēt inſulæ plures: Claudos ab occaſu, lon. 52. 30. la. 34. Latoa verſus auſtrum, lon. 54. 30. latitu. 34. 30. Dia inſula ad Arctos Plinius Driam vocat, longitu. 54. 30. la. 35. 40. Cimolis inſula ad orientem ſolem, lon. 55 30. la. 34. 30. Melos non longe à Dia ſub lon. 54. lat. 35. 30. Quæ apud Achaiam deſcribūtur. Euboëa inſula ſatis magna, plus tamē in longum quàm in latum protenſa: Hodie Negropōtus dicitur, Turcorumque imperio ſubeſt. Habet autem grad. lon. 53. 40. la. 38. 15. In ea aquæ calidę reperiūtur Hellopię dictæ. Ab hac verſus Cretam & Achaiam, Thera ſub lon 54. la. 36. 25. Plus ad Arctos Cia & Chy inſulæ non longo diſſidentes interſtitio ſub gra. lon. 54. 25. la. 37. Theraſia ſub lon. 54. 45. lat. 36. 18. Sequuntur dehinc plures inſulæ in orbem collatæ, vnde nomen traxere Cyclades, quarum præcipuæ hæ ſunt. Delos à mercatu & templo Apollinis celebrata, omniumq; Cycladum longe nobiliſſima, vbi primum ignem repertum eſſe autor eſt Pli Olearos, quæ primo Pactia, poſtea Minoida appellata, marmore clara. Cythnos, Rhena, Myconos cum monte Dimaſto: Item Andros, Tenos, quæ propter aquæ copiam Hydruſa dicta fuit, Scyros, Paros, Subium, Syphnus ante Mere-

Euboea

Negropontus.

Cyclades

Meropia, Naxos. harum omnium medium est sub gra. lon 55. la. 36 8. Sequuntur hinc versus Thraciā Sporades sic dictæ, quod in mari sint sparsæ. Sunt autem Helena, Phocusa, Hecaria, Schinusa, Pholegandros & Naxo, circa gradus lon. 56. la. 37. & semissis. Adiacet Thraciæ Lemnos insula Vulcani fabulis clara, et cuius fœminæ vna nocte facta conspiratione omnes maritos à bello reuersos occiderunt, habet gra. lon. 52. 30. la. 41. Ab hac versus Achaiam Sciathos sub lon. 52. 10. la. 39. 15. Peparuetos insulà & ciuitas, lon. 52. 30. latitu. 39. 30. Scopelos habet longitud. 52. 30. lat. 39. 20. Demum Scyros insula sub lon. 54. la 39. Plures sunt in hoc mari paruæ insulæ, quas tum ob multitudinem omisimus, tum etiam quia nō multis autoribus decantatæ sint. Partem tamen in Asię descriptione enumerabimus. Huc vsq; de Europæ descriptione, nunc de Aphrica. Sporades Lemnos.

CAPVT XIIII.

De Aphrica.

APhrica quasi sine frigore (φρίκη enim frigus significat) dicta putatur: apud alios Africa scribitur, à Græcis Lybia & Hesperia appellata fuit: Ea freto Herculeo, & linea à mari rubro in mare mediterraneum extensa, ab Europa et Asia diducitur. Reliqua pars omnis oceano alluitur. Diuiditur primum in Mauritaniam, quæ ab occiduo mari, & mediterraneo incipiēs, in duplicem diuiditur Mauritania. Aphrica un Mauritania.

ritaniam, Tingitanam ſcilicet, et Cæſarienſem. Mauritania Tingitana ab occaſu oceano clauditur, à ſeptētrione mediterraneo mari, ab oriente Malua flu. à meridie Atlante maiori mōte: huius populi quondam fuêre Maſices iuxta columnas Herculis, deinde Cauni, Marenſii, & Herpeſigani. Hunc regnum Feſſæ cōtinet,

Feſſa. & Feſſam vrbem, iuxta gra. lon. 7. gra. la. 34. & ſemiſſis: in hac eſt Abyla mons, vna de co-

Simica lumnis Herculis quā Hiſpani Simicam appellauerunt, eo quod ſimiarum copia circa hunc locum reperiatur. Altera eſt Mauritania Cæſarienſis, quæ ab ortu Ampſaga flu. terminatur, à meridie Atlante monte. Sumpſit nomen à Cæſarea ciuitate, ſicut et illa à Tingi dicta fuit. Eius gentes ſunt Taladuſii, Nacbuſii, Aquenſii, Myceni, Metagonitæ, Socoſſii, Volibiliani, Durdi: Omnes autem harum regionum inco-

Barbaria læ, Barbari, & ipſæ regiones Barbaria dicun-

Aphrica. minor tur. Aphrica minor deinde ſequitur poſt Ampſagam fluuium, vſq; ad Cyrenes extenſa. Huius ea pars quæ proxima Mauritaniæ eſt Nu-

Numidia. midia dicitur, Maſſiniſſæ clara nomine. Numidarum autem ortum ſcribit Saluſtius ex Perſis eſſe et Medis, de quibus poſtea ſermo erit. Numidæ verò Nomades appellati fuerunt, eo quòd huc illucq; mapalia ſua plauſtris circūuchentes oberrarent. Reliquæ Aphricæ gentes

Maſſylia. ſunt Maſſyli et regio Maſſylia, quæ equos præſtantes mittit: deinde Lotophagi, qui Loto ge-

nere

nere arboris victitāt qđ fructus fert fabæ magnitudine, crocei coloris, soporisq; tā delectabilis, vt aduenis obliuionē patriæ inducere, fama sit: horū situs est apud Syrtim minorem. Sunt præterea Syrtesii, Iontii, Medemi, Nictii, Eleones, Misulani, Nattabutæ: Versus interiora Saburbures, Bazacites, Zetæ, Mimaces, Astacures, Eropæi, Dolopes, Nycpii, Macæ, Sigiplosi. Nihil harū regionū insigne, præter marmoris Numidici ferarumq; prouentū, præterea circa Bizantiū terra tantæ est fertilitatis, vt agricolis cū centesima fruge fœnus reddat: Libyphœnices vocātur qui hāc partē incolunt. Sequitur ad orientē post Syrtim maiorē Cyrenaica vel Cyrene versus Marmaricā & Ægyptum, dicta etiam Pentapolitana à numero ciuitatum. In hac sunt horti Hesperidum, aurea poma ferentes: Fons solis versus Marmarides, quem noctu calidum, interdiu frigidum ferūt. Populi eius Barcitæ, Ararauceles, Asbytæ, Macautæ: deinde versus austrum inter montana Silphiophora regio, hoc est, Balsamum ferens. Psylli, quibus naturale robur aduersus serpentes inditum est.

Lothophagi

Cyrene.

Fons solis.

Silphiophora regio balsamum ferens

CAPVT XV.

De Marmarica & Ægypto.

MArmaricam Libyæ cum Ægypto Pto. simul indistinctéq; describit: Illa tamē occidentalior est magisq; ad Cyrenen & mare Punicum attinet, diciturq; à Plin. Libya Mare-

Marmarica & Ægyptus

Mareotis: Ægyptus verò ad sinum vsq; Arabicum & montana Æthiopiæ. Marmaricæ autem populi apud Ptole. quos nomos, hoc est, præturas appellat, hii sunt: Libyarchæ, Aniritæ, Bassacithæ, Apotamitę, id est, penuria aquarum laborantes, Augilæ versus Libyam interiorem, Ammoniaca regio circa grad. lon. 55. minutis. 20. la 28. Nasamones quos Plin. prius Mesamones, id est, inter harenas medios dictos ait: Anachisæ, Tapanitæ, Aezari, Zigritæ, Chatani, Ogdeni. Sequuntur Adimaschiduæ, Iobachi, Ruditæ, Prosoditæ: demum Sciatica regio proxima Ægypto. Deinde sequitur Ægyptus regio diuisa in duas præcipuas partes Inferiorem & Superiorem. Inferior proxima oceano inter Nili brachia findente se Nilo ita vt triquetram terræ figuram efficiat. Delta dicitur, ob similitudinem literæ græcæ Δ, atque hęc à nonnullis inter insulas reputatur: Superior Ægyptus cui à meridie Æthiopum regio prętenditur Thebais dicitur, in qua Thebæ centum portis nobilitata vrbs. Mediam verò Ægyptum Nilus flu. percurrit, qui ex mōtibus Lunæ (vt putatur) ortus per Æthiopum regionem interim sese ad spatiū aliquod condēs, dedignatus scilicet fluere per harenosa et squalentia, aliquando etiam in duas sese diffindēs partes, insulas vastas efficit: & tandem compositis fluctibus placidoq; cursu per mediam Ægyptum in mare mediterraneum, 7. hostiis

Ægyptus

Thebais

Nilus.

egre-

egreditur. Hic singulis annis stato tempore
per totam spaciatur Ægyptum, & sua inunda
tione terram fœcundam reddit, & interdum
ad.18.cubitus sese extollit. Sunt qui ortum in
Mauritania putent, eo quòd decidente pluuię
copia apud Mauros, tum Nilus plurimum au-
geatur. Populi autem Ægypti sunt Goniatæ,
Prosoditæ, Scythiaca regio Mastitæ, Nitriætæ,
Oasitæ. Item Libyæ Ægyptii. Extremum verò
eius & Marmaricæ est Diammos & Abro-
chos regiones, quibus ferè Tropicus Cancri
per verticis punctum transit. Oram deniq; si-
nus Arabici incolunt Arabes Ægyptii: Au-
straliores hiis Ichthiophagi. Montes Maurita
niæ sunt iam à nobis enarrati, quos diximus
esse Atlantem maiorem, qui eam à Getulia di Atlas.
stinguit: hunc noctibus micare crebris ignibus
ferunt, & fistularum tibiarumq; cantu imple-
ri, & tympanorum sonitu resonare, adeoq; in
altum erigi vt orbem Lunæ contingere videa
tur. Est item Atlas minor in Mauritania Tin- Montes.
gitana, & mare quod hos montes alluit Atlan
ticum vocatur. Durdus mons mediā ferè Mau
ritaniam Tingitanā diuidit. Byrinus mons Cæ-
sariensi Mauritaniæ adiacet ex Atlante ortus.
Sequuntur deinde Libyci montes qui Ægyp-
tum à Marmarica disterminant. Item Climax
mons & Anagombra. Fluuii harum regionū Fluuii.
multi sunt Sala flu. ex Durdo monte ortus per
Mauritaniam in Herculeum fretum exit.

Malua flu. in eodem monte ortus in idem mare se exonerat, Mauritaniam Tangitanam à Cæfarienfi diuidens. Sanus flu. ex Atlante ortus verfus Iuliam Cæfaream infulam defluit. Mulus ex Atlante, vbi Cinnaba dicitur, verfus finum Numidicum. Sequitur verfus ortum Ampfaga flu. cuius fons in Bufara monte, qui ex Atlante oritur, hoftium in finu Numidico. Poftea eft Rubricatus flu. In Cyrenaica regione Lacenus flu. qui Paliurum lacum efficit ingentē, in quo pifcium magna copia: In Marmarica deinde ingentes reperiuntur paludes, Lycomedis palus, Mœridis lacus, fons folis de quo diximus, Laci palus iuxta Anagombrum montem.

CAPVT XVI.

De Lybia interiori & Æthiopum regionibus.

Lybia interior

SVper has quas diximus regiones, Lybia interior defcribitur ingēs & vafta, in qua folitudines montesq; plures occurrunt, vario genere animantium impleta. In primis à Mauritania verfus meridiem adeft Getulia, cuius incolæ feri funt & vagi, regioq; afpera. Sequuntur qui Melanogetuli appellantur & Pharufii, qui per deferta vagantes vtres cum aquis fecum deferunt. Nigritæ Æthiopes qui magnam partem Aphricæ occupant, atq; ad littora oceani occidentalis extenduntur, verfus auftrum verò ad Nigritim vfque fluuium,

Getulia.

Nigritæ.

cuius ea natura est quæ Nili, nam & eodem tempore augetur minuiturq́ʒ, eademq́ʒ anima ia gignit, vt crocodilos. Hunc puto eundem luuium esse quem Lusitani Senegam vocant, ã & huiuscemodi naturæ est hic fluuius: Præ erea mirum circa hunc fluuium referunt, ab na parte accolas prolixæ esse staturæ nigros que, ab altera fuscos & breues. Sunt præterea Libyæ populi Garamantes, quorum fœminæ vt fertur) cuiuis communes sunt: nulla enim ter eos matrimonia contrahuntur, nullaq́ʒ fides thori seruatur. Sequuntur Pyrei, Sathio aphnitæ, Odrãgi, Mimaces, Lynxamatæ, Dópes, Aganging, Leucæ Æthiopes, Xilicæi thiopes, Calcgi Æthiopes, Nubi. Hi eum sitũ abẽt apud Ptolemęum quem nunc tribuunt egno Nubiæ. Hic Christianos nonnullos age fama est sub ditione Presbyteri Ioannis. Ab s versus occasum Aphricerones sunt ma na gens: quorum regio (quantum coniectu asequi datur) Regnum Orgüene dicitur. nc ad occiduam plagam pauloq́ʒ ad Aquinem Regnum Gambre, Item Budomel reum, non longe à Senega fluuio. Versus inte ra regionum Ginoia, vel Guinea. Hic pro ontorium est quod caput viride dicunt, ad od primum iter dirigunt Portugalenses, vbi Americam contendunt: deinde hoc reli , iter ad dextram versus Garbinum, hoc inter occidentem & meridiem conuertũt,

Senega.

Garamãtes

Nubia regnum.

Orguene

Gambre.

Guinea

Caput viride

Harum regionũ littora iam ſatis luſtrata ſunt à Luſitanis: Incolæ verò penitus nudi ince-
Æthiopia dunt,neq; contractus exercent. Reſtat Æthiopia deſcribenda, quanuis & multi regionum dictarum populi Æthiopum nomine appellandi veniant. Eſt autem duplex: Vna ſub Ægy-
Meroe insula pto regio ingens & diues: huius eſt Meroë inſula inter Nili amplexus contenta: ei fœminas
Papa Io. præfuiſſe ferunt. Ab hac verſus ortum Papa Ioannes ſuum obtinet imperium, quod etiam longe vltra Nilum, et vſq; ad littora maris Indici, & Erithræi extenditur. medium regionis fere eſt in grad. lon. 66. la. 12. Circa hanc regionem habitant Clodii, Rizophagi, Babylonii, Axiunitæ, & Moſyli, Molybæ. Poſt hos ſequitur Troglodytica regio, cuius incolę ſpecus
Troglodytica excauant: hæ illis domus: victus ſerpentium carnes, vt inquit Plinius, ſtridorq; non vox, adeo ſermonis commercio carent. Blemines
Blemines capite carentes oculos & os in pectore habere creduntur. Strucophagi, Gamphaſantes nudi. Satyri, quibus præter formã nihil moris humani. Oripæi venatores, Mennones. Smyrnophora regio quæ myrrham profert. Deinde eſt Azania regio in qua plurimi ſunt elephantes.
Melinde. Pars magna regno Melinde nunc tribuitur quod citra Æquatorem ſitum eſt. Incolæ contrahunt cum Arabiæ nationibus, regiq; huius magna interceſſit cum rege Luſitaniæ amicitia: redditq; tributa presbytero Ioanni. Altera

Ethiopia quę interior dicitur, nondum ob sui
magnitudinem nisi secundū littora in cogni-
tionem venit. Describitur tamen hoc modo.
In primis ab æquinoctiali versus austrum in-
iens regio Æthiopum, in qua elephantes albi
& rhinocerontes, & tygrides gignuntur. Cina
momifera regio inter Nili cōplexus. Habech
regnum siue Habaschia christicolarum regio, Habaschia.
ultra citraq; Nilum locata. Ichthiophagi Æthi
opes, quondam Alexandri magni armis deui
ti. Antropophagi, Rhapsii Æthiopes iuxta
montes lunæ. Gazatia sub tropico Capricorni. Gazatia.
Deinde est frons Aphricæ; caput bonæ spei,
quod transcendunt qui ab Hispania Callicu-
tim nauigāt. Qualiter verò nomina promon
toriorum & sinuū appellētur, cum id satis lu-
cide ex nostro globo haberi possit, superfluū
esse putamus hic recensere.

CAPVT XVII.

De insularum nomenclatura quæ circa Aphricam sunt.

QVæ in mari mediterraneo sunt: Iulia
Cæsarea supra Mauros ad gradus lon.
mi.30.la.33 mi.40. Supra Numidas, Hydras
u, habet gra.28.la.33. Plus in ortum duæ, Ca-
ha, Ægimius in gra 31.15.33.20. Cōtra Aphri
m minorem Dracontius.33.15.33.15 Supra Si-
iam, Glauconis, 37.20.34.40. Melita.38.45.
.40. Cosyra.37.20.34.18. Herculis tem-
 plum

Caput bonæ spei frōs Aphricę.

Julia cęsarea

Hydras

Melita

Cosyra

plum.38.45:34.5. Larunesiæ duæ,37:33.30. Lopadusa 39:33.20. Æthusa.39.30.33.15. Cercinna deinde.39:32.15. In Syrti minori, Lotophagitis 39.20:31.18. In Syrti maiori, Misynus, Pontia, Gea medium habet.45.20:30.15. In mari Punico: Myrmex.48.40:31.50. Læa Veneris insu. in gra.50.12:31.55. In mari Lybic. Ædonis insu. 52.40:31.50. Tyndarii scopuli treis.55.50:31.30. Ænesippa.56.30:31.30. Phocusæ duæ.56.50:31.15 Pedonia.58.30:31.30. Dydimæ duę.60: 31.30. Pharos habet longitud.60 minuto.20: latitud. 32 graduum. Quæ adiacent ad orientē solem, in sinu Arabico, Prima est Saspirena: deinde Aphroditæ siue Veneris insula. Agathonis insula.65.15 23.40. Astarta. deinde Ara Palladis. Gypsites, Gomadeorum duę in longitud.gra. 67.30.la.19. Myronis insula: deinde Cathatræ duæ. Magorum insul.68. latitud.16. Acanthina, Daphnina. Macaria.68.30.lati.14. Orneon australior. Bachi & Antibachi, Panis insula. Isidis orientalior. Diodori in gra.71.lati.12.30. Mondi in sinu Analitico sub long.75.la.8.30. Quæ verò restant in sinu Arabico, in Arabiæ descriptione dicentur. Sequuntur insulæ quæ in mari Atlantico et occidentali oceano sunt. E regione Durdi mōtis qui in Mauritania est.

Madera. Madera insula sic incolarū lingua dicta, quòd lignis abundet: insula quæ nullo quo vita sustētatur humana indiget, sub lon.359 ferè graduum latitudi.20. Ab hac non longa dissidet

inter

ntercapedine, insula quæ Portus sanctus dici- Portus sanctus
ur, sub lon. 30. quasi minutorum, latitud. 29. et
.o. min. Sequuntur decem insulæ fortunatæ Fortunatæ
Atlantem aspicientes montem: etiam Cana- Canariæ
ę dictæ, ob ingentes canes, quorum ibi co-
ia est. Ptol. sex tantum adsignat & plus in au
rum extendit. Quæ autem incoluntur sunt:
racta lancea, Magna sors, Grancanaria, Te-
eriffa, Gienera, Palma & Ferrum, Tanta est in
is cœli temperies, vt bis in anno fruges ma-
urescant, deinde habitationem amœnissimā
ræstant. Ex aduerso ferè capitis viridis sub
titudin. 18. grad. magnus est numerus insula-
um, quibus non propria sunt nomina, sed ab
uentu indita. S. Anthonii, S. Vincentii, S. Lu
ę, S. Iacobi & aliæ quæ quum nihil preciosi
dferant, multum curandę non sunt. Præterea
sinu magno Aphricę, tres sunt nuper inuen-
: insulæ primum incultę: Formosa, Principis, Formosa Principis
S. Thomę quę sub Æquatore sita est: Iam
o aduenis Portugalensibus occupantur. S. Thome
eferūt in ea quę S. Thomæ dicitur, eos q̄ nō- S. Thomæ.
um adoleuerint, et pueros natos nihil ferè cre
ere. Quæ verò versus ortum Aphricæ adia-
ent insulæ ignotę ferè sunt, quales sunt Sancti S. Laurent
aurentii, quæ etiam Madagascar vocata pu-
tur, Sancti spiritus, Monfra, Myrsiaca, Mene,
mici, & reliquæ, quarum situs ex globo facil
ne haberi possunt.

CAPVT XVIII.

De Asia eiusq; partibus.

Asia

ASia tertia mundi pars et maxima nunc restat describenda, nudis tantum nominibus regionum & montium adsignatis. Est autem ab Europa Tanai fluuio, palude Mœotidis, Ponto, mariq; Ægæo: Ab Aphrica verò sinu Arabico, deinde linea quæ hinc in mare mediterraneum ducitur, discreta. Nonnullis ab oceani filia Asia dici videtur: aliis à Promethei matre. Eius multæ sunt partes.

Sarmatia Asia. Tartaria.

Prima, post Europæ terminos occurrit Sarmatia Asiatica, quæ nunc sub Tartaria continetur, ab occasu Tanai fluuio, Mœotidis palude vsque ad Cimmerium Bosphorum terminatur. A meridie montibus inde ad mare Hircanum: Ab ortu linea ex Rha fluuio ad Arctos extensa: Reliquum latus terra incognita. Eius gentes in septentrionali plaga sunt Hyperborei Sarmatę, quorum regio nunc partim Russia alba dicitur, regio ingens, syluis cõsita in qua argenti pelliumq; preciosarum copia: Partim Moscouia, & gens magna sed inculta Moscouitarũ, qui cum Christianę fidei sint professores, Pontificem tamẽ Romanum, Ecclesiamq; nostram aspernantur. Proximi sunt Hippophagi, Perierbidi magnum genus, Iaxamatæ, Chenides, Nesiotis regio ad ortũ, Siracenii & Psessii apud paludẽ Mœotidis, Apud montes Hippicos Amazonum regio, cui

Russia. alba

Moscouia.

Amazones

i olim mulieres præfuere, bellumq; in vici-
ıs nationes intenderunt, Tyrambæ, Arichi,
ersus Albaniam Zigi, Gerri, Conapseni, Mi-
rydatis regio. Post quam Melanchleni, Sapo
remi, Scymnitæ, Suarni, Serii, Thusci, vbi
hurci legendum Erasmus censet: hincq; ori-
nem Thurcos sumpsisse contendit. Thurci.

Sequuntur Olonde, Vdæ, Bosphorani, iux-
pontum Achei, & Heniochi, postremo Sa-
rei. Adnumerant alii Hunnos, & Rhombi-
nos. Montes harum regionum præcipui sunt Montes.
ippici & Ceratuni in medio fere: Corax con
a Bosphorum situs, Caucasus sub Iberia &
lbania ad mare Hircanum vsque. Fluuii, Ta- Fluuii.
ıis ex Ripheis montibus ortus in paludem
lœotidis decurrit: Rha maximus fluuius ex
lyperboreis montibus duobus in locis ortus
mare Hircanum. Rhombites ex Hippicis
ontibus in paludem Mœotidis.

CAPVT XIX.

De Ponto, Bithynia, Asia minori, Lycia, Pamphylia, & Cilicia.

P Ontus regio Ouidii exilium, cum Bithy- Pontus
nia exaduerso Thraciæ sitæ sunt, interce- Bythinia
ente Propontide ab occasu vsq; ad Olympũ
õtem qui est in gra. lon. 57. la. 43. 30. Deinde
Aquilone Ponto Euxino terminatur, ab or
Galacia: deinde Asia proprie dicta. Eius re- Chalcedonia
iones particulares sunt Chalcedonia, Timo-
tis, Bogdanis, apud propõtidem. Populi qui

 multi

multi & diuites sunt apud Galatiam & Pontum Euxinum dicuntur, Mariandini, deinde Zigianæ. Montes Olympus sub Mysia: Hormi nius mons in gra. 59. 30: 42. 40. Fluuii. Sangarius mediam Bethyniam percurrens ex Dydimo monte in Pōtum Euxinum. Ascanius fluuius, qui Ascanium lacū efficit, Psyllis fluuius, Parthenius flu. cuius hostium prope limites Bithyniæ & Galatiæ. Asia minor vel Asia proprie dicta, nunc Thurcia appellatur. Limites eius occidentales, Hellespōtus, deinde Ægeū, Icarium, & Myrtoum maria. Reliqua latera Galatiæ, Lyciæ & Pamphyliæ confinia, in globo nostro suis lineis discernuntur. Multæ sunt huius & copiosę regiones. Initio post Bithyniæ limites apud Hellespontum duæ Mysiæ: minor quæ occidētalior est, & maior quæ orientalior. Intercedit autem Rhindacus fluuius. Inde versus austrum Phrygia, quæ & Troas: quam olim sub Æolia cōtentam fuisse, author est Volaterranus: & Troadas fuisse Æolas. Nonnulli duplicem distingunt Phrygiam, hāc minorem vocantes, maioremq; inter Galatiā, Pamphyliam & Cappadociam locantes. Proxima est Doridis regio: Post quam Pentademitæ sunt. Hinc eregione Euboëæ insulæ, Lydia Mæoniæ. Supra hanc Ionia. Demum Caria ex aduerso Rhodi insulæ, Populi occidui Olympini Mysomacedones, Trimenothuritæ, Pentademitæ, Orientaliores versus Galatiā,

Asia. [minor] Thurcia.

Mysiæ.

Phrygia.

Lydia. [Ionia]

[Montes] [Fluuii]

Macedones.Mœoniæ,Erizeli. Apud Lyciam Lycaones quorum regio Lycaonia:Themiso ii. Apud Bithyniam Moccadyni & Phulacé. Lycaonia

Montes harum regionum. Ida,ex quo qua tuor fluuii,Esepus,Grenius,Simoentes,& Scamandrus,in Hellespontum vergunt. Phrygiæ mons Cimeus. Mons Timnus in grad.57.40: 40.30. Supra hunc Lydiæ montes Mesotes, Tmolus & Mimas non longe dissiti. Micale mons inter Caistrum & Meandrum fluuios. Montes.

Fluuii iam partim enarrati sunt:qui restant hi sunt:Caicus apud Timnum ortus mare Ægæum ingreditur, Hermus infra Sipylum montem ortus. Pactolus supra,in mare Ægæum. Hic postremus ab auri harenis clarus habetur Caistrus ex Sipylo in mare Icariũ.Mæandrus ex Celenorum montibus super Ioniã flexuosis adeò recursibus procedit,vt sæpius redire videatur,demum in Icarium mare sese exonerat. Fluuii. Pactolus. Mæandrus

Lycia omnis montibus Phœnice, Cadmo & Masicyto,à Caria,Asia minori, & Pãphylia distinguitur:deinde mari Lycio. Populi olim Tremyli & Solymi dicti fuerunt. Montes iam iam dicti sunt. Fluuii: Calbis ex monte Graga ortus:Xanthus ex Cadmo fluuius ingens: Lymyra ex monte Masicyto. Omnes versus meridiem mari se admiscẽtes,medium est sub gra. lon.60.30.la.36. Lycia.

Pãphylia Lyciã secundũ littus ad ortũ seqtur: à Cilicia fluuio Cestro,deinde montibus & mari terminata. In eã Pto.has ad- Pamphylia.

signat

signat regiunculas: Carbaliam quæ etiam partem Lyciæ occupat. Phrygiam quã maiorem nonnulli dicunt, in parte Septentrionali & Occidentali, Pysidiam deinde versus exorientem solem. Gens est latrociniis multum dedita. Terra olearum fertilis. Habet autem montes continuos Lyciæ montanis, horum qui maxime in Septentrionem extat Celenorum tumulus dicitur, qui deinde Lyciæ attinet. Taurus mons, qui per totam Asiam, Armeniam, Scythiamq; flexuosus serpit: innumeris flexibus nominibusq; subinde affectus. Ex hoc Cestrus flu. Pamphyliæ descendit in mare Ægyptiacũ. Sunt præterea fluuii duo, Cataractus occidentalior Cestro: Eurymedon medius inter vtrũque. Medium obtinet grad. lon. 62.30. la. 37.20

Cilicia. Cilicia deinde vsq; ad sinum Issicum, & montem Amanum extenditur, à septentrione monte Tauro: ab occasu Cestro flu. deinde mari finita. Cilices à Cilice Agenoris filio per occupationem nomen sumpsere. Sunt autem eorũ post Pamphyliam vsq; ad ortum hæ regiones: Leontidis, Thracia quam Ptolemæus asperã regionem appellat, Cetida & Lalassida à Cestro vsque ad Orimagdum fluuium. Hinc Characia ad Calydnum flu. Lamotidis deinde ad Lamum flu. Postea Lacanitidis ad Sarum fluuium: mediam hanc Cydnus fluuius irrigat. Postremo est ad finem vsque regionis Ciliciæ propria dicta, per quam Pyramus fluuius

x Tauro in mare Cyprium descendit. Montes & Fluuii dicti sunt. Omnes autem hæ regiones hoc capite dictæ sub dominio Thurcorum sunt.

CAPVT XX.

De Galatia, Cappadocia & insulis circa regiones dictas.

Galatia quæ etiam Gallogræcia fuit dicta, quia post multos errores à Gallis occupata, inter Bithyniam, Asiam minorẽ, Cappadociam, Pamphyliam & põtum Euxinum continetur, Regio sanè ingens fertilis ac diues, quam etiam Thurcorum Imperator suæ adiecit ditioni. Diuiditur in regiones aut prouincias has, Prima est ad littus Ponti Paphlagonia. Deinde Isauria montanis Pamphyliæ & Asiæ minoris confinis. Eam Lycaonia versus ortum sequitur, partẽ etiam Cappadociæ possidens. Gentes Galatiæ Tolibosti monti Dydimo vicini. Tectosagæ à Gallis profecti, mediterranea incolunt. Proserliminite, Tilistobogi. Montes Oligas sub gra. 63. latitud. 42. 20. Hinc Aliscus fluuius in Pontũ exit. Didymus mõs. latit. 40. 30. Sumit hic originem Sangarius fluuius. Demũ ex media Galatia Alis fluuius in Pontum defluit. Cappadocia olim Leucosyria, à Cappadoce eius regionis fluuio nomẽ accepit. Regio frumento pecoribusq; præstantibus nobilis, præsertim equorũ laudibus exaltata: Hæc inter Halim fluuium ab occasu, inter

Montes Galatiæ.

Cappadocia.

Galatia

Paphlagonia

Isauria

Lycaonia

Cappadocia

ter

ter Taurum, Antitaurum & Scordiscum montes & Thermodontem fluuium continetur. Pto. in præturas ferè distinxit, scilicet Antiochianam apud Ciliciam, deinde Thyanidis & præturam Gardaucretam, Præturam Ciliciæ & Chamanensem. Præterea in Pontum Galaticum apud Pontum Euxinum: in pontũ dein de Polemoniacum. Extremum regionis Leucosyri incolunt. Tenet mediterranea mons Argeus sub gradibus longitudinis.66.latitu 40. Vnde Melas fluuius per Armeniam minorẽ decurrens postea Euphrati admiscetur. Mediam autẽ Cappadociam flexuoso ambitu Iris fluuius peragrat, ex monte Scordisco, qui est in longit.68.40. la.41.30.in Pontum Euxinũ.

Insularum descriptio. Insulæ verò quæ circa regiones præscriptas adiacent hæ sunt. In Ponto Euxino cõtra Bythiniam Cianeis insula in gradibus longitudinis.56.20.lat.44. Thynias eregione hostii Sangarii fluuii.57.40: 43.20. Irythinus scopulus plus in orientem sub longitudine.58.30: 43.25. Lesbos insula magna in Ægeo mari ex aduerso Asiæ, etiam Mitylena vel Mitellinum dicta, diui Pauli actis clara sub gradibus long.55.25: 39.48. Tenedos à Tenide puella, dicta prius Leucophris in Hellesponto ferè sita sub lon. 55.la.40.45. Pathmos Posidium, Chy, vel Myrıdus vna Insula maris Ægæi.56.20:38.25. Icaria vnde mare Icarium, quod aliis à Dedali filio sic appellatum est, habet longitu.56.45: 37:30.

Mitellinũ. Pathmos.

Samos

amos,Parthenias, Athemus, Melamphyllus
traboni nunc Samothracia dicitur,patria Py Samothracia.
agoræ ſub longitud.56.30: 37.18. Mynia. 56.
titud.36.30,Choa vel Cos inſu. Hyppocratis Choa
edici nataleſolum,quæ etiam Merope dicta
it,ſub gradibus.57. latitudinis.36. 25. Apud Astipalæa
ariam Aſtipalæa,56.30:35.40. Carpathus in-
la,à qua mare Carpathicum.Hæc nonnullis
orphyris dicitur ſub longitudine.57.20. lati-
d.35. Rhodus ſic dicta eò quòd Ῥόδον, hoc Rhodus.
t, roſa, inter iaciendum fundamenta vrbis
hodi ſit inuẽta.Hæc à Chriſtianis capta fuit
nis hinc.226. nunc iterum Thurcorũ vi poſ-
ſa.Habet gradus.58.30.la.35. 30. Supra Ly- Megista
am Maxima,vel Megiſta.60.48.latitu.35.15.
olochiſta.60.48:35.45. Chelidoniæ ſcopuli
inque.61.30:36.10.Crambuſa in mari Pam-
ylico.62.40:35.50. Sequitur demum in ſinu
ico Cyprus inſula Veneri ſacrata:vnde Ve Cyprus.
s dea Cypria vocatur:Hæc prius Crypta fu
dicta,quia maris vndis videatur abſcondi:
m Ceraſtes, Amathuſia & Minois. Mittit
num optimum.Medium ipſius habet grad.
48:35.30.

CAPVT XXI.

De Colchide,Albania,Iberia,Duabus Armeniis.

COlchis, Iberia & Albania montibus in- Colchis
ter ſe diſcernũtur qui ex Caucaſo origi- Iberia
nem Albania

nem habent. Colchis regio ad Pontum Euxinũ terminatur, diues opũ, & amnibus auriferis nobilitata. Hinc fabula eſt Iaſonem ex Theſſalia cum Argonautis huc aduentaſſe, aureumq; vellus abſtuliſſe. Continet regiones quæ dicũtur Erretica, Mauralia & Zala. Mõtes ab aquilone prætenſi ex Caucaſo oriuntur. A meridie Moſchii adiacent. Fluuii Corax, Hippus Cyaneus, Phaſis, omnes diuerſis locis ex Caucaſo orti, in põtum Euxinum exeunt. Proxima eſt

Iberia. Iberia, cuius gentes bello multũ valent. Dein-

Albania. de ad mare Caſpium Albania ſic dicta, quia incolarum pueri (vt inquit Gellius) albis capillis naſcuntur, aut in pueritia caneſcũt, & plus cernunt noctu per oculos quàm interdiu. Regio frigida & aſpera. Canes tãta corporis mole gignit, vt taurum & leonem premant. Tres autem dictæ regiones hodie Tartariæ adſcribuntur. Mons Caucaſus hanc à Sauromatis dirimit. Habet autem idem mons portas, quas

Portæ Sarmaticæ. Sarmaticas vocant authores, circa gra. lon. 81. la. 40. 30. Item in gra. 77. la. 47. Et portas Albanias ſub gra. 80. lã. 47. Fluuii Albaniæ Cyrus, Albanus, Cæſius, Gerrus, & Soana ex Caucaſo profluentes in Caſpio mari deſinunt. Se-

Armenia maior. quuntur duæ Armeniæ quarum quæ maior dicitur habet ab occaſu Euphratẽ, deinde Moſchios montes qui ſunt ſub gra. longit. 72. 30: 43. 30. ab aquilone eoſdẽ Moſchios ad mare Hircanum vſque: ab ortu Caſpios montes: à meridie

meridie taurum montem. Diuiditur in Cotazenam apud Pontum: in Tosarenam & Totenam supra Iberiam, vbi nostri sæculi Geographi Georgianos describũt quos Christi fidem defendere ferunt. Deinde est Siracena, Sacapena, Hobordena, Sophena, Astamitis, Acilisena vsq; ad Caspios montes, Anzitena, Gordena: Demum Coricea, Gordiæa, & Mardorum regio. Montes: Antitaurus qui ex Tauro procedit. Periardes in gra. lon. 76 latit. 42. 40. Hinc Euphrates fluuius nominatissimus oritur qui Armeniam in duas diuidens partes dein post mille circuitus Tygri coniunctus iuxta Babyloniæ limites in sinum Persicum egreditur. Ex eodem etiam monte fontes habet Araxes flu. verum hic versus ortum defertur. Armenia minor quam eãdem volunt esse quæ in libris Regum terra Ararath dicitur, continet Pontũ Cappadociæ iuxta littus Ponti. Gissos montanis Iberiæ vicinos. Deinde præturas, Orbalissenam, Ætulanam, Ærethicam sub Antitauro, Horsenam, Orbisenam, Melitenam apud Melam fluuium. Sub Cilicia Muriannam, Cataoniam, Lanianam & Arauenam. Hæ duæ Armeniæ Turcorum ditioni subsunt.

Georgiani. Periardes mons. Euphrates. Armenia minor. Ararath.

CAPVT XXII.

De Syria, Mesopotamia, Assyria, Iudæa, & Babylonia.

SYria regio sacris literis multum celebrata terminatur ab occasu mari Syriaco &

Syria

monte Amano. E regione fluuio Euphrate & parte Arabiæ desertæ. A meridie Iudæa, intercedente Carmelo monte. Plures eius sunt regiones Comagena apud mõtem Albanum. Cirrestica inter Singam & Euphratem fluuios. Pieria in littore sinus Issici, deinde Seleucis à Seleuco primo rege Syriæ. Calybonitis ad Euphratem fluuium. Cassiotis apud montem Casium. Chalcidica re. Apamena. Ad littus Phœnicia ex qua Phœnix auis. Sub Libano mõte Laodicina regio & Palmyrina. Prope limites Arabiæ desertæ Saccæa regio & Bethanæa. Item Trachonitæ Arabes. Vltima est Cœlosyria vel Curuasyria sic dicta quia inter duos mõtes curuos Libanũ & Antilibanũ cõtinetur. Est autẽ tota regio Syriæ variorũ opũ

Montes. diues, frugũ fertilis, & balsamis opima. Mõtes habet Pieriam in gr. 69. 40: 35. 35. Hinc Sinoas flu. versus aquilonem ad Euphratem vsque procedit. Casium montem. 68. 50: 34. 45. Libanum

Libanus. montem diuersarum specierum fertilitate præditum. 69. 20: 33. 30. Hinc quatuor fluuii labuntur, Adon in occasum, Eleutherus in occasum hybernum, Orcus quem nũc Verne vocant in aquilonem, Chrysoroas in oppositam partem, Antilibanum montem in long. 68. 40. latit. 32. 40. Ex hoc Leon flu. mare Syriacum

Iordanis. petit: & Iordanis flu. late per Iudæã spargitur. Hippum montem in lon. 68. 30. la. 30. Demum apud Arabiam desertam Alsadamũ montem

in gra.

Fluuii

gra.Ion.71.la.33. Iudæa inter Syriam Arabiã Iudæa.
Ægyptum consistit olim Palestina Syria di
a. Diuiditur in Galilæam proximam Syriæ Galilæa.
ræscriptæ,quę regio est frumenti,vini,& ole
rum fœcundissima: In Idumæam secũdum Idumæa.
tus maris Ægyptiaci quæ Nabathęa & terra
dom dicitur,regio etiam frugum fertilis. In
dæam mediterraneam cuius est Hierosoly-
a longe clarissima vrbium orientis. In Sama Samaria.
am oriẽtalem cuius sunt Samaritani quibus
m Iudæis parum conuenit. Mediam Palesti
ĩ irrigat Iordanis fluuius qui se in tres lacus
iffundit quarum prima Genesara (vt habet
li.)aut Genesareth vocatur,deinde hic fluui-
s in mare mortuũ sese immittit siue Sodomo Mare mor-
m(Plinius Asphaltitem lacum vocat)à quo tuũ vel So-
ostremo ebibitus aquas laudatas pestilenti- domorum.
us mixtas perdit. Mesopotamia inter duos Mesopo-
uuios Tigrim & Euphratem cõtenta est,vn tamia.
e & nomen accepit. Adsignantur regiones
æ.Initio post montana Armeniæ,Anthemu-
a Chalcitis & Gauzanitis. Apud Tigrim Aca
ena: Sequitur mediterranea Ingena. Versus
rabiam Ancorabitis regio.Regiones sunt di
ites,fertiles,& ab armẽtorum pascuis lauda-
e.Plinius omnes sub Syria complectitur. Mõ
es Casii ab Aquilone.Syngaras sub grad.77.
.36.25. Fluuii Chaboras & Ascoras,vterq; ex
asio monte ortus in Euphratẽ incurrit. Assy Assyria.
ia ab Assur dicta secundũ Iosephũ de Antiq.

Tigri à Mesopotamia, ab aliis regionibus mõtibus distinguitur vsq; ad Euphratis & Tigris conuentum. Regio amœna & temperata diuisa in Calcenam proximam Mesopotamiæ: Arrapachitam versus Mediam: Adiabenam vicinam Babyloniæ. Mons Niphates ab Armenia prætenditur, ex quo Lycus, Caprus, & Gorgus fluuii in Tigrim vergunt. Babylonia inter Euphratis ambitus ab occasu & aquilone comprehenditur. Ab orientali Tigri, deinde sinu Persico & montibus. Septentrionalior eius pars Auchanitis regio dicitur. Media regio Chaldæa in qua campus Duran & Turris Babel, hæc eadem Astronomos præclaros educauit. Sequitur deinde Mardochæa regio. Australem plagam Strophades incolunt. Regio est cum frugum, vitium fertilissima, tum etiam rerum preciosarum ditissima, in sacris literis Sennaar dicta.

Babylonia.

Chaldæa

CAPVT XXIII.

De triplici Arabia.

ARabia triplex est. Proxima Palestinæ Iudææ & Ægypto Petræa dicitur, à Petra oppido quod Nabatæi (vt inquit Pli.) incoluerũt. Continet regiones Munichiatim & Sarraceniã. Gentes sunt Pharanitæ, Ismaëlitæ, Agareni, Fatheni, Moabitæ, Ammanitę & Gerræi. Mons Syna quem Pto. Melanem appellat sub gra. lon 65 la. 30. Altera est Arabia deserta regio ingens, montuosa, harenosa & vere

Arabia petræa.

Sinai Mõs

Arabia deserta.

deserta

deserta, cuius incolæ sunt Bathanæi, Orcheni & Martemi. Tertia est Arabia quæ cognominatur fœlix: Nec iniuria, nec præter soli fertilitatem multis aromatum generibus abundat, qualia sunt Aloë, Myrrha, Cinamomum: Camelos alit, Auri gemmarum copiã habet, quæ subinde ad regnum Melindæ Aphricæ deportantur. Clauditur autem regio à septentrione montibus à Meridie mari: deinde duobus sinubus Arabico & Persico quibus in modum peninsulæ clauditur. Inter plures gentes quas Pto. adsignat sunt apud sinum Arabicum siue mare Rubrum Banubari, Sabœi, quorũ regio Saba vel Sabæa diues opum, aromatumq; fertilis. Elezara regio. Mediterranei sunt Oaditæ, Saraceni, Mesamanes, Alapeni, Scœnitæ vagi homines, Smynophora regio duplex, interior & exterior: hæc myrrham fert. Homerita regio oceano proxima, Gerræi, Anaritæ, Ichthyophagi qui piscibus tantum vescuntur. Versus ortum sunt Sophanitæ, Macæ & Thurifera regio. Montes: Zames in long. 76. la. 25. Hippos lon. 67. la. 27. 15. Climax in lõ. 76. 30. la. 16. apud hunc Stygis aquæ fons est. Maritha mons. 80. 30. la. 21. hinc duo fluuii Laris & Prion fluunt, hic in austrum ille in aduersam partem. Didymi montes & Zames versus ortũ recedunt, vnde Hormanus flu. oritur. Melas mõs in gra. 81. 30. la. 12. in hoc oliuæ crescunt. Insulæ quæ in sinu Arabico sitæ sunt iuxta littus. Zygena, Dœmonum

Arabia fœlix.

Sabæa.

Arabiæ montes

Insulæ sinus Arabici.

monum insula in grad.66.45.lat.23.15.Polybii 67.40.21.20.Ieracum.69.30.la.19. Socratis insf. 70.la.16.20.Cardamina, Combusta.70.30.14. 20.Malichæ duæ.72.30.12.30.Dioscoridis insul. 86.la.11.30.Zenobii septem.91.la.16.30.Sarapia dis quam alibi Serapionis dictam vidi,sub lõ. 94.lat.17.30. Scoyra Christiana cuius incolæ archiepiscopum habent,sub.98.la.8. Dediuius ad septẽtrionem duæ insulæ Virorum & Fœminarum. Alteram enim harum quæ est in lõ. 94.la.13.30.soli viri incolunt.Alterã verò sub eodem parallelo sitam sed plus ad ortum solæ fœminæ quæ singulis annis semel conueniunt cum viris esseq; Christiani perhibentur. Ormus insula diues circa quam margaritarũ copia inuenitur in lon.94.30.la.21.gra. In sinu Persico. Appha,Ichara,Tharo,Tylus & Arathos insulæ ignobiles,

Scoyra

Virorum & fœminarũ.

Ormus.

CAPVT XXIIII.

De Media,Persidi,Parthia,Hircania,Margiana,Ariana,Drangiana,uicinisq; regionibus.

MEdi nomen à Medea nacti maiorẽ Armeniam & Assyriam versus ortum sequuntur, Caspiis & Thoatra montibus distincti.Strabo in Ecathanam & Atropatiam distinxit.Gens est diues & armis potens,Continet regiones Marianam,in qua lacus eiusdem nominis,Cheliam,Marundiam,Ragianã.Gentes: Caspios apud Caspium montem & mare

Caspium.

Media

Mariana

Caspii mōte

Caſpium. Caduſios, Tapuros & Madaſſos. Mõtem Zagrum. Fluuios, Cambyſim & Cyrũ ex Caſpiis mõtibus in mare Caſpium, Amardum ex Zagro in idem mare, qui lacum Marianum efficit. Suſiana auſtralior eſt Media parte Babyloniæ, Aſſyriæ, Perſidis, & ſinus Perſici intercepta: nonnullis ſub Perſide comprehenſa, huius fructus feruntur perpetuo virere. Perſis ſeu Perſidis, mõtibus, ſinu Perſico, & Dara fluuio à Carmania terminata: cõtinet ſub ſe Achęmeniam, Drangenam & Elymæam regiones. Rurſus Caltapitim & Miſdiam: Rapſiam & Hippoſagiam. Perſæ ſolem deum ſtatuũt. Iidẽ ſi cum ſuis matribus coëant, inde magos generari non dubitant. Sequitur Parthia montibus vndiq; cincta. Eius regiones ſunt Comiſena in parte ſeptentrionis, Sabiena in oppoſita: regiones quæ feras ſæuiſſimas & ſerpentes alit, Parthi arcubus equiſq; exercendis plurimũ valent, adeò vt tam priuata quàm publica officia equis obeant. Hircania ab occaſu Medos habet, à meridie Parthos quos Coronus mõs dirimit: ab ortu Margianam: deinde mare Hircanũ. Regio vini ferax: vbi apes in arboribus mellificare autor eſt Strabo. Prouincias habet Siracenã & Arſitim & Aſtauenã. Fluuios Moxeram & Secandã, vtrumq; duobus fontibus ex Corono mõte in mare Caſpiũ fluentẽ. Huic adiacet in mari Hircano Talca inſ. in gra. 94. la. 42.30. Margiana regio admodum vitifera, etiam

Suſiana.
Perſæ.
Parthia.
Hircania
Margiana
Talca.
Margiana.

etiam vndiq; montibus obiectis finita est: qui versus Ariam & austrum Sariphi dicũtur, versus Hircaniam Masdoranus. Mediam regionẽ Margus fluuius (vnde regioni nomen est) diuidit: qui duobus fontibus ex Sapipho scaturiẽs, in mare Hircanum cum Oxo fluuio exit. Populi secundum Pto. Dereccæ, Massagetę, Pami & Tapuri, hi meridionales, illi septentrionales, Massagetæ medii: qui parentum ac amicorum ęgrotantium carnes esitare feruntur: nam miserum iudicant quempiam morbo interire.

Massagetæ.

Aria.

Ariam regionem cum aliquot sequentium, Plinius sub India aliquibus contentas esse ait. Pto. seorsum descripsit. Terminatur vndequaque montibus, Masdorano ab occasu, eregione Paropaniso: à meridie Bagoo monte: qui regionem incolunt, septẽtrionales sunt Nisęi & Astaueni: australes Borgi, Ceserotę & Scorpiofera regio: medii Drachamæ, Paruti & Etymandri. Dionysius regionem sterilis esse soli ob solis ait adustionem, corallium tamen proferre, vitesq;, supra quàm alię regiones, ferunt.

Scorpiofera regio.

Drãgiana.

Drangiana Ariam sequitur versus austrũ, intercedente Bagoo monte. Australe latus finit mons Bætius, Orientale linea ex Paropaniso monte ducta ad austrum. Diuiditur in Darandas, Batrios & Tatacenam regionem. Transit eam Arabs flu. cuius hostiũ in Bagoo monte. Incolæ lapidum preciosorũ, vestiumq; copiã habent sericarum. Arachosia Drangianam ad

Arachosia.

occaſum relinquit: à ſeptẽtrione Parueti mõtes ſunt iuxta quem habitant Pargyetæ. Sydri verſus occidentem recedunt. Poplutæ mediã tenent. Eoritæ auſtralem plagam. Hos omnes Dionyſius λινογχλαίνους appellat, id eſt, lineis vtentes veſtibus. Arachoſus flu. ſeſe in lacum ingentem diffundens ex Parueto monte ad Indum flu. tranſit. Carmania duplex eſt: Altera deſerta cuius populi & ſitu & moribus Perſis ſunt affines: ſunt autem Yſcithæ, Madomaſtæ, & Cuchi. Altera quicquid inter montes Perſicos & ſinum Perſicum eſt, complectitur: ſub diuiſa in Rhudianam, Agdenitim, Parepaphitim & Cabadenam regiones, ad littus ſinus Perſici. Rurſus in Aras, Caradras, Cautonicas & Chelonophagos, hoc eſt, teſtudines comedentes, ad littus maris Indici. Demum ſunt maxime ſeptentrionales Cameloboſci vel Zozotæ gens bellicoſa quæ aſinis in bello vtitur. Montes huius regionis Strongilus & Semiramis, in grad. 94.20: latitud. 25. Sunt item ignobiles alii in medio regionis, ex quibus ſex fluuii Dara, Cathrappis, Corius, Achindana, Andanis & Saganus in ſinũ Perſicum fluunt. Salaris verò flu. ex iiſdem montibus in ſinum Paragonicum Indici maris. Gedroſia Perſicis montibus Boetio, & Indo flu. intercepta eſt, cuius regiones, Paradena & Pariſſena: hæc apud Indum flu. illa apud Boetiũ montem. Gentes Parſiræ, Carmaniæ & montibus

Carmania.

Montes.

Fluuii.

Gedroſia.

bus

bus contiguæ, Rhamnæ apud Indum flu. Muzareni mediterranei, fortaſſe legendũ eſt Guzareni: nam in hac parte deſcribitur hodie regio Guzarath. Proxima eſt Cambaia, ad littus maris Indici etiam ſub Gedroſia contẽta: quæ regem habet & ciuitatẽ Cambaiam regalem.

Guzarath

Cambaia

Bactriana

Bactriana & Sogdiana duæ regiones, Oxi fluuii flexuoſo ambitu diſtinctæ: terminantur ab occaſu, Margianæ montanis: à ſeptẽtrione, & Scythia, Oxiis montibus & Iaxarte flu. ab ortu Comedorum montanis, deinde Paropaniſo. Bactriana ſub ſe continet Chomaros, Salateras, Zariaſpas ſeptentrionales. Medii ſunt Tochari, Aciuacæ, Scordæ, Varni & Sauadii. Meridionales Comi. Tambyſi, Orſipi & Amariſpi. His mos eſt neminem pro delicto morte, ſed exilio tantum punire. Fluuii Gardamanis, Zariaſpes, Dargœdes ex Paropaniſo originẽ trahentes, omnes cum Oxo fluuio cõgrediuntur qui etiam in eodem monte oritur. Sogdianorum incolæ Iatii, Thacori, Augali, Oxidraanæ, Drybactæ & Candari ſeptẽtrionales: Mardyeni & Drepſiani apud Sogdios montes, qui ſunt in gra. 115. la. 47. ferè. Paſitæ, quibus Oxii montes adiacent in gra. 108. la. 47. Choraſmii & Vandabanda regio verſus Indiam. Oxiani medii. In hac arbor papyrus foliis tam vaſtis naſci dicitur, vt quatuor pedes in longitudine æquet. Sequitur Paropaniſadum regio verſus omnem partem montium collibus ferè

Sogdiana

com-

compressa, Paropanisus ab occasu & septentrione, Caucasus qui piper mittere fertur ab ortu, Paruetus ab austro. Incolæ Bolitæ septentrionales, Aristophyli & Parusii occidentales, Ambautæ orientales, Parsictæ australes. Fluuii, Gardamanis in medio ortus versus aquilonem Oxo flu. adiungitur, Chos flu. cuius fons in Parueto monte Indo admiscetur. Regio (vt fertur) præter oleum omnia proferēs quæ vitæ necessaria sunt, quam Marcus Venetus regionem Torquestensem videtur appellasse.

Paropanisides.

Torquestēsis regio.

CAPVT XXV.

De Sacis & Scythis.

SAcę vel Sacosani genus hominum est sagittariæ artis peritissimum, syluas lucosq; inhabitans: nulla enim in eorum regione sunt oppida: totaq; montibus contiguis circumsepta est. Nonnulli sub Scythis comprehendunt. Ptol. Sacarum regionem distribuit in Caratas septentrionales, in Comaros, in Grinæos Scythas Toornasq; mediam incolentes regionē, in Aristes & Comedas vnde montes Comedorum occidentales: in Byltas australes: in Massagetas orientales, quibus Ascatangas mons adiacet in grad. 133. la. 47. Sacæ quas optant sponsas prius bello adipiscūtur: qui si ibi vincātur perpetuę seruituti addicti in cauernis latitant. Scythia omnis secundum Ptolemæum ab occasu habet Rha fluuium terminum Sarmatiæ:

Sacæ

Scythia.

matiæ: à septentrione terram incognitam: ab ortu Sericam regionem, cuius limes est linea per montes Casios sursum deorsumq; ducta. A meridie partim Hircanũ mare Sogdiosq;, partim Sacas & Imaum montem. Plinius & alii etiam Sogdios, Margianos & Sacas sub Scythis comprehendunt, atque hi Imao monte eam ab India separãt, ea scilicet parte montis quæ in ortum occasumq; diffunditur. Altera Imai pars sursum deorsumq; tensa Scythiã duplicem distinguit, intra Imaum & extra Imaum occidentalem & orientalem. Populi eius nullis constant terminis, eo quòd agros non colant neque conuenticula celebrent. Nominantur his ferè nominibus: Alani Scythæ, Suobeni & Alanorsi citra Alanum montem: Asmani, Canodipsas regio, Erymni versus Sarmatas: Mologeni, Samnitæ, Machetegi, Scymbi, Iastæ, Galactophagi comedentes lac medii: Asiotæ, Norossi, Iaxartæ ad mare Hircanum: Anaræ, Ascotancę, Tectosacæ versus Imaum montem. Atque hi Scythiæ interioris sunt, quæ tota hodie Tartaria magna vocatur, multumq; vltra Hyperboreos montes ad septentrionem protenditur vbi multæ & syluæ & feræ. qui restant in vlteriori Scythia sunt Abii, hoc est, non iniqui Scythæ. Hippophagi, Hippopedes, Homobii, Cassia regio quæ Cassiam fistulam ferre dicitur, Achassa regio, Huius etiam fertur esse Tharsos regio cui præfuit

Scythia duplex

Intra Imaũ

Tartaria. magna.

Vltra Imaũ

Cassia

Melchior magus. Item Arimaſpi qui (vt refert Plin.) vnum oculum in fronte tantum habent. Neoterici Mongaliſtarum regionem appellant. Montes harum regionum ſunt: Rhymnici vnde Rhymnus flu. in mare Hircanū abit, in gra. 94. la. 56. Sunt præterea Alani montes, Noroſſus, Aſpaſii, Tapuri & Aranæi, omnes ferè ortum ex Imao ſumentes. Arimaspi Mōgaliſtæ.

CAPVT XXVI.

De India.

TOta regio Indiæ Indo fluuio ab occaſu, Sero flu. ab ortu: Imao, Emodiis, Sericiſque montibus ab aquilone, deinde oceano includitur. Mediam autem Ganges flu. vel Phiſon qui è Paradiſo oriri dicitur diuidit: vnde duæ diſtinguuntur Indiæ Cis Gangem & Citra Gangem. India intra Gangem populos continet multos & diuerſos cum nominibus tum etiam moribus: quorum qui ſtatim Indum ſequuntur Gymnoſophiſtæ magi vocantur, hi vt refert Plin. ab ortu ſolis ad occaſum vſque immobilibus oculis ſolem intuētes perſtare poſſunt: Dardæ vel Daradæ inter amplexus Indi fluuii, apud quos formicas vulpium magnitudine aurū effodere fama eſt: Suaſtena regio: Lambatæ: Varſa regio: Patalena inter hoſtia Indi Chatriæi: Pulindę: Agriophagi: Cicopletes qui vnicum oculum in frōte habere perhibentur: Siraſtrena regio quæ nunc ferè Cambaiæ attinet apud ſinū Canticolpum: India intra Gangem.

Lari-

Narsinga. Callecutiũ.

Larica: deinde versus austrum Arica & Viripyra regiones vbi nostræ ætatis Geographi Narsingam latam regionem describunt multorumq́ue aromatum fertilem. Item Cananoiæ regnũ cum oppido regio: Callecutium regnũ & emporium famatissimũ, nam eo omnis generis merces & mercatores ab omni orbis parte confluunt, præterea multa ferunt hæ regiones quæ aliunde petere non opus est. Sequitur in eodẽ quasi tractu versus meridiem Gutschin regnum & Colum, quæ paulò latius in meridiem extenduntur, quàm Ptolemæi descriptio habeat. Sequuntur versus ortum Limyrica regio: Carei ad sinum Colchicum: Pandiones Bragmanæ magi supra montem Betigum, qui est in grad. quasi. 126. la. 20. Hinc tres fluuii Pseudostomus, Baris & Solenis in mare Indicum defluunt. Sub eodẽ monte sunt Ambastæ, Caspiria regio, Soræ, Biolingæ: Adysathri ad montem Adysathrum qui est in grad. 132. la. 22. 30. Hinc Chaberus flu. in sinum Argaricum vergit. Deinde apud montẽ Vxentum qui habet gra. 140. la. 23. 30. Mandalæ, Dryllophyllitæ, Salaceni, Mesoli Aruarni ad littus oceani. Demum iuxta Gangis exitum Sabaræ quibus Adamas in copia crescit. Item Cocconagæ & Gangaridæ hostiis Gangis circumfusi quarum regio Orphir in sacris literis dicitur. Adnumerãt alii plures nationes tum monstrorum tum aliorum diuerso viuentium ritu, incer-

incerta tamen designatione: veluti Pygmæos, Ophiophagos qui serpentibus vescuntur, Musicanos, Astacenos, Schiopedes vno pede, tantæ (si credere fas est) magnitudinis, vt resupini æstum solis vmbra pedis vindicent, tantæ tum celeritatis vt leporem fugientem adsequi credantur. Feruntur & qui auersas plantas habent digitos octonos. Cinocephali quorum capita canina sunt. Astomi, id est, ore carentes. Plura præterea diuersaq; animantium, herbarum, arborum, cæterarumq; rerum genera scriptores hic comminiscuntur: eo quòd ob rarum huius regionis aditum, libere cuiuis quiduis effingere licitum sit. Montes præcipui dicti sunt & fluuii. Sunt præterea Apocapi & Poenæ deorum in grad. longitud. *120.* latitudin. *25.* Item Vindius mons. *131.* latitud. *27.* Oriuntur hinc Namadus flu. & Nanagua qui Callecutium perluit: & Soas flu. qui se Indo admiscet. Ex monte autem Vxento oriuntur tres fluuii Tyndis, Dosaron & Adamas, circa quem Adamas lapis gignitur. Proxima est India extra Gangem quam maiorem appellant, regio nō adeo culta atq; illa interior, aut saltē nobis non tam exquisita. Sunt autem secundū Ptolemæum hæ regiones seu nationes, Ganganæ & Tacoræi proximi Sacis: Marundæ secundum Gangis transitum, Cirradia ad sinum Gangeticum, in qua galli gallinacei barbati reperiuntur & implumes & lanuginosi.

Schiopedes.

Cinocephali.

Astomi.

India maior.

Dinde

Deinde ſecundum littoris tractum Aurea regio & Argentea, in quibus multa metalla reperiuntur. Eodem deinde ordine Beſyngiti humanæ carnis voratores. Hinc Aurea Cherſo-
Malacha. neſus eſt, quæ nunc ab incolis Malacha putatur dici, vt referunt Portugallenſium nauigationes. Dicunt inſuper quòd regio ſit vrbibus in modum noſtratium ædificatis conſita: quarum quæ caput eſt Chnigapola dicitur, regia Sian. Hæc terra præter aurum & margaritas Reubarbarũ gignit arbore craſſa & putrida, nec ſine putredine odoris præſtantiam habente. Quum colligere eſt animus, turba hominũ noctu, præ timore leonum ac ferarum aliarum arborem conſcendit, odoremq; Reubarbari vento perferente excipit: exorto dein ſole, omnes eam viam arripiunt quam noctu ventus indicauerat, meſſiq; intendunt. quo autẽ vtun-
Reubarbarum. tur Reubarbaro lignum eſt arboris. Sunt præterea mediterranei Indaprathæ, Aminachæ et alii. Orientales demum Cacobæ, Chalcitis regio, Cudutæ & Sindi genus hominum ferum, cutis adeo duræ vt ſagittis traiici nequeat.

CAPVT XXVII.

De Serica, Sinis, & regionibus Orientalibus.

Serica regio SErica regio ab occaſu Scythia, ab auſtro India terminatur: reliqua latera incognita etiam nunc exiſtunt. Incolæ ſericum ex arboribus depectunt, quod vermiculus Ser conficit,

ficit,indéq; ortum nomen eſt.Ptol.hos deſcri-bit populos. Anthropophagos,Garinæos ſeptentrionales: Sizyges,Damnas,Rhabbanæos, & Aſmiræam regionem in medio. Sequuntur deinde Iſſedones ingens populus, qui parentum funera cantu aliiſq; delitiis proſequuntur, corpora verò carnibus aliorũ pecorum commiſcentes eſitant. Sunt præterea Aſpacaræ, Throani,Ottorocorę,et Batæ incerto ferè omnes loco,commercia aliorum fugientes, quas autem vendere volunt merces,iuxta vias collocant,cumq; aliis commutant. Hinc Sinarum regio eſt, quam nunc Chynam magnam appellãt,ab ortu ſolis Indiæ maioris poſt Serum fluuium. Huius rex potentiſſimus totius ferè mundi celebratur,qui ne regium ſtemma alieno polluatur ſanguine ſororem in coniugem ſumit. Nulli ſe conſpicuum præbet. Palatium habet mirifice extructum, ſeptuplicíq; muro communitum: inter quemq; ambitum perpetuo vice mutata, decies milleni cuſtodes excubant. Principes immorigeros pelle exuit. Gens eſt candida ſic ſatis, quæ veſtibus menſaq; pro epulis ritu ferè noſtro vtitur, legis Chriſtianę expers,crucẽ tamẽ Domini (ignota cauſa) magnifice veneratur. Deinde ſecundum littora verſus ortũ natiões occurrũt margaritarum feraces Chienchii: Lechii autẽ mediterranea occupant,habentes regẽ qui.20.regibus dominatur,ſed regi Sinæ ſubiectũ. Ptol.

Sinarum regio.

Semanthinos montes eiusdemq́ nominis pôpulum describit. Item Spioras & Ambastas, fluuium Aspitharam. quicquid prætterea versus ortũ vltra.180.gradus longitudinis restat, non est claris scriptoribus celebratum, ideoq́ tam incertum vt fidem vix ausim adhibere. Describunt verò tales regiões seu prouincias. Chinchitalis prima est post Sericam regionẽ. Balor regio deinde quæ magna habet deserta, Iudæi clausi inter montana, Tangu, Cathay regiones potentissimæ quibus magnus ille Caam præesse dicitur, Chayram, Thebet, Cyamba, Mangi prouincia quæ omnes cum incertis limitibus nobis sint traditæ non adeo curandæ sunt. Regnum verò Murfuti, Var & Lac quæ longo protractu in meridiem describunt ab Hispanis non eo modo sunt inuenta, sed eo ferè situ insulæ Moluccæ describuntur. Hanc autem partem Indiam superiorem vel orientalem appellamus in qua diuersa hominum instituta & mores cõperiuntur voluntq́ quosdã ibi agere Christianos alios sylues tres alios alio modo viuentes, fides horum penes autores esto.

CAPVT XXVIII.

De Insulis maris Indici.

INcipiemus primũ ab eo loco in quo paulò ante insularum enarrationem omiseramus. Sunt ergo in sinu Persico iuxta Carmaniã Sagdana in gra.94.la.23.15. Vorochtha.94.20:

25.30.

25.26. Contra Persas Tabiana & Soptha, Item Alexandria vel Aracia in grad.90.la.29.30. Deinde in Indico oceano Carmina.102.la.18. Liba.103.30:19.0. Quæ Gedrosiæ adiacēt Asthæa, Codana, Baraca, ignobiles sunt insulę. Sequitur Scylana insula magna et diues in qua etiã multa aromata crescere fama est, habetq; montem excelsum quem montem Adæ vocant. Putant enim incolæ in hoc monte Adamum pœnitentiam egisse, sita est sub gra.lon. 118.30.la.6.40. Sequitur Taprabona insula totius mundi maxima quæ nunc Samotra dicitur, diues multarum rerum & potēs, cuius rex ne regnum hæreditarium fiat liberis gignendis operam dare prohibetur. Ptol. eam antea Simondi dictam fuisse tradit, tempore verò suo Salicam populosq; communi vocabulo Salas, prætetea omnes vtriusq; sexus muliebribus ornamentis tectos incedere. Circum Taprabonam cohortes sunt insularũ.1378.numero, quarũ tamē nomina extāt hæ sunt: Nanigeris, Cory ad septentrionalem plagã, Vangana & Canathra ad latus occidentale. Hinc facile crediderim Samothrã eandē esse cum Taprãbona de qua tamē multi plurimum dubitāt. Secũdũ idē latus Egidiō, Orneos, et Ammina. Monacha sub Æquatore, Carcus, Philigus, Irena, Calãdadrua polũ Antarcticũ supra suũ hemisphęriũ cōspicuũ habēt. ad australe lat⁹ Taprabonę Arana, Bassa Balaca, Alaba et Cumara.

Scylana. Taprobana Samotra.

Versus orientē Zaba sub æquinoctiali, Zibala sub primo parallelo arctico, Nagadeba sub secundo, Susuara sub tertio ferè. Sunt præterea Maniolæ insulæ decem duobus gradibus demissiores æquinoctiali, quarum incolæ anthropophagi feruntur, ibiq; lapis Herculeus naues quæ ferreis clauiculis compactæ sunt detinere perhibetur. Ex aduerso aureæ Chersonesi Barussę, Sindę, et Sabadicę insulę sitæ sunt etiam anthropophagis occupatę. Demum Satyrorum insulæ quarum incolæ caudas habere perhibentur quales Satyris tribuere consueuimus.

Maniolæ.

CAPVT XXIX.

De Insulis nuper inuentis.

HActenus parū aut nihil à Ptolemæi veterumq; autorum vestigiis digressi sumus, sed nunc cum eo loco quo Ptol. Cattigaram longe vltra Æquatorem prominentē descripsit, & deinde alii adnectentes regnū Var Moabar & alia incerta ferè ratiōe, nulla post frequentes vltra citraq; Æquatorem nauigationes terra continens inuenta fuerit, sed insularum infinitus penè numerus: de earum situ omissis veterū erroribus pauca subnectemus, quæquidem ex Maximiliani Transyluani viri laudatæ tum honestatis ac probitatis, tum etiam non mediocris eruditionis, epistola: deinde etiam ex pluribus Hispanorum nauigationibus in epilogum quasi collegimus. Prima

igitur occurrit Iaua maior cuius rex affinium insularum regibus dominatur, & ipsa in quatuor regna diuisa, sub gra.165.la.8.aust.magna pars incolarum anthropophagi sunt. Iaua minor insula eiusdem longitudinis, la.3.aust. Porne insula sub lon.167.la.5. Hæc eadem Burne vel Burnea dicitur, tantę est magnitudinis vt trimestri spatio vix obiri possit, Incolæ gentiles sunt, iustitiæ tamen pacisq; atque amicitię strictissimi cultores, Ædes eorum exiles ex ligno terraq; constructæ, Vxores ducunt quot alere possunt, Panem ex oriza conficiunt, Potum liquor qui de concisis palmarum ramis exprimitur præstat, Argento viuo epoto morbum depellunt, sanitatemq; tuentur, Margaritarum ferax est insul. nam aliquando ad oui gallinę quantitatem reperiri ferunt. Non longe hinc duę insulę sub lon.180.ferè gra.la.8. Bibalon & Cimbaubon vbi crocodilos esse dicunt, & arborē cuius folia defluxa vita assumpta mouentur animantiū modo. Puloana ficuum fertilis lon.179.la.10.30. Panilonga vel Panilongon Æthiopibus habitata lon.181. la. 14.20. Hoc tractu plures deinde sunt insulæ sparsim in mari sitæ, quarum longitudines & latitudines incertę etiam nunc existunt, quarum sunt Baxbay, Cathigan, Bohol, Culon, Canghu. Subuth insul.sub lon. 189:10.11.minutorum. Huius multi proxima nauigatione fuerunt baptizati, alliciti miraculo quo quidam

Iaua maior

Iaua minor

Pauloana.

Panilonga

Subuth.

ӕger prorſus extenuatus & ab omni ſpe deſtitutus Chriſti nomine fuit ſanitati reſtitutus. Truncus arboris palmis ferè ſimilis eis pro pane eſt, Potus ex palmarum ramis cõſciſſis exprimitur. Hinc ad auſtrum ſub la.9.gra. Maſſana inſula cuius incolæ aurum quod in copia habent pili faciunt, nam pro rebus vilibus & quiſquiliis multum ſæpe auri commutarunt. Gens eſt agilis multum, nuda natura tantum obtecta, fœminæ infra vmbilicum obuelantur capillis ad talum vſq;, eædem in cadauerum iuſtis faciendis miſerabiles luctus exercent, incumbentes cadaueri os ori manumq; manui applicando. Mauthan aut Mattan ſub lati. 10. gra. non longe à Subuth. Huius incolæ bello multum valent nam fecit huius periculum Magellanus præfectus claſſis qui ibi cum multis ſociis cecidit. Hinc verſus ortum & arctos plures ſunt inſulæ Zuluan, Buthuan, Calagan, & Inuacana diuites auri, omniq; genere aromatum quod noſtra ſuſpicit regio ſunt impletæ, medium omnium eſt ſub lon.195.la.10. Gelolo vel Syloli inſula ſub lon.190. lati.2. eius incolæ id quod primum mane egredientibus ſeſe obtulerit pro numine habent. Naſcuntur hic arundines pedali amplitudine aquam potioni peraccommodam ferentes, hicq; fœminas vento cõcipere fabulantur. Ab hac verſus occaſum vltra citraq; Æquatorem exigua inter ſe diſtantia, ſub lon.186.gra. nobiles illæ inſulæ

Maſſana.

Mattan.

Inuacana

Gelolo.

Moluccæ describuntur, quarum beneficio totus penè orbis aromatibus impletur. Quinq; numerãtur Thedore vel Tadore, Tarante vel Taranatæ, Muthil, Mare, & Machian. Tadore septentrionalis est ad dimidium quasi gradus, huic præest episcopus quadragenis ex consuetudine fruens vxoribus. Tarante versus antarcticum. 40. minutis ab Æquatore discedit, Machian quindecim minutis, Muthil sub Æquatore consistit. Incolæ Caphræ sunt, hoc est, gentiles, admodum egentes, quandoquidem præter aromata nihil ferè apud eos proueniat, latent tuguriolis multum demissis, deniq; vt ait Maximilianus Transs. omnia apud eos sordida & humilia sunt præter pacem, ociũ, & aromata. Arbor gariofili quę in his insulis crescit procera assurgit, crassitudine medii hominis, sensim gracilescens, ex medio autem ramusculi latiuscule effunduntur, folia specie laurinorum. Gariofila autem quæ clauos ob similitudinem vocamus extremis ramis coniuncta enascuntur. Crescit præcipue in tribus insulis Tarante, Tadore, & Machian. Muthil cinamomum mittit, corticem scilicet arboris cuiusdam surculosq; ad solem arefactum & detostum. Post has in austrum plures sunt insulæ quarum maxima Badam dicitur, hic myristica nux nascitur gemino cooperta operimẽto, exterius ligneum est, alterum quod nucem complectitur tenuis membrana nos florẽ mu-

Moluccæ insulæ.

Tadore.

Incolarum mores.

Arbor Gariophili.

Cinamomum

Badam

Myristica nux.

muſcatæ dicimus, ab Hiſpanis macis vocatur. Circa hanc duodecim ſunt inſulæ paruæ ſub lon.180. latitu.6. auſtra. In his gingiber paſſim prouenit, aliud ſponte aliud ſeminatum. Radix eſt cuiuſdam herbæ adſimilis ei quæ crocum producit. Ambuon inſu. ſub lon.187.30. la.6. auſt. huius incolæ anthropophagi ſunt. Buru ab illa verſus occaſum ſub lon. 183. la.6. auſt. Tenetum in lon. eadem, la.3. gra. auſt. Sequuntur Laboan, Bachian, & Caphi pluresq; paruæ inſulæ quas ob incertum ſitum omittimus: in vna harum Pygmæos degere fama eſt. Sullach anthropophagorum inſula ſub lati.3. graduum auſtralium. Malua ſub lon.177. gra. latit.8.30. auſt. Non longa hinc intercapedine (vt ferebant accolæ) homines degunt cubitales aures tam vaſtas habētes, vt alteri pro ſtrato incumbentes altera ſeſe cooperiant. Timor inſula ſatis magna ſub lon.178. gra. la.13. auſt. Huius fœminæ inaurium ornamentis armilliſque vtuntur. Sandalum vbertim hic prouenit, quod ſolenni & rata lunæ curſus obſeruatione colligitur. Iacent in oceano verſus Americam inſulæ duę latronum ſub æquinoctiali. Nomen dederunt mores incolarum, qui furto & latrociniis plurimum dediti ſunt. Gens inops & ſolers. Mulieres formoſæ admodū, longis nigriſq; capillis, nudæ præter naturā, quā tenui membrana velut folio papiraceo obtegunt, Ædes ligneæ, conclauia lectoſq; ha-

Marginal notes: Gingiber; Ambuon; Buru.; Sullach.; Timor.; Inſulæ latronum.

bent

bent quibus paleam palmeam molliusculam sanè substernunt. Nauiculas ex trunco excauato cum velis extructas, tāta arte regere norunt, vt volare videantur puppim proræ proramq; puppi commutantes, singulæ singulos capiebant rectores. Demum sunt duæ insulæ infortunatæ sub long.240.la.23.30.aust. Dictæ sunt infortunatæ, quia cùm Portugallensium classis ad eas applicuisset, iamq; ferè oēs inedia confecti essent nihil rerum necessariarum ibi inuenerunt sed desertas viderunt. Si præterea restent insulæ (vt restant) quarum mētionem nō fecimus, illæ aut exiguæ sunt aut propterea quòd nihil de earum situ certi constet omissæ. Nec moueat animos Lectorum si fortasse longitudines & latitudines harum insularum nonnihil ab aliorum traditione discrepēt. Supputauimus enim longitudines ab occasu in ortum, alii contrario ordine procedunt. Latitudinem secundum medium insularum sumpsimus, quam nonnulli ad locum tantum applicationis referunt.

Infortunatæ.

CAPVT XXX.

De America.

America ab inuentore Americo Vespucio nomen habet, alii Bresiliam vocāt, quæ an continēs an insula sit necdum satis cōstat. Incolæ qui propius Æquatorem consistūt Canibales vocantur atrocissimum genus Anthropophagorū. Vicinas enim nationes dira

America

Canibales.

infestant persecutione, & quoscunque capiūt in suam regionem adducunt. Masculos autem statim occidunt, & comedunt carnes tostas aut aliter coctas, aut exectis testibus mactandos alunt, fœminas seruitiis addicunt, nudi penitus incedunt. Qui deinde sequuntur vltra Tropicum Capricorni, mitiores sunt, numinis vice nihil colunt, lege tantum & instinctu naturæ viuunt, viri fœminæq; nudi agunt, nisi ex plumis psitacorum quasi pallium longo post tergus relicto cyrmate conficerent. Tori maritalis illibatam fidem seruant. Labia, aures, genitaliaq; perfossa lapidibus preciosis ornant foras eminentibus. Omni genere fere metalli carent, ideoq; tela osse muniunt, lignaq; pro scaphis lapidea securi excauant. Sagittatores peritissimi, natatores expertissimi, & cursu ad

Bresilia. modum voloces existunt. Regio Bresilia aut terra Papagalli vocatur. Propius ad polū antarcticum circa lat. 48. gra. alia gens est cursu tam celeri vt equum cursu vincere posse videatur. Gygantes nō iniuria dixerim cum Lusitanorum vix aliquis eos æquarit qua mediī cinguntur. Vagi sunt, in tuguriolis latitantes eosq; secum transportantes. Pauperes sunt nihilq; eorum terra preciosi producit. Integuntur pellibus ferinis belle consutis, arcus ingentes telaq; secum deferunt, capillos in modum monachorum detonsos habent, obstructos funiculo lanugineo, ad quem venaturi tela con-

nectunt, cum animam agunt morituri magnus numerus spirituum malignorũ sese illis ostendit, ea figura qua apud nos pinguntur. Pars iã dicta Portugallensium nauigationibus lustrata est, qui vltra hãc transierunt ad insulas Moluccas. Altera verò pars quæ ab Æquatore versus septẽtrionem protenditur ea quotidie per Castellanos & lustratur & inhabitatur. Sunt autem tales regiones, Parias regio, Cutana, Dariena, cuius vna pars tam arcta est, exedentibus vtrinq; oceani fluctibus, vt quatuor tantum miliaria contineat, hinc oceanus occidentalis est, illinc Eous. Gentes harũ licet religionis Christianæ ignaræ sint, legibus tamẽ & viuendi institutis vtuntur, sacra faciunt suo ritu, alii penitus nulla, vt sunt qui Pariam regionem incolunt, in lectis pensilibus dormiunt, domus similes nostris tintinabulis aut cãpanis extruunt, aurũ gẽmasq; in copia habent. Quæ deinde sequũtur regiones terra Florida & Bacalearũ regio, non adeo sunt lustratæ nisi secũdum littus. Sunt hic regiones feracissimæ auri oĩmq; animantiũ, cãpi amœnissimi, mõtes excelsi, & fluuii placidissimi, ciuitates & turres & dom⁹ adfabre cõstructæ, adeò vt nostra Europa nõ multo inferior habeatur hæc pars. Populi sunt affabiles & cõtractus nõ fugiẽtes, plures eorũ ichthiophagi sũt, alii ophiophagi. Inter oĩa tamẽ oppida nullũ præstãtius in his regionibus aut maius eo qđ Temistelã appellãt, secun- Parias Dariena Florida Temistelan

ſecundum noſtram deſcriptionẽ ferè ſub Tro pico Capricorni ſitum, lociq́ꝫ natura munitũ. Eſt enim ſitum in lacu maximo, pontibus innumeris vndequaq́ꝫ egredientibus, Ædificiis cum Dedali ſtructuris conferendis ornatum. Incolæ ſcribere norunt & legere. Hanc partẽ terræ multi Aſiæ adnectunt dicuntq́ꝫ continẽ tem eſſe, ſed horum ratio nulla eſt, igitur neq́ꝫ temere aſſentiendum puto, Ego quum ex nauigationibus Hiſpanorum & aliorum poſſem multa adducere quibus huius deſcriptionis incommoditatem oſtenderem, adducam tantũ vnum argumẽtum, ne videar omnino fruſtra huic opiniõi reclamare: Marcus Venetus qui omnes regiones Indiæ oriẽtalis luſtrauit, ibiq́ꝫ ad annos plures habitauit, ſcribit lib. 3. ſe per regionem Mangi ad oceanum vſq́ꝫ perueniſſe, ibique nauem conſcendiſſe, & per Garbinum (qui eſt inter meridiem & Zephyrum) ad Cyambam nauigaſſe miliaribus Italicis. 1500. A Cyamba delatus eſt deinde miliaribus totidem ad Iauam maiorem inſulam verſus auſtrum ferè. Quonam pacto poſſet quiſpiã ex terræ nouæ latere orientali, cùm per eam tranſitus non ſit, verſus meridiem ad Iauam maiorem nauigio proficiſci? cùm hæc inſula nunc obſeruata ſit apud Indiam. At ego rem incertam experientiæ & Lectorum iudicio committo.

CAPVT XXXI.

De insulis apud Americam.

Hispaniola insula sub lon.306.la.22.grad. admodum culta, vrbibusq; consita est, nam eius magnam partem nunc Hispani inco lunt, qui auri fodinas possident, in eisq; opera rios suo regi alunt, nascitur enim aurum & in montibus & in fluuiis: iidem agros colunt, se mina iactant & ciuitates more suo ædificant. Insulani nudi fere incedunt, panem ex radice quadam conficiunt, aurum auribus naribusq; suspendunt. Mittit etiam hæc insula lignum, Guiacum, quo nostri tanquam remedio præ sentissimo aduersus morbum gallicum vtun tur. Isabella Cuba vel Ferdinandina sub lon. 293.gra.la.23. & semis lõge in ortũ occasumq; diffusa, moribus superiori haud dissimilis, fer ro caret, sed eius vsum lapis pellucidus sup plet. Iucatana sub lon.281.gra.la.20. Incolæ be nigni sunt & commercia nõ fugientes, vestes ex gonsapio diuersimode tincto conficiunt, Fœminæ ab vmbilico deorsum integuntur, tã ta verecundia vt vitio detur si pede aut crure discooperto processerint. Huic proxima est versus ortum Cozumella insula eiusdem ritus ac instituti cum præcedenti insula. Ab eadem Iucatana.100. quasi miliaribus Hispanicis in occasum tres sunt insulæ Sacrificiorũ. Nomen indidit ritus nephandus insulanorum, quippe qui marmoreis suis deis proles suas immolãt,

Hispaniola
Lignũ guiac contra morb gallicum.
Isabella.
Iucatana.
Cozumella
Sacrificio rum.

primum

primum pectore aperto cor eruunt, eiusq́ꝫ sanguinē labiis deorum suorum illinūt, exta igni iniecta comburunt: alioqui gens satis familiaris & benigna, habent lon. 268. lat. 23. grad. Iamaica ins. sub lon. 295. la. 15. 30. Insulani adiacētibus similes sunt in moribus & vitæ institutis. Est item infinitus ferè numerus insularum in lon. 315. la. 12. ex quibus sunt Dominica, Guadalupa, Sanctæ crucis, quarum incolæ Canibales sunt, de quorum moribus supra mentionem fecimus. In lon. rursus. 340. grad. la. 38. Graciosa Ternera, S. Michaëlis, Fatalis & S. Mariæ. Insula viridis quæ aliis Brasil dicitur in lon. 354. latit. 51. Denicꝫ vt semel finiam, tantus est in hoc oceano numerus insularum, vt si omnium descriptiones & mores prosequi animus esset, libellus in magnum volumen excresceret. Verum si quispiam est qui latiorem harum rerū enarrationem cupiat, alios consulat: nobis satis visum fuit præcipuas tātum mundi partes breuibus verbis (vt principiis artiū opus est) indicare. Necꝫ enim omnem Cosmographiæ, totiusq́ꝫ orbis descriptionem ad vnguem deliniare præsentis fuit instituti, sed tantū maiores orbis partes confuso ordine veluti pictores q primum imaginem lineis exterioribus & principalioribus exprimunt, quales sunt capitis, colli, brachiorum, ventris & crurium, postea exactiora & minutiora ceu oculos, os, labra, singulosq́ꝫ articulos producturi.

Iamaica

TABEL.

TABELLA CIVITATVM ALIQVOT PRINCIPAlium.

¶ Hispaniæ ciuitates.
Compostella lon.6 0.44.20
Portogalla 5.48:41.35
Lisibona vel Vlyxbona vel Oliosippo 5.10:39.38
Corduba 8.0.37.30
Ipsalis 6.36.37.0
Toletum 10:39.58
Salmantica 8.38.40.15
Cæsar augusta 10.lat.41
Barsalonia 10.0.41.35.

¶ Galliæ ciuitates.
Burdigala 18.30.la.46.0
Rodes 24.0.45.15
Nantes 19.5.48.12
Aurelia 22.35.47.15
Turonia 20.35.47.30
Rothomagus 21.15.49.0
Bizantium 28.20.47.36
Lugdunum 24:45.10
Vienna 24.15.44.48
Parisius 23.20.47.55
Geneuora 28.16.45.52
Massilia 25.15.43 6
Monspessulanus 24.56.43.5
Tolosa 21.15.43.30
Gandauum 76.8.51.24
Brugis 25.0.51.30
Callas 23.0.51.44
Valencines 26.29.50.10
Mittelburgum 25.26.51.50
Antuerpia nobilissimum totius Germaniæ emporium 26.36:51.28
Louanium 27.8.50.58
Machlinia 26.50.51.12
Bruxella 26.42 51.0
Traiectum 27.22.52.30
Amsterdama 27.34.52.40
Groninga 29.24.53.16
Suollis 28.38.52.47
Geldere 29.2.51.42
Cleuia 29.35.51.58
Iuliacum 29.15.51.5
Aquisgranum 28.52.51.5
Leodium 28:50.51
Dauentria 28.44.52.30
Colonia 29:51.0
Moguntia 30.32:50.8
Argentina 30.4 48.45
Basilea 29 50.47.40
Constantia 30.30:47.30
Treueris 28.0.49.55
Anglia 20.30.55.40
Scotia 27.lat.59
Dania 36.lat.57
Lubecum 36:54.48
Dantiscum 46.lat.55
Mons regius 48.36:54.17
Brunsuiga 32.30.52 34
Luneburgum 35:54.0
Erfordia 34. lat.51.10
Ingelstadium 33.lat. 49
Lips 34.30.lat. 51
Nurenberga 33:49.24
Ratisbona 33.30.49.10
Vlma 32.lat. 47.22
Augusta 33.lat.48.15
Praga 37.30.lat.50.4
Vratislauia 42 lat. 51
Cracouia 46. lat. 51
Caschouia 46. lat.50
Buda 44.30.lat.46
Segina 39.lat.44.45
Vienna Pannoniæ 37. 45 latitud.48

Pata-

Pataùia 34.30.lat.48
Saltzeburgum 35.lat.48.
Iudeburgum 35.la.47
Villachum 35.15.46 23
Brixia 34.lat.46.6
Mantua 32.lat.44.28
Cremona 31:44.42
Venetiæ 34.30.44.50
Ancona 35.40.43.42
Roma 36.20.41.50
Brundusium 42.30.39.40
Neapolis 40.10.lat 41
Florentia 34.30.43.4
Mediolanum 32.la.44.30
Taurinum 31.30.lat 43
Genua 30.30.43.50
Bononia 33.5.43.54
Chilia 54.30.45.45
Andrianopolis 52.30.42.45
Stridona 43 30.44.30
Dirachium 45.0.40.55
Constantinopolis 55.30:43
Philippis 50.30.41 40
Thessalonica 49.50.40,20
Ambratia 48.0.28.20
Anticyra 50.30.37.30
Corinthus 51.15.36.55

¶ Aphricæ ciuitates.

Tingis 6.30.35.30
Fessa 5.30 lat.34.40
Cissa 19.45.32.50
Hippon 30.30.32.15
Cartago 34.40.32.40
Melita 38.45.34
Cyrenæ 50.0.31.15
Alexandria 60.30.31.0
Bubalis nūc Chayrū.63.30.15
Mosylium 79.30.9.0

¶ Asiæ ciuitates.

Nicomediā 57.30.42.30
Cæsarea 56 40.41.40
Ilium 55.50.41.0
Ephesus 57.40.37.40
Patera 60.30.36.5
Nogardia 66.lat.62
Antiochia 70.15.37.20
Damascus 69.0.33.0
Cæsarea Stratonis 66.15.32.30
Hierosolyma 66.0.31.40
Edessa 72.30.37.30
Babylon 79.0.35.0
Niniue 78.0.36.40
Mecha 71.45.22.0

FINIS.

Gemma Phrysius de principijs Astronomiq Cosmographiq

E.S.